

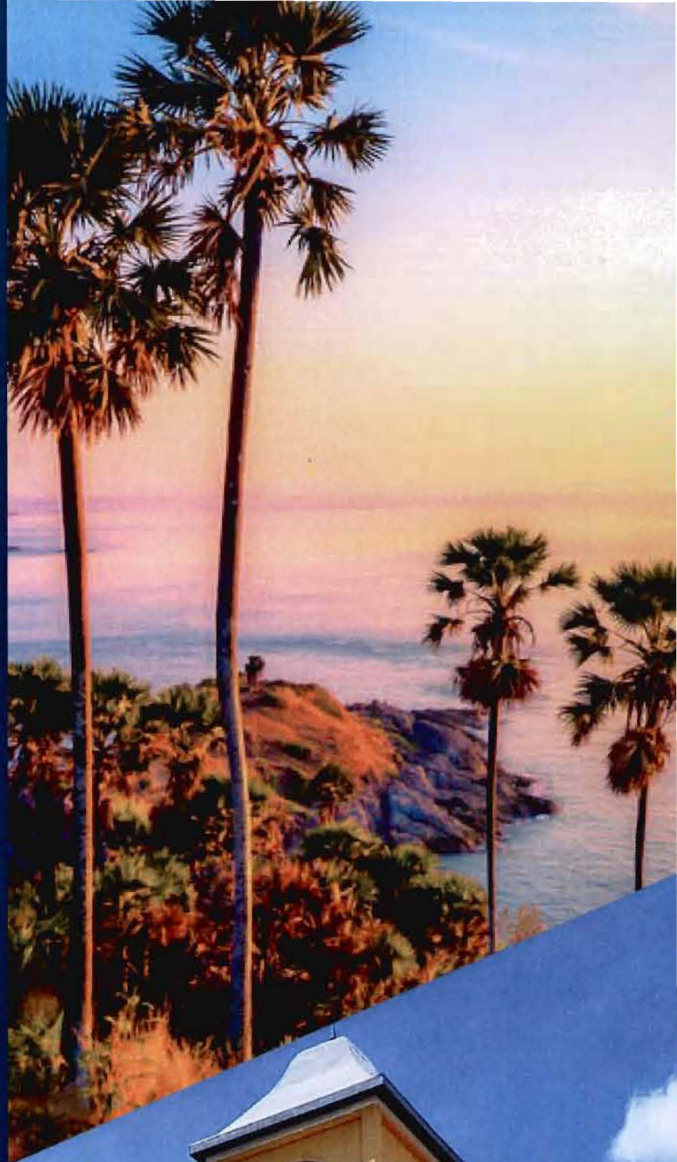

รายงานการพิจารณาศึกษา
เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการ
การท่องเที่ยวทางน้ำอย่างยั่งยืน
ในยุค

New Normal

คณะกรรมการการท่องเที่ยว
วุฒิสภา

สำนักกรรมการ ๓
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

รายงานการพิจารณาศึกษา
เรื่อง
แนวทางการบริหารจัดการ
การท่องเที่ยวทางน้ำอย่างยั่งยืน ในยุค New Normal

ของ
คณะกรรมการการท่องเที่ยว
วุฒิสภา

สำนักกรรมการ ๓
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

(สำเนา)

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะกรรมการการทอ่งเที่ยว วุฒิสภา โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๑๓ - ๔

ที่ สว ๐๐๑๙.๑๙/(ร ๒๔)

วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๔

เรื่อง รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการการทอ่งเที่ยวทางน้ำอย่างยั่งยืน

ในยุค New Normal

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๑๗ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันอังคารที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๒ ที่ประชุมได้มีมติตั้งคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๗๘ วรรคสอง (๘) ซึ่งคณะกรรมการการทอ่งเที่ยว วุฒิสภา เป็นคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาคณะหนึ่ง โดยมีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนากการทอ่งเที่ยว การสร้างความหลากหลายและคุณภาพด้านการทอ่งเที่ยว รวมทั้ง ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนากการทอ่งเที่ยวของไทยทั้งในประเทศและต่างประเทศ พิจารณา ศึกษา ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ใหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งคณะกรรมการคณะนี้ ประกอบด้วย

๑. พลเอก ณะศักดิ์ ปฎิมาประกร	ประธานคณะกรรมการ
๒. พลอากาศเอก อติศักดิ์ กลั่นเสนาะ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. พลเรือเอก ชุมนุ้ม อาจวงษ์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. พลเอก ไปฏุก บุนนาค	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๕. นางฉวีรัตน์ เกษตรสุนทร	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สี่
๖. พลเรือเอก อิทธิคมน์ ฆมรสุต	เลขาธิการคณะกรรมการ
๗. พลเอก บุญธรรม โอริส	รองเลขาธิการคณะกรรมการ
๘. นายอนุศักดิ์ คงมาลัย	โฆษกคณะกรรมการ
๙. พลเอก พิศณุ พุทวงษ์	รองโฆษกคณะกรรมการ
๑๐. พลเอก ไพโรจน์ พานิชสมัย	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๑. นายชลิต แก้วจินดา	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๒. พลเอก ชยุดิ สุวรรณมาศ	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๓. พลอากาศเอก ชัยพฤกษ์ ดิษยะศริน	กรรมการ
๑๔. พลเอก นาวิณ ดำริกาญจน์	กรรมการ
๑๕. ร้อยเอก ประยุทธ์ เสาวคนธ์	กรรมการ

๑๖. นายปัญญา ...

๑๖. นายปัญญา งานเลิศ	กรรมการ
๑๗. นายไพโรจน์ พ่วงทอง	กรรมการ
๑๘. พลตำรวจโท วิบูลย์ บางท่าไม้	กรรมการ
๑๙. พลเอก ศุภรัตน์ พัฒนาวิสุทธิ	กรรมการ

อนึ่ง เมื่อวันอังคารที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ พลอากาศเอก ชัยพลฤกษ์ ดิษยะศริน พ้นจากตำแหน่ง เนื่องจากเกษียณอายุราชการ และในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๑๘ (สมัยสามัญ ประจำปีครั้งที่สอง) วันอังคารที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ ที่ประชุมได้มีมติตั้ง พลเอก ปรีชา จันทร์โอชา เป็นกรรมการสามัญ ในคณะกรรมการการท่องเที่ยว แทนตำแหน่งที่ว่าง

ปัจจุบันคณะกรรมการ ประกอบด้วย

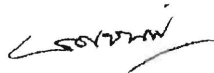
๑. พลเอก ธนะศักดิ์ ปฏิมาประกร	ประธานคณะกรรมการ
๒. พลอากาศเอก อติศักดิ์ กลั่นเสนาะ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. พลเรือเอก ชุมนุม อัจฉริยะ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. พลเอก โปฏก บุนนาค	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๕. นางฉวีรัตน์ เกษตรสุนทร	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สี่
๖. พลเรือเอก อธิติคมน์ ภมรสุต	เลขานุการคณะกรรมการ
๗. พลเอก บุญธรรม โอริส	รองเลขานุการคณะกรรมการ
๘. นายอนุศักดิ์ คงมาลัย	โฆษกคณะกรรมการ
๙. พลเอก พิศณุ พุทธวงศ์	รองโฆษกคณะกรรมการ
๑๐. พลเอก ไพโรจน์ พานิชสมัย	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๑. นายชลิต แก้วจินดา	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๒. พลเอก ชยดี สุวรรณมาศ	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๓. พลเอก นาวัน ดำริกาญจน์	กรรมการ
๑๔. ร้อยเอก ประยุทธ์ เสาวคนธ์	กรรมการ
๑๕. พลเอก ปรีชา จันทร์โอชา	กรรมการ
๑๖. นายปัญญา งานเลิศ	กรรมการ
๑๗. นายไพโรจน์ พ่วงทอง	กรรมการ
๑๘. พลตำรวจโท วิบูลย์ บางท่าไม้	กรรมการ
๑๙. พลเอก ศุภรัตน์ พัฒนาวิสุทธิ	กรรมการ

บัดนี้ คณะกรรมการได้ดำเนินการพิจารณาศึกษา เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวทางน้ำอย่างยั่งยืน ในยุค New Normal เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณา ศึกษาเรื่องดังกล่าวต่อวุฒิสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๙๘

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบและนำเสนอรายงานของคณะกรรมการต่อที่ประชุม วุฒิสภาต่อไป

(ลงชื่อ) พลเอก ณะศักดิ์ ปุณฺณิมาประกร
(ณะศักดิ์ ปุณฺณิมาประกร)
ประธานคณะกรรมการการท่องเที่ยว
วุฒิสภา

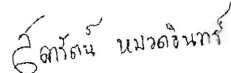
สำเนาถูกต้อง

(นางสาวเกศชนก เสียงเปรม)

ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการสามัญ

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวสุตารัตน์ หมวดอินทร์)

ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการสามัญ

สำนักกรรมการ ๓

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการการท่องเที่ยว

โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๑๓ - ๔

โทรสาร ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๐๖

สว่างใจ พิมพ์

เกศชนก/สว่างใจ/จิตติมา ทาน

รายชื่อคณะกรรมการการท่องเที่ยว วุฒิสภา

พลเอก ณะศักดิ์ ปภีมาประกร
ประธานคณะกรรมการ

พลอากาศเอก อติศักดิ์ กลั่นเสนาะ
รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง

พลเรือเอก ชูมนุม อัจจวงษ์
รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง

พลเอก โปฏก บุนนาค
รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม

นางฉวีรัตน์ เกษตรสุนทร
รองประธานคณะกรรมการ คนที่สี่

พลเรือเอก อิทธิคมน์ ภมรสุต
เลขานุการคณะกรรมการ

พลเอก บุญธรรม โอริส
รองเลขานุการคณะกรรมการ

นายอนุศักดิ์ คงมาลัย
โฆษกคณะกรรมการ

พลเอก พิศณุ พุทธวงศ์
รองโฆษกคณะกรรมการ

พลเอก ไพโรจน์ พานิชสมัย
ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ

นายชลิต แก้วจินดา
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

พลเอก ชยดี สุวรรณมาศ
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

พลเอก นาวัน ดำริกาญจน์
กรรมการ

ร้อยเอก ประยุทธ์ เสาวคนธ์
กรรมการ

นายปัญญา งานเลิศ
กรรมการ

พลเอก ปรีชา จันทรโอชา
กรรมการ

นายไพโรจน์ พ่วงทอง
กรรมการ

พลตำรวจโท วิบูลย์ บางท่าไม้
กรรมการ

พลเอก ศุภรัตน์ พัฒนาวิสุทธิ
กรรมการ

รายชื่อคณะกรรมการพิจารณาศึกษาการพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวทางน้ำ และอื่น ๆ
ในคณะกรรมการการท่องเที่ยว วุฒิสภา

พลเรือเอก ชุมนุม อาจวงษ์
ประธานคณะกรรมการ

พลเอก บุญธรรม โอริส
รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง

พลเรือเอก อิทธิคมน์ ภมรสุต
รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง

พลเอก ชยดี สุวรรณมาศ
รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม

นางสาวณัชชาวีร์ วาณิชย์สุรางค์
อนุกรรมการ

นายนันทชัย โรจน์วรรณสินธุ์
อนุกรรมการ

นายสุรวัช อัครวรรมาศ
อนุกรรมการ

นาวาเอก หนึ่ง กาญจนัมพะ
อนุกรรมการ

พลเรือเอก จุมพล ลุ่มพิกานนท์
อนุกรรมการ

นางปฎิมา ตันติคมน์
อนุกรรมการ

นายอภิชาติ พัชรภิญโญพงศ์
อนุกรรมการ

พลเรือตรีหญิง ภณินท์ทิพย์ สาตราภัย
อนุกรรมการและเลขานุการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธรรณ อารังนาวาสวัสดิ์
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

นายพลวัต ณ นคร
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

นางกัลยาณี ธรรมจารีย์
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

รายงานการพิจารณาศึกษา
เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทางน้ำอย่างยั่งยืน ในยุค New Normal
ของคณะกรรมการการท่องเที่ยว วุฒิสภา

.....

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๑๗/๒๕๖๒ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันอังคารที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๒ ที่ประชุมวุฒิสภาได้ลงมติตั้งคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๗๘ วรรคสอง (๘) ซึ่งคณะกรรมการการท่องเที่ยว วุฒิสภา เป็นคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาคณะหนึ่ง โดยมีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทู้กิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว การสร้างความหลากหลายและคุณภาพด้านการท่องเที่ยว รวมทั้งศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาการท่องเที่ยวของไทย ทั้งในประเทศและต่างประเทศ พิจารณาศึกษา ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

บัดนี้ คณะกรรมการได้ดำเนินการพิจารณาศึกษา เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวทางน้ำอย่างยั่งยืน ในยุค New Normal เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณา ศึกษาเรื่องดังกล่าวต่อวุฒิสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๘๘ ดังนี้

๑. การดำเนินงานของคณะกรรมการ

คณะกรรมการได้ดำเนินการพิจารณาศึกษา ดังนี้

๑.๑ คณะกรรมการได้มีมติมอบหมายให้คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษา การพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวทางน้ำ และอื่น ๆ ในคณะกรรมการการท่องเที่ยว วุฒิสภา ทำหน้าที่ ดำเนินการศึกษา รวบรวม และจัดทำรายงานการพิจารณาศึกษา ซึ่งคณะอนุกรรมการคณะนี้ ประกอบด้วย

๑) พลเรือเอก ชุมนุช อัจวงษ์	ประธานคณะอนุกรรมการ
๒) พลเอก บุญธรรม โอริส	รองประธานคณะอนุกรรมการ
คนที่หนึ่ง
๓) พลเรือเอก อิทธิคมน์ ภมรสุต	รองประธานคณะอนุกรรมการ
คนที่สอง
๔) พลเอก ชยติ สุวรรณมาศ	รองประธานคณะอนุกรรมการ
คนที่สาม
๕) นางสาวณัชชาวีล วาณิชย์สุรางค์	อนุกรรมการ
๖) นายนันทชัย โรจน์วรรณสินธุ์	อนุกรรมการ
๗) นางปฎิมา ตันติคมน์	อนุกรรมการ

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

- ๑) นายเชษฐา โมสิกรัตน์ รองอธิบดี
- ๒) นายเฉลิมรัตน์ จันทร์สิวานนท์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

กระทรวงสาธารณสุข

กรมอนามัย

- ๑) นางจิรพรรณ พรหมลิขิตชัย นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
- ๒) นางสาวณัฐนิชา ทองเจริญ นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ
- ๓) นางสาววราภรณ์ บุญภักดี นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ

สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

- ๑) นางสาวหลินฟ้า คุร์พิพัฒน์ ผู้ช่วยประธานสภาอุตสาหกรรม
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- ๒) นายกิตติ พรศิวะกุล ผู้ช่วยประธานสภาอุตสาหกรรม
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

สมาคมสมาพันธ์ธุรกิจการท่องเที่ยวส่วนภูมิภาคแห่งประเทศไทย

- นายชำนาญ ศรีสวัสดิ์ ประธานสมาพันธ์

สมาคมธุรกิจท่องเที่ยวภายในประเทศ

- ๑) นายภูริวัจน์ ลิ้มถาวรรัตน์ นายกสมาคม
- ๒) นางสาวจรัสวรรณ แก้วก้องกังวาล กรรมการ

สมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยว

- นางสาวสุธาทิพย์ ชญาวัฒน์ กรรมการกลาง

บริษัท สิงขร น้ำมันปาล์ม จำกัด

- นายกวี งานทวี กรรมการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ศาสตราจารย์เผด็จศักดิ์ จาระพันธ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ หลักสูตรบริหาร
กิจการทางทะเล บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธรรมศักดิ์ ยี่มิน รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิจัย

๒.๓ การศึกษาข้อมูล เอกสารวิชาการ เอกสารสิ่งพิมพ์ และสื่อสารสนเทศต่าง ๆ
ข้อเท็จจริง กฎหมาย ระเบียบ เอกสารจากหน่วยงาน เอกสารวิชาการ บทความ รายงานวิจัยต่าง ๆ
และเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้มาซึ่งผลการพิจารณาศึกษาที่มีความถูกต้อง ชัดเจน และมีรายละเอียด
สมบูรณ์มากที่สุด

๒.๔ คณะกรรมการได้เดินทางไปศึกษาดูงานเพื่อรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับ
แนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทางน้ำอย่างยั่งยืน ในยุค New Normal ระหว่างวันที่ ๕
- วันพฤหัสบดีที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๖๓ ณ จังหวัดภูเก็ต

๓. ผลการพิจารณาศึกษา

คณะกรรมการธิการขอรายงานผลการพิจารณา เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทางน้ำอย่างยั่งยืน ในยุค New Normal โดยคณะกรรมการได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาการพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวทางน้ำ และอื่น ๆ ดำเนินการพิจารณาศึกษากรณีดังกล่าว ซึ่งคณะกรรมการได้พิจารณารายงานของคณะอนุกรรมการด้วยความละเอียดรอบคอบแล้ว และได้มีมติให้ความเห็นชอบกับรายงานดังกล่าว โดยถือเป็นรายงานการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการ

จากการพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการจึงขอเสนอรายงานการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการ โดยมีรายละเอียดตามรายงานทำยนี้ เพื่อให้วุฒิสภาได้พิจารณาหากวุฒิสภาให้ความเห็นชอบด้วยกับผลการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการขอได้โปรดแจ้งไปยังคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาและดำเนินการตามแต่จะเห็นสมควรต่อไป ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนสืบไป

พลเรือเอก

(อิทธิคมน์ ภมรสุต)

เลขานุการคณะกรรมการการท่องเที่ยว

วุฒิสภา

บทสรุปผู้บริหาร

ประเทศไทยมีทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและหมู่เกาะต่าง ๆ ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์และมีความสวยงามของธรรมชาติ จนกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงมากที่สุดแห่งหนึ่งของโลก การท่องเที่ยวทางน้ำจึงได้รับความนิยมอย่างสูงจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ แต่แหล่งท่องเที่ยวทางน้ำในหลายพื้นที่ได้รับผลกระทบจากปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลให้เกิดความเสื่อมโทรม

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) ที่ลุกลามไปทั่วโลกตั้งแต่ช่วงต้นปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ที่ผ่านมา ทำให้รัฐบาลไทยประกาศใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ เพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจากการที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวลดน้อยลง แต่กลับส่งผลดีต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีการฟื้นฟูโดยธรรมชาติเอง

จังหวัดภูเก็ตเป็นจังหวัดที่มีรายได้หลักมาจากการท่องเที่ยว เมื่อนักท่องเที่ยวลดลงจึงได้รับผลกระทบเป็นอย่างมาก แต่แหล่งท่องเที่ยวทางน้ำของภูเก็ตได้รับการฟื้นฟูให้กลับมา มีสภาพสวยงามตามธรรมชาติอีกครั้ง ดังนั้น เพื่อคงความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ และเตรียมความพร้อมรับการท่องเที่ยววิถีใหม่ (New Normal) ภายหลังจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาการพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวทางน้ำ และอื่น ๆ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำของจังหวัดภูเก็ตให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน จึงได้ศึกษา เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทางน้ำอย่างยั่งยืน ในยุค New Normal โดยกำหนดให้จังหวัดภูเก็ตเป็นกรณีศึกษา

รายงานการพิจารณาศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำโดยทั่วไป และผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) เพื่อศึกษา วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทางน้ำ และเพื่อเสนอแนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทางน้ำอย่างยั่งยืน แม้จะเกิดโรคระบาดต่าง ๆ โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) และรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structure Interview) จากผู้ที่เกี่ยวข้อง คือ หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน และนักวิชาการ รวมทั้งมีการวิเคราะห์หลักเกณฑ์ของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขององค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (United Nations World Tourism Organization : UNWTO) และเชอร์ลี อีเบอร์ (Shirley Eber) เป็นกรอบแนวทางการพัฒนาปรับปรุงระบบการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งปัญหาทั้งหมดมีปัจจัยสำคัญที่เกิดจากการไม่มีการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับ (Carrying Capacity : CC)

ผลการศึกษาแบ่งออกเป็น ๒ ช่วง คือ ๑. ปัญหาของจังหวัดภูเก็ตก่อนการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) ในประเทศไทย และ ๒. ปัญหาของจังหวัดภูเก็ตหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) ในประเทศไทย

๑. ปัญหาของจังหวัดภูเก็ตก่อนการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) ในประเทศไทย มี ๒ ด้าน คือ ด้านโครงสร้างพื้นฐานที่ไม่สามารถรองรับการเติบโตของการท่องเที่ยวส่งผลต่อสิ่งแวดล้อม เช่น ปัญหาการจราจร การขาดแคลนน้ำอุปโภค บริโภค มัคคุเทศก์เถื่อน ผู้ประกอบการธุรกิจบริการและอสังหาริมทรัพย์ที่เพิ่มขึ้นและมีบางส่วนดำเนินการไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งสาเหตุหลักมาจากความหนาแน่นของนักท่องเที่ยวและประชากรแฝง ซึ่งมีแนวทางแก้ไขโดยการกำหนดระเบียบกฎหมาย เพื่อคัดกรองผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและจำนวนที่เหมาะสม ควบคู่ไปกับการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ (Carrying Capacity : CC) และประชาชนในพื้นที่ ต้องให้ความร่วมมือถึงจะได้ข้อมูลที่ต้องการและมีประสิทธิภาพมากที่สุด อีกแนวทางหนึ่ง คือ การสร้างความร่วมมือกับภาคประชาชน ให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้ และพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง รวมทั้งปลูกฝังจิตสำนึกให้ประชาชนในท้องถิ่นเกิดความรักหวงแหนในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของตนเอง ส่วนด้านการบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ การบังคับใช้กฎหมาย การไม่มีกฎหมายเฉพาะ ขาดการบูรณาการทำงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน มีแนวทางแก้ไขโดยมีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่ส่วนภูมิภาคและชุมชนท้องถิ่น (Decentralization) ส่งเสริมธรรมาภิบาล (Good Governance) ในหน่วยงานราชการ ลดช่องว่างกับชุมชน ส่งเสริมให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้มากขึ้น ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ เพื่ออำนวยความสะดวกต่าง ๆ แก่นักท่องเที่ยว จัดตั้งคณะกรรมการของจังหวัด เพื่อทำหน้าที่บูรณาการการทำงานของหน่วยงานภาครัฐ และกำหนดกฎหมายที่บังคับใช้แก้ไขปัญหาในแต่ละเรื่อง เช่น ด้านความปลอดภัยของการท่องเที่ยวทางน้ำของจังหวัดภูเก็ต ให้ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.) รับผิดชอบ การตั้งคณะกรรมการจังหวัดภูเก็ต ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อดำเนินการพิจารณากฎหมาย หลักเกณฑ์ คำสั่ง หรือนโยบาย เพื่อเป็นการควบคุมและส่งเสริมให้การท่องเที่ยวในจังหวัดเป็นไปอย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพในด้านของการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับ (Carrying Capacity : CC) และต้องมีการปรับแก้กฎหมาย และระเบียบต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับการปรับเปลี่ยนการดำเนินการด้วย

๒. ปัญหาของจังหวัดภูเก็ตหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) ในประเทศไทย ทำให้ไม่มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้าไปท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต ซึ่งเป็นปัจจัยหลักของรายได้ภายในจังหวัด จึงกำหนดแนวทางในการสร้างรายได้เพิ่มเติม โดยมุ่งเน้นไปที่อุตสาหกรรมที่มีโอกาสในอนาคต ๕ กลุ่ม ดังนี้ ๑) อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเรือสำราญ (Cruise Tourism) ๒) อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health and Wellness Tourism) ๓) ศูนย์กลางการศึกษาในระดับนานาชาติ (Education Hub) ๔) อุตสาหกรรมอาหาร และอุตสาหกรรมพุน้ำ และ ๕) อุตสาหกรรมสปอร์ตแอนด์อีเวนต์ (Sport & Event)

ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการการท่องเที่ยว วุฒิสภา

จากปัญหาของจังหวัดภูเก็ตที่มีความหลากหลายและสะสมมาเป็นเวลานาน แนวทางการแก้ไขปัญหามีจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทั้งหน่วยงานภาครัฐส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และประชาชนในพื้นที่ ประกอบกับผลกระทบในทางที่ดีจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) เป็นโอกาสสำคัญในการเปลี่ยนแปลงให้จังหวัดภูเก็ตเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในยุค New Normal มีสภาพแวดล้อมที่ดี นักท่องเที่ยวมีความสุข และประชาชนมีวิถีชีวิตสะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชน คณะกรรมการการการท่องเที่ยว วุฒิสภา มีข้อเสนอแนะในภาพรวมให้ดำเนินการ “กำหนดขีดความสามารถในการรองรับ (Carrying Capacity : CC)” แบบบูรณาการอย่างจริงจัง ทั้งการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยว และจำนวนผู้ประกอบการท่องเที่ยว ซึ่งการดำเนินการให้เกิดผลเป็นรูปธรรมจำเป็นต้องปรับแก้กฎหมาย และระเบียบต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับการปรับเปลี่ยนที่จะเกิดขึ้น ดังนั้น การกำหนดขีดความสามารถในการรองรับ (Carrying Capacity : CC) จึงเป็นจุดคานงัด (Leverage point) ในการแก้ปัญหาที่สำคัญเชื่อมโยงทุกเรื่องเข้าหากันอย่างเป็นระบบ และควรนำผลการศึกษาไปเป็นต้นแบบสู่การปฏิบัติในการวางระบบ และจัดระเบียบสถานที่ท่องเที่ยวอื่น ๆ ต่อไป

สารบัญ

	หน้า
รายชื่อคณะกรรมการ	ก - ข
รายชื่อคณะอนุกรรมการ	ค
รายงานการพิจารณาศึกษา	จ - ฉ
บทสรุปผู้บริหาร	ฎ - ฐ
สารบัญ	(๑) - (๒)
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและเหตุผลในการศึกษา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการศึกษา	๒
๑.๓ ขอบเขตของการศึกษา	๓
๑.๔ ระยะเวลาในการศึกษา	๓
๑.๕ ผลที่คาดว่าจะได้รับ	๓
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕
๒.๑ แนวคิดทฤษฎี	๕
๒.๒ หลักการทองเที่ยวอย่างยั่งยืน	๙
๒.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๑๒
บทที่ ๓ วิธีการพิจารณาศึกษา	๑๕
๓.๑ รูปแบบการศึกษา	๑๕
๓.๒ การกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)	๑๖
๓.๓ วิธีการสัมภาษณ์	๑๖
๓.๔ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	๑๘
๓.๕ วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	๑๘
บทที่ ๔ ผลการพิจารณาศึกษา	๒๑
๔.๑ การเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และนักวิชาการ มาให้ข้อมูลโดยการตั้งคำถามในการสอบถามแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structure Interview)	๒๑
๔.๒ การเดินทางไปศึกษาดูงานและรับฟังบรรยายสรุปข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ณ จังหวัดภูเก็ต เพื่อสอบถามข้อมูลจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และนักวิชาการ	๒๖
บทที่ ๕ บทสรุปและข้อเสนอแนะ	๕๕
๕.๑ บทสรุป	๕๕
๕.๒ ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการการท่องเที่ยว วุฒิสภา	๖๑

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บรรณานุกรม	๖๓
ภาคผนวก	๖๕
- รายชื่อคณะกรรมการการท่องเที่ยว วุฒิสภา	๖๗
- รายชื่อที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ประจำคณะกรรมการ	๖๘
- รายชื่อที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ และเลขานุการประจำคณะกรรมการ	๖๙
- รายชื่อคณะอนุกรรมการ ในคณะกรรมการ	๗๐

๑.๑ ความเป็นมาและเหตุผลในการศึกษา

ประเทศไทยมีทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวที่มีคุณค่าเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและหมู่เกาะต่าง ๆ ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์และมีความสวยงามของธรรมชาติ จนกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงที่สุดแห่งหนึ่งของโลก จึงเป็นจุดดึงดูดและเป็นจุดขายหลักให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำของไทยได้ถูกพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อรองรับการเดินทางของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติที่หลั่งไหลมาท่องเที่ยวอย่างมากมาย จึงก่อให้เกิดรายได้เข้าสู่ประเทศ เกิดการหมุนเวียนเงินตราภายในประเทศ และเป็นการสร้างอาชีพให้แก่ประชาชนในพื้นที่เป็นจำนวนมาก อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจะส่งผลดีในแง่ของการสร้างรายได้ ขณะเดียวกันก็อาจส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวตามมา หากมีการจัดการที่ไม่ดีพอ เนื่องจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีความจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรธรรมชาติมาเป็นจุดเด่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ขณะที่ทรัพยากรธรรมชาติในบางพื้นที่มีอยู่อย่างจำกัด จึงไม่สามารถตอบสนองและเพียงพอต่อการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้อย่างเต็มที่ ดังนั้น จึงส่งผลให้การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวมักประสบปัญหาที่สวนทางกันระหว่างการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติกับการพัฒนาทางสังคมและเศรษฐกิจอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

การท่องเที่ยวทางน้ำกำลังได้รับความนิยมอย่างสูงจากนักท่องเที่ยว แต่ในขณะเดียวกันแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำในหลายพื้นที่กลับได้รับผลกระทบจากปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลให้แหล่งท่องเที่ยวเกิดความเสื่อมโทรมในระดับรุนแรง เช่น อ่าวมาหยา อุทยานแห่งชาติหาดนพรัตน์ธารา – หมู่เกาะพีพี จังหวัดกระบี่ ที่เปิดรับนักท่องเที่ยวแบบไม่จำกัดจำนวนมานานหลายปี จากอดีตที่มีนักท่องเที่ยวเพียงวันละไม่กี่ร้อยคน แต่ในปัจจุบันกลับมีนักท่องเที่ยวประมาณวันละ ๔,๐๐๐ คน ดังนั้น จึงส่งผลทำให้ระบบนิเวศของสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติแห่งนี้เสื่อมโทรมเข้าขั้นวิกฤติ ทั้งจากปัญหาขยะล้นอ่าว แนวปะการังถูกทำลาย สัตว์ทะเลสูญหาย และนักท่องเที่ยวบางกลุ่มเก็บปะการัง หอยมือเสือ ต้นไม้ หิน และทรายกลับบ้านไปเป็นที่ระลึก เป็นต้น จึงต้องมีการสั่งปิดอ่าวมาหยา นอกจากสภาพความเสื่อมโทรมของอ่าวมาหยาแล้ว ยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำอื่น ๆ ที่ถูกทำลายอีกหลายแห่ง จนส่งผลทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องตัดสินใจปิดแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบเดียวกับอ่าวมาหยา ด้วยความหวังว่าธรรมชาติที่เสียหายไปจะฟื้นคืนสภาพกลับมาสวยงามดังเดิม

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) ที่ลุกลามไปทั่วโลกในระยะเวลาอันรวดเร็วตั้งแต่ช่วงต้นปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ที่ผ่านมา ทำให้รัฐบาลไทยจำเป็นต้องประกาศใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ เพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) โดยภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้รับผลกระทบเป็นอย่างมากจากจำนวนนักท่องเที่ยวที่ลดน้อยลง เนื่องจากการประกาศปิดการท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติและวนอุทยานทุกแห่งทั่วประเทศ ตั้งแต่วันที่ ๒๕ มีนาคม

๒๕๖๓ เป็นต้นไป อย่างไรก็ตาม การลดกิจกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยในช่วงเวลาดังกล่าว กลับส่งผลดีต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำในหลายพื้นที่ได้รับการฟื้นฟูให้กลับมา มีสภาพสวยงามตามธรรมชาติอีกครั้ง ทั้งชายหาด น้ำทะเล แหล่งดำน้ำดูปะการังใต้ทะเล รวมถึงการปรากฏตัวของสัตว์ทะเลหายากที่เพิ่มมากขึ้น เช่น การพบฝูง “โลมาอิรวดี” นับ ๑๐ ตัว ซึ่งเป็นสัตว์ใกล้สูญพันธุ์แหวกว่ายบริเวณเกาะช้าง จังหวัดตราด การพบฝูงวาฬเพชฌฆาตดำแหวกว่ายบริเวณอ่าวหินงาม เกาะรอก ในเขตอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะลันตา จังหวัดกระบี่ รวมทั้งการรวมฝูงของพะยูนจำนวนมากที่จังหวัดตรัง เป็นต้น

การวิเคราะห์ปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ เป็นประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำเพื่อให้เกิดความยั่งยืนนั้นต้องมองเห็นถึงรากเหง้าของปัญหาและสาเหตุที่แท้จริงที่เกิดขึ้นกับแหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้ เพื่อกำหนดมาตรการในการแก้ไขปัญหาต่อไป สำหรับสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาความเสื่อมโทรมนั้น อาจเกิดขึ้นหรือได้รับอิทธิพลจากปัจจัยหลายประการ อาทิ การใช้ประโยชน์ของชุมชนจากการทำประมงชายฝั่งและน้ำเสียจากแหล่งชุมชน การประกอบธุรกิจประมงโดยใช้อุปกรณ์ในการทำลายล้างสูง จำนวนนักท่องเที่ยวที่เกินขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง การรบกวนธรรมชาติของนักท่องเที่ยว ปัญหาขยะจากการท่องเที่ยว ปัญหาสิ่งแวดล้อมจากเรือท่องเที่ยว และภัยธรรมชาติ เป็นต้น

จังหวัดภูเก็ตเป็นจังหวัดหนึ่งในประเทศไทยที่มีรายได้หลักมาจากการท่องเที่ยว โดยมีรายได้ของจังหวัดร้อยละ ๙๗ มาจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวทางน้ำ และต้องพึ่งพาการท่องเที่ยวจากต่างประเทศสูง นอกจากนี้ ยังเป็นจังหวัดที่ได้รับผลกระทบในเรื่องการท่องเที่ยวจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) เป็นอย่างมาก ทั้งนี้ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมรองรับการท่องเที่ยววิถีใหม่ (New Normal) ภายหลังจากสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) ซึ่งนักท่องเที่ยวต้องการความเชื่อมั่นในเรื่องความปลอดภัยและสุขอนามัย อีกทั้ง เพื่อดำเนินการให้สอดคล้องตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การท่องเที่ยว ในแผนย่อยการพัฒนาระบบนิเวศด้านการท่องเที่ยว คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาการพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวทางน้ำ และอื่น ๆ ได้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำให้เกิดความเหมาะสมและอนุรักษ์ให้เกิดคุณค่ามากที่สุด เกิดผลกระทบน้อยที่สุด และสามารถใช้ประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำได้อย่างยั่งยืน ดังนั้น จึงเห็นควรมีการพิจารณาศึกษา เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทางน้ำอย่างยั่งยืนในยุค New Normal เพื่อเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำอย่างยั่งยืนต่อบุคคลองค์กร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการศึกษา

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำโดยทั่วไป และผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19)

๑.๒.๒ เพื่อศึกษา วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทางน้ำ

๑.๒.๓ เพื่อเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทางน้ำอย่างยั่งยืน แม้จะเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคระบาดต่าง ๆ

๑.๓ ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษานี้มีความมุ่งหมายเพื่อกำหนดแนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำอย่างยั่งยืน ในยุค New Normal โดยมุ่งเน้นศึกษาเฉพาะการท่องเที่ยวทางน้ำของจังหวัดภูเก็ตเท่านั้น

๑.๔ ระยะเวลาในการศึกษา

ตั้งแต่วันที่ ๑๙ พฤษภาคม ถึง วันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๖๓

๑.๕ ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๕.๑ ได้รับทราบปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำโดยทั่วไป และผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19)

๑.๕.๒ ได้รับทราบปัญหา และอุปสรรคในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทางน้ำ

๑.๕.๓ แนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทางน้ำอย่างยั่งยืนแม้จะเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคระบาดต่าง ๆ

๒.๑ แนวคิดทฤษฎี

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ด้านการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน การท่องเที่ยวเป็นกลไกหลักในการช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจเรื่องการเพิ่มรายได้ของประเทศ เพื่อก่อให้เกิดความมั่งคั่งอย่างยั่งยืนในระยะยาว ประกอบกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับการเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวระดับโลก ทำให้ต้องเร่งพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งระบบ^๑ รวมทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน กำหนดเป้าหมายการสร้างความเข้มแข็งให้เศรษฐกิจรายสาขา ให้ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น และมีขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวสูงขึ้น โดยมีตัวชี้วัด คือ รายได้จากการท่องเที่ยวไม่ต่ำกว่า ๓ ล้านล้านบาท และอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว (The Travel & Tourism Competitiveness Index : TTCI) ไม่ต่ำกว่าอันดับที่ ๓๐

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวช่วยในการกระจายรายได้ไปยังผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนห่วงโซ่อุปทาน รวมทั้งการกระจายรายได้ไปสู่ภาคชุมชน และประชาชนในทุกระดับ จึงเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการบรรลุเป้าหมายทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

คณะกรรมการการท่องเที่ยว วุฒิสภา (ชุดปี พ.ศ. ๒๕๕๑ - ๒๕๕๗) ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล ในปี ๒๕๕๖ และให้ข้อสังเกตว่า การท่องเที่ยวทางทะเลเป็นการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวต่างประเทศเป็นจำนวนมาก แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลในประเทศไทยมีหลายแห่ง อาทิ จังหวัดชลบุรี จังหวัดภูเก็ต จังหวัดกระบี่ และจังหวัดพังงา เป็นต้น ปัจจุบันแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลหลายแห่ง โดยเฉพาะเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี มีความเสื่อมโทรมมาก ทั้งนี้ เนื่องจากการท่องเที่ยวมีการเติบโตแต่ขาดการบริหารจัดการที่ดี เช่น การขาดแผนงานการบริหารจัดการ การขาดการกำหนดผังเมือง ส่งผลให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาอีกเป็นจำนวนมาก อาทิ ปัญหาน้ำเสีย ปัญหาสภาพแวดล้อม ปัญหาด้านภาพลักษณ์ เป็นต้น นอกจากนี้การบริหารจัดการองค์ความรู้ระหว่างองค์กรทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นขาดการประสานเชื่อมโยงกัน จึงทำให้การบริหารจัดการการท่องเที่ยวมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการในแต่ละพื้นที่ ส่งผลให้แหล่งท่องเที่ยวบางแห่งถูกทำลายลง ทั้งลักษณะทางกายภาพ หรือสภาพแวดล้อม ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นด้วยความตั้งใจหรือไม่ก็ตาม

^๑ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, “ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี”, (กรุงเทพฯ : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, ๒๕๖๑), ๑๒๙.

นอกจากนี้ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้จัดทำรายงานศึกษาขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจการท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาด Sea Sun Sand (Sea Sun Sand Tourism Economics Competitiveness) ในปี ๒๕๖๐ มีการจัดประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อระดมความคิดเห็น โดยการรวบรวมประเด็นปัญหาและแนวทางการแก้ไข เพื่อจัดทำแผนพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจการท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาดของไทย

ข้อสรุปและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา มีดังนี้

๑. บทบาทฐานะหน่วยงานหลักในการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของการท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาด ควรดำเนินการ ดังนี้

๑.๑ มีการกำหนดแนวทางการดำเนินการร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการนำแผนพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจการท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาดของไทยไปปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๑.๒ มีการสร้างแรงจูงใจแก่ผู้ประกอบการในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาดให้มีความหลากหลาย หรือเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวในรูปแบบอื่น อาทิ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health and Wellness Tourism) การท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sports Tourism) และการท่องเที่ยวแบบไมซ์ (MICE Tourism) เป็นต้น โดยอาจมีการให้รางวัลหรือสนับสนุนการประชาสัมพันธ์ผู้ประกอบการที่มีการสร้างการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่

๑.๓ มีบทบาทในการส่งเสริมให้เกิดการใช้ประโยชน์ของเทคโนโลยีสารสนเทศในการประชาสัมพันธ์ และการสื่อสารช่องทางออนไลน์ต่าง ๆ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของการท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาดของประเทศไทย

๑.๔ มีการสร้างความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาในการสร้างองค์ความรู้และพัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาดให้สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้มากขึ้น นอกจากนี้ ยังควรส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ในกลุ่มผู้ประกอบการหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่น

๒. บทบาทในการสร้างและส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ควรดำเนินการ ดังนี้

๒.๑ ร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งชุมชน ซึ่งเป็นผู้ดูแลพื้นที่เพื่อส่งเสริมให้มีการบังคับใช้กฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการรักษาสภาพแวดล้อมในบริเวณสถานที่ท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาดอย่างเคร่งครัดมากขึ้น

๒.๒ ส่งเสริมให้มีการศึกษาศักยภาพในการรองรับการท่องเที่ยวในทุกพื้นที่ เนื่องจากขีดความสามารถในการรองรับของแต่ละพื้นที่จะเป็นส่วนสำคัญในการกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวและแนวทางสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวของแต่ละพื้นที่ได้อย่างยั่งยืน

๓. บทบาทสำคัญในการสร้างภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาด ควรดำเนินการ ดังนี้

๓.๑ สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานตามแผนพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจการท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาดของไทยให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผู้ประกอบการและชุมชนในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาด

๓.๒ สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผู้ประกอบการและชุมชนในพื้นที่ในการแก้ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาด อาทิ ปัญหาด้านมาตรฐาน ปัญหาความสะอาด ปัญหาการรักษาความปลอดภัยและอาชญากรรม ปัญหาการให้ความช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยว ปัญหาด้านภาพลักษณ์ที่ไม่ดีของประเทศไทย เป็นต้น

๔. การจัดเก็บฐานข้อมูลทางสถิติที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาด ควรดำเนินการให้มีการศึกษาและจัดเก็บสถิติข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาด อยู่เสมอ เพื่อให้เห็นถึงทิศทางและแนวโน้มในอนาคต รวมถึงอุปสงค์และอุปทานของตลาดและความต้องการของนักท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาด ซึ่งจะช่วยให้กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา มีข้อมูลประกอบการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้อง

๕. การติดตามการดำเนินงานตามแผนพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจการท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาดของไทย ควรดำเนินการ ดังนี้

๕.๑ ลงพื้นที่เพื่อติดตามผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจการท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาดของไทย

๕.๒ ควรมีการประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดของแผนพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจการท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาดของไทย เพื่อนำมาปรับปรุงการจัดทำแผนที่เกี่ยวข้องในอนาคต

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำอย่างยั่งยืน จึงต้องศึกษาข้อมูลเพื่อปรับปรุงการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องใน ๘ มิติ ดังนี้

มิติที่ ๑ รัฐบาลให้การสนับสนุนเชิงนโยบาย เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ในรูปแผนพัฒนาอุตสาหกรรมเรือสำราญแบบครบวงจร ที่ระบุให้การท่องเที่ยวเรือสำราญเป็นหนึ่งในวาระแห่งชาติ Road Map ๑๐ ปี โครงการยุทธศาสตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยวเรือสำราญ ในปี ๒๕๖๑ - ๒๕๗๐ ที่ตั้งเป้าหมายให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเรือสำราญในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล มีการกระจายรายได้ที่สร้างความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ให้กับชุมชนและประเทศชาติ ภายในปี ๒๕๗๐

มิติที่ ๒ การปรับแก้กฎหมาย เพื่อให้แข่งขันได้ ซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญเนื่องจากหากกฎหมายล้าหลัง ไม่ทันสมัย ไม่สอดคล้องกับอุตสาหกรรมเรือสำราญในปัจจุบัน ก็จะทำให้สายเดินเรือผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยวไม่ต้องการเข้ามาลงทุนหรือเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว เนื่องจากมีความยุ่งยาก ติดขัดข้อกฎหมาย ไม่สะดวกต่อการดำเนินการ ค่าใช้จ่ายสูง และความปลอดภัยไม่เพียงพอ

มติที่ ๓ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านท่าเรือ และสิ่งอำนวยความสะดวก โดยต้องปรับปรุงท่าเรือที่มีอยู่ให้เป็นท่าเรือหลัก (Home Port) ขยายความยาวหน้าท่าให้สามารถรองรับเรือสำราญขนาดใหญ่ได้

มติที่ ๔ สร้างเส้นทางการเดินทางเชื่อมโยงการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ ซึ่งการพัฒนาการขนส่งสิ่งอำนวยความสะดวกให้เชื่อมโยงการเดินทาง ระบบสาธารณูปโภคให้มีความสะดวกรวดเร็วและปลอดภัย การคมนาคมขนส่งจากท่าเรือไปสถานที่ท่องเที่ยว หรือร้านอาหาร รวมทั้งการเดินทางจากท่าอากาศยานไปท่าเรือหลัก (Home Port) เพื่อสร้างความประทับใจให้นักท่องเที่ยว ลดความสูญเสียด้านเวลาบนท้องถนน เพิ่มเวลาในการท่องเที่ยวตามสถานที่ต่าง ๆ มากขึ้น

มติที่ ๕ การสร้างความร่วมมือกันระหว่างภูมิภาค เปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการทั้งในประเทศ และต่างประเทศเข้ามาลงทุนร่วมกัน เจรจาเปิดเส้นทางเดินเรือเพิ่มขึ้นภายในประเทศ ทั้งฝั่งอ่าวไทย และฝั่งอันดามัน รวมถึงการขยายเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ประกอบการจากสาธารณรัฐประชาชนจีน และสาธารณรัฐอินเดีย

มติที่ ๖ การพัฒนาทรัพยากรบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเรือสำราญ ต้องแนะนำอาชีพการทำงานบนเรือสำราญให้เป็นที่รู้จักของประชาชนทั่วไป เพื่อเพิ่มความเชื่อมั่น เนื่องจากยังไม่เป็นที่รู้จักเท่าที่ควร เช่น พ่อครัว แม่ครัว พนักงานเสิร์ฟ บาร์เทนเดอร์ ช่างภาพ นวดสปา นักแสดงโชว์ ผู้เชี่ยวชาญและแนะนำไวน์ เป็นต้น

มติที่ ๗ การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ต้องปฏิบัติตามมาตรฐานข้อบังคับของอนุสัญญาระหว่างประเทศ ขององค์การทางทะเลระหว่างประเทศ (International Maritime Organization) เพื่อพิทักษ์ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมของโลกให้สะอาดบริสุทธิ์

มติที่ ๘ การสนับสนุนการท่องเที่ยวเรือสำราญในประเทศไทย ซึ่งอุตสาหกรรมเรือสำราญทั่วโลกกำลังเติบโตอย่างรวดเร็ว แต่ประเทศไทยยังไม่มีความพร้อมด้านการตลาดที่ทำให้คนไทยและต่างชาติมีข้อมูลและรับรู้เกี่ยวกับอุตสาหกรรมเรือสำราญของประเทศไทย ในการแนะนำจุดเด่นต่าง ๆ ที่มีอยู่

การปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐในปี ๒๕๖๒

รัฐบาลได้ออกพระราชบัญญัติการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อให้การรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด ผู้รับผิดชอบมีหน้าที่และอำนาจที่สำคัญ คือ วางแผน อำนวยการ ประสานงาน สั่งการ และสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ตลอดจนให้จัดตั้งศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.) โดยมีผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล กำกับดูแล ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลภาค (ศรชล.ภาค) โดยมีผู้บัญชาการทัพเรือภาค เป็นผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลภาค ตามลำดับ

ส่วนในระดับจังหวัดที่มีอาณาเขตติดต่อกับเขตทางทะเล ให้จัดตั้งศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลจังหวัด เรียกโดยย่อว่า “ศรชล. จังหวัด” ขึ้นในจังหวัดชายทะเล ทุกจังหวัดที่อยู่ในเขตของ ศรชล. ภาค เป็นหน่วยงานขึ้นตรงต่อ ศรชล. ภาค โดยมี “ผู้ว่าราชการจังหวัด” เป็นผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลจังหวัด เรียกโดยย่อว่า “ผอ.ศรชล.จังหวัด” มีหน้าที่ อำนาจ และรับผิดชอบเกี่ยวกับการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของจังหวัดชายทะเล ซึ่งพระราชบัญญัตินี้จะเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่ง ที่ช่วยในการบริหารจัดการการทำงานของหน่วยงานภาครัฐในเรื่องการบูรณาการ เพื่อให้เกิดการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด

๒.๒ หลักการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน^๒ ที่นำมาพิจารณามี ๒ แนวทาง คือ

๒.๒.๑ องค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (United Nations World Tourism Organization : UNWTO) ได้กำหนดหลักการของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เบื้องต้น ดังนี้

๒.๒.๑.๑ มีการดำเนินการจัดการภายใต้ขีดความสามารถของระบบธรรมชาติ (Carrying Capacity) ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน (Local Participation) และความต้องการของชุมชน (Local needs)

๒.๒.๑.๒ มีการกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรมสู่ท้องถิ่น (Equity)

๒.๒.๑.๓ ให้ประสบการณ์นันทนาการที่มีคุณค่าแก่นักท่องเที่ยว (Quality of experience)

๒.๒.๑.๔ เรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับพื้นที่ ทรัพยากร และวิถีชีวิต (Education and understanding)

๒.๒.๑.๕ เน้นการออกแบบที่กลมกลืนกับสถาปัตยกรรมท้องถิ่น และใช้วัสดุในท้องถิ่น (Local architecture and local material)

๒.๒.๑.๖ เน้นการผสมผสานการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนสู่แผนพัฒนาระดับท้องถิ่น ภูมิภาค และระดับประเทศ (Integration of sustainable tourism to local, regional and national plans)

๒.๒.๑.๗ เน้นข้อมูลพื้นฐานเพื่อเป็นฐานการตัดสินใจและการติดตามตรวจสอบ (Information and monitoring)

^๒ ปานฤทัย แห่งพุ่ม, “การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน” สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๓

๒.๒.๒ หลักการจัดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ของเชอร์ลี อีเบอร์ (Shirley Eber)

๒.๒.๒.๑ อนุรักษ์โดยใช้ทรัพยากรอย่างพอดี (Using resource sustainable) ต้องมีวิธีการจัดการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่เดิม ทั้งมรดกทางธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรมอย่างเพียงพอ หรือใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ใช้อย่างประหยัดต้องคำนึงถึงต้นทุนอันเป็นคุณค่า คุณภาพของธรรมชาติ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ประกอบด้วย การอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง การสงวน รักษาคุณภาพของทรัพยากรให้มีคุณค่าต่อชีวิตที่ดี รู้วิธีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ปรับปรุง บำรุง ให้เกิดประโยชน์ได้นาน เพิ่มพูน และเสริมสร้างไว้ให้มากเพียงพอต่อการใช้เพื่อการดำรงชีวิต อย่างเหมาะสม และการปรับปรุงและฟื้นฟูทรัพยากร ซึ่งต้องคงความเป็นเอกลักษณ์อย่างดั้งเดิม ไว้ให้มากที่สุด เกิดผลกระทบอันเป็นผลเสียน้อยที่สุด โดยการใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านประยุกต์กับเทคโนโลยี แบบใหม่ การใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและเหมาะสมจะสามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างยาวนาน

๒.๒.๒.๒ ลดการบริโภคและใช้ทรัพยากรที่เกินความจำเป็นกับการลดของเสีย (Reducing over- consumption and waste) ผู้ที่เกี่ยวข้องต้องร่วมกันวางแผนการจัดการ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ หรือจัดหาทรัพยากรอื่นที่มีคุณสมบัติและมีคุณภาพ เหมือนกันใช้ทดแทนกันได้ เพื่อลดการใช้ทรัพยากรที่หายาก ส่วนการลดของเสีย เช่น ขยะ ปฏิบัติ ต้องหาวิธีการจัดการโดยการแยกประเภทขยะ ขยะแห้งอาจนำระบบการหมุนเวียนการใช้ การใช้ซ้ำ และการแปรรูปกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ (Reuse Renew Recycle) ขยะเปียกอาจนำไปทำปุ๋ยอินทรีย์ และน้ำหมักปุ๋ยจุลินทรีย์ได้

๒.๒.๒.๓ รักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม (Maintain diversity) ต้องวางแผนขยายรากฐานการท่องเที่ยว โดยการรักษา และส่งเสริมให้มีความหลากหลายเพิ่มขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีอยู่เดิม โดยการเพิ่มคุณค่าและมาตรฐานการบริการ เพื่อให้นักท่องเที่ยวใช้เวลาในการท่องเที่ยว ณ สถานที่นั้นนานขึ้นหรือกลับไปเที่ยวซ้ำอีก

๒.๒.๒.๔ ประสานการพัฒนาการท่องเที่ยว (Integrating tourism into planning) ต้องมีการประสานแผนการพัฒนาในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ แผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล) แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนา กลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาของกระทรวง ทบวง กรม ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เพื่อให้การพัฒนาการทำงาน ในสถานที่ท่องเที่ยวเดียวกันมีศักยภาพเพิ่มมากขึ้น

๒.๒.๒.๕ นำการท่องเที่ยวขยายฐานเศรษฐกิจในท้องถิ่น (Supporting local economy) ต้องประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานรัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้อง กับการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยสรรหาความโดดเด่นของทรัพยากรในท้องถิ่น นำไปประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมการขายการท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปที่ท่องเที่ยวให้มากขึ้น อันจะเป็นการสร้างรายได้กระจายสู่ประชากรที่ประกอบการในท้องถิ่น

๒.๒.๒.๖ การมีส่วนร่วมโดยการสร้างเครือข่ายพัฒนาการท่องเที่ยวกับท้องถิ่น (Involving local communities) ต้องร่วมทำงานกับท้องถิ่นแบบเป็นองค์การรวม (Participation Approach) โดยเข้าร่วมในลักษณะหน่วยงานร่วมจัด เช่น เป็นหน่วยงานร่วมทำกิจกรรม สาธารณะประโยชน์ เป็นหน่วยงานร่วมวิเคราะห์ หรือร่วมแก้ปัญหาด้วยกัน เป็นหน่วยงานร่วมส่งเสริมการขายการท่องเที่ยวด้วยกัน เป็นต้น นอกจากนี้ ยังต้องประสานเครือข่ายระหว่างองค์กรและท้องถิ่น เพื่อยกระดับคุณภาพของการจัดการการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

๒.๒.๒.๗ มีการประชุมกับผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน (Consulting stakeholders and the public) ต้องมีการประสานกับประชาคมในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา หน่วยงานราชการที่รับผิดชอบในพื้นที่ ร่วมประชุมหรือทั้งการเพิ่มศักยภาพให้กับแหล่งท่องเที่ยว การประเมินผลกระทบการท่องเที่ยว การแก้ไขปัญหาที่เกิดจากผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการตลาด โดยจัดการประชุมร่วมกัน อย่างสม่ำเสมอ เพื่อร่วมปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน อันจะเป็นการลดข้อขัดแย้งในด้านผลประโยชน์ ที่ต่างกันได้อีกด้วย

๒.๒.๒.๘ การพัฒนาบุคลากร (Training staff) ต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ความรู้ การฝึกอบรม การส่งเจ้าหน้าที่ศึกษาดูงานอย่างสม่ำเสมอให้มีความรู้ มีแนวคิด และวิธีปฏิบัติ ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนนับเป็นการพัฒนาบุคลากรในองค์กร และเป็นการช่วยยกระดับมาตรฐานการบริการการท่องเที่ยว

๒.๒.๒.๙ การจัดเตรียมข้อมูล คู่มือในการบริการข่าวสารการท่องเที่ยว (Marketing tourism responsibly) ร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องจัดเตรียมข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว ข่าวสารการบริการ การขายให้พร้อมและเพียงพอต่อการเผยแพร่ อาจจัดทำในรูปแบบสื่อทัศนูปกรณ์รูปแบบต่าง ๆ เช่น คู่มือการท่องเที่ยว คู่มือการตลาดการท่องเที่ยวในรูปแบบเอกสาร แผ่นพับ หนังสือคู่มือ วิดีโอ แผ่นซีดีรอม เป็นต้น

๒.๒.๒.๑๐ ประเมินผล ตรวจสอบ และวิจัย (Undertaking research) จำเป็นต่อการแก้ปัญหาและเพิ่มคุณค่าคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว การลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยวโดยจะต้องมีการประเมินผล การตรวจสอบผลกระทบและการศึกษาวิจัยอย่างสม่ำเสมอ โดยการสอบถามผู้ใช้บริการโดยตรง การตรวจสอบความเห็นจากใบประเมินผลหรือการวิจัยตลาดการท่องเที่ยว เพื่อทราบผลของการบริการ นำมาปรับปรุงและแก้ไขการจัดการการบริการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อความประทับใจและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

๒.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อภิวัฒน์ รัตนวราหะ และคมกริช ณะเพทย์^๓ กล่าวว่า หลักการพื้นฐานของการวางแผนพัฒนาและออกแบบเมืองท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของงานวิจัยมีจำนวน ๗ ประการด้วยกัน ได้แก่ (๑) การท่องเที่ยวต้องยั่งยืน (๒) มีความเข้าใจในนักท่องเที่ยว (๓) สร้างเสริมประสบการณ์ของนักท่องเที่ยว (๔) พัฒนาและออกแบบตามบริบทที่เหมาะสมกับพื้นที่ (๕) ยกกระดับคุณภาพเมืองให้ดีขึ้นไปอีก ทั้งสำหรับนักท่องเที่ยวและคนที่ดำรงชีวิตอยู่ในเมือง (๖) มีกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตั้งแต่ต้นจนจบ และ (๗) เชื่อมโยงองค์ประกอบระดับภาค เมือง และชุมชน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิมพ์ลภัส พงศกรรังศิลป์ และคณะ^๔ สรุปผลการศึกษาพบว่าพื้นที่หมู่เกาะลันตามีขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวด้านกายภาพ (Physical Carrying Capacity for Tourism, PCC) ที่เหมาะสม คือ จำนวน ๑๖,๐๗๗ คนต่อวัน ในปัจจุบันปริมาณการใช้ประโยชน์ทางการท่องเที่ยวยังไม่เกินขีดความสามารถในการรองรับ ด้านจิตวิทยา (Psychological carrying capacity for tourism, PsCC) และยังไม่ส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถในการรองรับด้านสังคมวัฒนธรรม (Social - cultural carrying Capacity for tourism, SCC) รวมทั้งชุมชนที่ได้รับผลกระทบเชิงลบในระดับปานกลาง คือ ศาลาด่านกับศรีราชา ส่วนขีดความสามารถในการรองรับด้านเศรษฐกิจนั้น พบว่าจำนวนนักท่องเที่ยวน้อยที่สุดที่จำเป็นต้องมีเพื่อให้คุ้มกับการลงทุนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวพื้นที่เกาะลันตาใหญ่ คือ ไม่น้อยกว่า จำนวน ๑๐,๘๗๒ คนต่อวัน การใช้ประโยชน์ที่เกินขีดความสามารถในการรองรับ คือ ทางด้านสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทที่พักและห้องน้ำสาธารณะ ส่วนบริเวณเกาะรอกที่เกินขีดความสามารถรองรับด้านปริมาณน้ำใช้ในบางช่วงเวลาจากปริมาณน้ำจืดที่รองรับได้ จำนวนนักท่องเที่ยวที่เหมาะสมของเกาะรอกจึงควรอยู่ที่ ๔๐๐ คน/วัน ทั้งนี้ ภาพรวมควรต้องมีการบริหารจัดการเกี่ยวกับจำนวนนักท่องเที่ยวภายใต้ขีดความสามารถในการรองรับได้ อันจะคงไว้ซึ่งประสบการณ์คุณภาพ และความพึงพอใจ ลดความแออัดในแหล่งท่องเที่ยว เพิ่มการสร้างผลกระทบทางบวกแก่เศรษฐกิจชุมชนและคุณภาพชีวิตที่ดี ควรมีการประเมินผลกระทบและติดตามการใช้ประโยชน์ เพื่อทราบถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเพื่อจะได้ป้องกันและลดปัญหาอันจะส่งผลต่อความยั่งยืนของการท่องเที่ยวหมู่เกาะลันตาในระยะยาวต่อไป

กฤษฎา กาญจนาลัย^๕ สรุปผลการศึกษาว่า การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของการท่องเที่ยวไทยนั้น จำเป็นต้องมีการพัฒนานวัตกรรมควบคู่ไปกับการนำเอานวัตกรรมมาใช้จริง โดยจำเป็นต้องคำนึงถึงหลักการในการนำนวัตกรรมมาใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และไม่ส่งผลเสีย

^๓ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), “แนวทางการออกแบบและพัฒนาเมืองท่องเที่ยวสำหรับประเทศไทย ๔.๐ : กรณีศึกษาภูเก็ต เชียงราย และพัทลุง”, ๒๕๖๒, ๑๒

^๔ สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกว.) “การกำหนดขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวด้านกายภาพ จิตวิทยา สังคมวัฒนธรรม และเศรษฐกิจของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่หมู่เกาะลันตา จังหวัดกระบี่”, ๒๕๖๒, ๑๗

^๕ นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร “แนวทางการพัฒนาจังหวัดภูเก็ตให้เป็นเมืองแห่งนวัตกรรมการท่องเที่ยว”, ๒๕๖๐, ๑๓

ต่อสวัสดิการทางสังคมของคนในท้องถิ่น ด้วยเหตุนี้ “การสร้างเมืองแห่งนวัตกรรมการท่องเที่ยว” จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยควบคู่ไปกับการพัฒนานวัตกรรม เนื่องจากเมืองแห่งนวัตกรรมการท่องเที่ยวจะเป็นเครื่องมือสำคัญของประเทศในการแสวงหาความได้เปรียบ และโอกาสในการแข่งขันบนพื้นฐานของการพัฒนานวัตกรรม ภายใต้สภาวะการณ์ที่โลก มีความผันผวนทั้งทางสังคม การเมือง และสภาพการแข่งขันที่รุนแรงและรวดเร็ว

จังหวัดภูเก็ต เมืองแห่งนวัตกรรมการท่องเที่ยวจะเกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม จำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือจากทุกภาคส่วน ได้แก่ ภาครัฐ ผ่านมาตรการทั้งทางด้านภาษีและไม่ใช่ภาษี มาตรการส่งเสริมการลงทุน ภาคเอกชนไม่ว่าจะเป็นภาคการศึกษาที่จะต้องผลิตแรงงานเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาด ภาคธุรกิจโรงแรมที่จะต้องมีการพัฒนาทักษะแรงงานในการรองรับนักท่องเที่ยว และธุรกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงความร่วมมือของชุมชนในท้องถิ่นที่จะเป็นตัวขับเคลื่อนที่สำคัญ อันจะนำไปสู่ความสามารถในการพัฒนาจังหวัดภูเก็ต ให้เป็นเมืองแห่งนวัตกรรมท่องเที่ยวได้อย่างต่อเนื่อง มีคุณภาพ และยั่งยืน

จะเห็นได้ว่าจากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้กล่าวมาแล้ว มีความสอดคล้องกัน ดังนั้น การศึกษาในครั้งนี้จะได้นำเอาหลักการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขององค์การการท่องเที่ยวโลก แห่งสหประชาชาติ (UNWTO) และแนวคิดของเชอร์ลี อีเบอร์ (Shirley Eber) มาเป็นแนวคิดหลักของการวิเคราะห์ เพื่อให้ได้ข้อเสนอที่จะเป็นประโยชน์ต่อไป

.....

การพิจารณาศึกษา “แนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทางน้ำอย่างยั่งยืน ในยุค New Normal” คณะกรรมการได้กำหนดวิธีการศึกษา ระเบียบวิธีวิจัย (Methodology) เพื่อให้การศึกษามีบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ซึ่งคณะกรรมการใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งที่เป็นข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิ ประกอบด้วย รูปแบบ วิธีการรวบรวมข้อมูล การสร้างเครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการศึกษาเชิงคุณภาพนี้ คณะกรรมการได้ใช้วิธีการ อันประกอบด้วย

๑. การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research)

๒. การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structure Interview)

สำหรับการนำเสนอระเบียบวิธีวิจัยนั้น คณะกรรมการได้กำหนดกรอบและขอบเขตของกระบวนการวิจัยมาใช้ในการดำเนินการวิจัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๓.๑ รูปแบบการศึกษา

การพิจารณาศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ ผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) ที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวทางน้ำ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคของการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ทั้งนี้ เพื่อนำข้อมูลต่าง ๆ มากำหนดแนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในยุค New Normal โดยคณะกรรมการเลือกใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในครั้งนี้ คณะกรรมการเลือกใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi Structure Interview) เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบที่เป็นความจริงตรงกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา ทั้งนี้ การสัมภาษณ์เจาะลึกไม่ใช่การซักถามประเด็นหรือการสัมภาษณ์รายละเอียดด้วยคำถามที่จัดไว้เป็นจำนวนมากหลายข้อ แต่เป็นการซักถามประเด็นหลักที่คณะกรรมการกำหนดไว้เพียงไม่กี่ข้อ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ และการติดตามซักถามเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดความชัดเจนและได้ใจความในประเด็นที่สำคัญที่คณะกรรมการจะสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ได้

สำหรับการศึกษาจากเอกสาร คณะกรรมการได้ค้นคว้าจากรายงานผลการศึกษา และข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่คำตอบ วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษาอย่างเป็นระบบและเชื่อมโยงแนวคิดที่เกี่ยวข้องกันตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยอาศัยข้อมูลที่ได้มาสนับสนุนในส่วนที่เป็น การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structure Interview) จากผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ และจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓.๒ การกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

การกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษา คณะกรรมการได้เสนอชื่อหน่วยงานที่จะให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structure Interview) ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structure Interview) ที่คณะกรรมการสร้างรูปแบบขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา เพื่อใช้เก็บข้อมูล ทำการแจ้งวัตถุประสงค์พร้อมทั้งรายละเอียดของการศึกษาให้กับผู้ให้ข้อมูลทราบ ในการสัมภาษณ์คณะกรรมการจะใช้การสัมภาษณ์แบบเชิงลึกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้อง

๓.๓ วิธีการสัมภาษณ์

คณะกรรมการจะทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structure Interview) โดยแบ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญออกเป็น ๓ กลุ่ม ประกอบด้วย

๑. หน่วยงานภาครัฐ

๑.๑ หน่วยงานภาครัฐ ระดับกระทรวง

๑.๑.๑ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑) ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

๒) ผู้อำนวยการสำนักอุทยานแห่งชาติ
กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

๑.๑.๒ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

๑) ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
กรมการท่องเที่ยว

๒) ผู้อำนวยการกองวางแผนสินค้าการท่องเที่ยว
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

๑.๑.๓ กระทรวงสาธารณสุข

- นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
กรมอนามัย

๑.๑.๔ กระทรวงคมนาคม

- รองอธิบดีกรมเจ้าท่า ด้านความปลอดภัย
กรมเจ้าท่า

๑.๑.๕ กระทรวงมหาดไทย

๑) รองอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

- ๒) รองผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์ ช่วยราชการสำนักงาน
ปลัดกระทรวงมหาดไทย
สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
- ๓) หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
- ๔) วิศวกรโยธาเชี่ยวชาญ
กรมโยธาธิการและผังเมือง
- ๕) เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการพิเศษ
กรมการปกครอง

๑.๒ หน่วยงานภาครัฐ ระดับพื้นที่

- ๑.๒.๑ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวชายหาด จังหวัดภูเก็ต
- ๑.๒.๒ สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาภูเก็ต
- ๑.๒.๓ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดภูเก็ต
- ๑.๒.๔ สำนักงานบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งจังหวัดภูเก็ต
- ๑.๒.๕ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดภูเก็ต
- ๑.๒.๖ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภูเก็ต
- ๑.๒.๗ สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดภูเก็ต

๒. หน่วยงานภาคเอกชน

๒.๑ หน่วยงานภาคเอกชนจากส่วนกลาง

- ๒.๑.๑ ผู้ช่วยประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- ๒.๑.๒ ประธานสมาพันธ์
สมาคมสมาพันธ์ธุรกิจการท่องเที่ยวส่วนภูมิภาคประเทศไทย
- ๒.๑.๓ กรรมการกลาง
สมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยว
- ๒.๑.๔ นายกสมาคม
สมาคมธุรกิจท่องเที่ยวภายในประเทศ

๒.๒ หน่วยงานภาคเอกชนในพื้นที่

- ๒.๒.๑ สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต
- ๒.๒.๒ สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต
- ๒.๒.๓ สมาคมโรงแรมไทยภาคใต้
- ๒.๒.๔ สมาคมอสังหาริมทรัพย์จังหวัดภูเก็ต
- ๒.๒.๕ สมาคมหอการค้าจังหวัดภูเก็ต
- ๒.๒.๖ สมาคมธนาคารจังหวัดภูเก็ต
- ๒.๒.๗ สมาคมเคาน์เตอร์ทัวร์
- ๒.๒.๘ ชมรมผู้ประกอบการสปาดีบัว

๓. นักวิชาการ

- ๓.๑ ผู้ทรงคุณวุฒิ หลักสูตรบริหารกิจการทางทะเล บัณฑิตวิทยาลัย
นักวิชาการด้านการบริหารกิจการทางทะเล
- ๓.๒ รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิจัย
นักวิชาการด้านทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
- ๓.๓ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และสัตว์ป่า
กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
นักวิชาการด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และสัตว์ป่า
- ๓.๔ นักวิชาการในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต

๓.๔ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งที่เป็นข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๓.๔.๑ การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

ดำเนินการศึกษาโดยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (Key Informants) ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทางน้ำอย่างยั่งยืน ในยุค New Normal

๓.๔.๒ การเก็บข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

ในงานศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คณะกรรมการทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ อันประกอบด้วย ข้อมูลสถิติ งานการศึกษาอื่น ๆ รวมถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทางน้ำอย่างยั่งยืน ในยุค New Normal

๓.๕ วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

คณะกรรมการได้ทำการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การบันทึกลงสมุดโน้ต เป็นอุปกรณ์หลักในการเก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างการสัมภาษณ์ หลังจากขั้นตอนการสัมภาษณ์แล้ว ได้บันทึกเพื่อวิเคราะห์และสรุปผลการศึกษาดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

๓.๕.๑ นำข้อมูลที่ได้มาจัดบันทึก และแบ่งแยกระหว่างส่วนที่เป็นข้อมูลกับส่วนที่เป็นความคิดเห็นของคณะกรรมการ โดยการบรรยายรายละเอียดของเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ตามที่เก็บรวบรวมไว้เสียก่อน หลังจากนั้นจึงใส่ความเห็น การตีความ การสรุปหรือการโยงเข้าสู่กรอบความคิด ทฤษฎีแล้วอธิบายตามวัตถุประสงค์แต่ละข้อต่อไป

๓.๕.๒ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม ตลอดจนการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นั้น คณะกรรมการจะใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยการรวบรวมและตีความสร้างข้อสรุปจากปรากฏการณ์เฉพาะที่ได้จากการสัมภาษณ์ และข้อมูลทุติยภูมิที่ได้จากการศึกษาเอกสาร

แผนภาพแสดงขั้นตอนกระบวนการศึกษา

.....

รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทางน้ำอย่างยั่งยืน ในยุค New Normal ประกอบด้วย ผลการศึกษา ๒ ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ ๑ การเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และนักวิชาการ มาให้ข้อมูล โดยการตั้งคำถามในการสอบถามแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structure Interview) และส่วนที่ ๒ การเดินทางไปศึกษาดูงานและรับฟังบรรยายสรุปข้อมูล ที่เกี่ยวข้อง ณ จังหวัดภูเก็ต เพื่อรับทราบข้อมูลจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และนักวิชาการ โดยผลการศึกษาในแต่ละส่วนสามารถสรุปรายละเอียดได้ดังต่อไปนี้

๔.๑ การเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และนักวิชาการ มาให้ข้อมูล โดยการตั้งคำถามในการสอบถามแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structure Interview)

๔.๑.๑ การบริหารจัดการการท่องเที่ยวทางน้ำ

๔.๑.๑.๑ การบังคับใช้กฎหมาย เนื่องจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องมีจำนวนมาก มีความยืดหยุ่นค่อนข้างสูง รวมทั้งบางเรื่องไม่มีกฎหมายเฉพาะสำหรับการดูแลรักษาความปลอดภัย ในการท่องเที่ยวทางน้ำ เช่น การบังคับไม่ให้เรือออกจากท่าเรือเมื่อมีพายุคลื่นลมแรง หรือนักท่องเที่ยว พายเรือแคนูไปเที่ยวถ้ำลอดในช่วงน้ำทะเลลด แต่เมื่อถึงช่วงน้ำทะเลขึ้น นักท่องเที่ยวไม่สามารถ ออกจากถ้ำได้ เป็นต้น ซึ่งเมื่อเกิดเหตุการณ์ใด ๆ กับนักท่องเที่ยวจะส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ ด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยเป็นอย่างมาก

๔.๑.๑.๒ การบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน เนื่องจากการท่องเที่ยว มีหน่วยงานรับผิดชอบหลายหน่วยงาน เช่น กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงมหาดไทย กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงคมนาคม กระทรวงวัฒนธรรม เป็นต้น ทำให้ขาดเจ้าภาพหลักในการรับผิดชอบ ประกอบกับหลายหน่วยงานที่ไม่ได้อยู่ในระบบการบริหารราชการ แบบเบ็ดเสร็จ (Single Command) ส่งผลให้ไม่สามารถบริหารจัดการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ได้อย่างเป็นเอกภาพ

๔.๑.๑.๓ หลักการตามระเบียบของราชการมีขั้นตอนมากทำให้เกิดความล่าช้า เช่น กองทุนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย ที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัตินโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนในการพัฒนาการท่องเที่ยว การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว การพัฒนาทักษะด้านการบริหาร การตลาด หรือการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวในชุมชน รวมถึงการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวและส่งเสริมให้เกิดสินค้าใหม่ ๆ ในท้องถิ่น ซึ่งรัฐบาลยินดีให้ความช่วยเหลือด้านการท่องเที่ยว แต่การดำเนินงาน มีหลายขั้นตอนและใช้ระยะเวลานาน ทำให้ผู้ประกอบการยังไม่ได้รับความช่วยเหลือตรงตามความต้องการ

๔.๑.๑.๔ แผนนโยบายของรัฐบาลต้องได้รับความร่วมมือจากชุมชนด้วย เช่น การขับเคลื่อนการพัฒนาด้านคมนาคม เชื่อมโยงการท่องเที่ยวและบริการ เพื่อให้การท่องเที่ยว กระจายตัวมากขึ้น รวมทั้งเพิ่มจำนวนท่าเทียบเรือรองรับนักท่องเที่ยว เนื่องจากพฤติกรรมนักท่องเที่ยว จะเปลี่ยนแปลงไปหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) ผู้ประกอบการต้องกำหนดกลยุทธ์ใหม่ ๆ ให้ดึงดูดนักท่องเที่ยวมากขึ้น เพื่อเป็นการลดต้นทุน

๔.๑.๑.๕ การพัฒนาการท่องเที่ยวยังไม่มีเจ้าหน้าที่ภาครัฐประจำอยู่ในแต่ละจังหวัด ดังนั้น เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยว จะต้องเพิ่มเรื่องของการจัดทำมาตรฐานเป็นหลักในทุก ๆ ด้าน แต่สิ่งสำคัญเร่งด่วน คือ “มาตรฐานด้านความปลอดภัยของการท่องเที่ยว” ที่ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร โดยเฉพาะความปลอดภัยที่มีต่อการท่องเที่ยวทางน้ำ

๔.๑.๒ ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทางน้ำ

๔.๑.๒.๑ การสื่อสารประชาสัมพันธ์ยังมีน้อย เนื่องจากผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเรือสำราญยังไม่มีความพร้อม หากทำการตลาดไปอาจไม่เกิดผลนัก แต่ประเทศไทยมีความได้เปรียบเรื่องลักษณะภูมิประเทศที่สวยงาม ซึ่งเป็นจุดแข็งด้านการท่องเที่ยวทางน้ำ ตลาดการท่องเที่ยวเรือสำราญ คาดว่ามีอัตราเติบโตเฉลี่ยร้อยละ ๑๔.๔ ใน ๓ ปีข้างหน้า แต่พบว่ามูลค่าตลาดยังถือว่าต่ำเมื่อเทียบกับการท่องเที่ยวรูปแบบอื่น เนื่องมาจากความพร้อมของปัจจัยอุปสงค์และอุปทาน

๔.๑.๒.๒ โครงการก่อสร้างที่ไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อด้านการท่องเที่ยว เช่น บริเวณแม่น้ำเจ้าพระยาที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ แต่ภาครัฐได้ดำเนินการก่อสร้างเขื่อนกั้นน้ำ เวลาน้ำลงส่งผลให้ทัศนียภาพไม่สวยงาม อีกประเด็นหนึ่ง คือ โครงการก่อสร้างเส้นทางจักรยานเลียบริมแม่น้ำเจ้าพระยาส่งผลกระทบต่อสภาพพื้นที่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งในปัจจุบันมีระยะที่แคบอยู่แล้ว หากดำเนินการก่อสร้างเส้นทางจักรยานเลียบริมแม่น้ำพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำจะหายไปประมาณ ๓ - ๔ เมตร อาจเกิดอันตรายกับผู้สัญจรทางน้ำในอนาคตได้

๔.๑.๓ แนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (เน้นภายหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19))

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต้องมีเครื่องมือสำคัญที่ทำให้การท่องเที่ยวยั่งยืน ได้แก่ “การกำหนดขีดความสามารถในการรองรับ (Carrying Capacity : CC)” และการดำเนินการสนับสนุนที่จะต้องนำมาพิจารณาประกอบด้วย มีดังนี้

๔.๑.๓.๑ การแบ่งประเภทของกิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวคุณภาพที่มีรายจ่ายสูง ตัวอย่างเช่น อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสิมิลันเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยว หากเป็นการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ มีค่าใช้จ่ายรวมแล้วไม่ถึง ๕๐,๐๐๐ บาท ไม่สามารถเดินทางไปได้ ซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งดำเนินการ เช่น แหล่งมรดกโลกของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ดังนั้น ควรมีการจัดเขตพื้นที่ของการท่องเที่ยวที่แบ่งระดับของแหล่งท่องเที่ยวตั้งแต่ระดับมาตรฐานไปจนถึงระดับสูง และนำเรื่องค่าใช้จ่ายมาเป็นตัวกำหนด

๔.๑.๓.๒ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไม่ควรมุ่งเน้นที่จำนวนนักท่องเที่ยว แต่ควรเน้นที่คุณภาพของนักท่องเที่ยวและมีรายได้จากการท่องเที่ยวสูงเมื่อเทียบกับจำนวนนักท่องเที่ยวปริมาณมาก ๆ แต่ต้องให้ความสำคัญในเรื่องกระบวนการศึกษาเรียนรู้ การให้ความรู้ในการท่องเที่ยว รวมถึงเรื่องของการสร้างจิตสำนึกด้วย

๔.๑.๓.๓ การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวยังมีค่อนข้างน้อย เช่น ช่องทางในการสื่อสารให้สังคมเห็นว่าการมีสัมปทานรังนกนางแอ่นมีส่วนช่วยในการคุ้มครองทรัพยากรแนวปะการังอย่างไร งานนวัตกรรมเรื่องของการบดบังแสงที่จะช่วยในการป้องกันปะการังไม่ให้ได้รับ

ความเสียหาย จากปรากฏการณ์ปะการังฟอกขาวในช่วงที่อุณหภูมิสูง เพื่อให้ความรู้กับนักท่องเที่ยว และนำไปสู่การพัฒนาภาคพิเศษเฉพาะทางด้านธรรมชาติ ซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญมาก ภาครัฐ และภาคเอกชน จะต้องพัฒนาให้ประเทศไทยมีลักษณะของการที่มีภาคพิเศษเฉพาะทางที่จะทำหน้าที่ สื่อสารกับนักท่องเที่ยวให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๔.๑.๓.๔ การวิจัยและนวัตกรรม การนำความรู้ใหม่ ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในด้าน การบริหารจัดการและการปกป้องทรัพยากรทางธรรมชาติ

๔.๑.๓.๕ การพัฒนาความสามารถในการจัดการให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้ และพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง พร้อมสำหรับการแข่งขันทางการค้าในอนาคต โดยเน้นการสร้างผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่ได้มาจากประสบการณ์ผ่านการถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่ง ไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง เป็นการแสวงหาความรู้เพื่อเอาชนะอุปสรรคทางธรรมชาติและทางสังคมที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนและเกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการแปรรูปและถนอมอาหาร และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพทางทะเลให้คงอยู่อย่างยาวนาน

๔.๑.๓.๖ ควรสนับสนุนให้เกิดกลไกการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องในระบบผ่านกลไกต่าง ๆ เช่น การกระจายอำนาจจากศูนย์กลางสู่ชุมชนท้องถิ่น (Decentralization) การส่งเสริมธรรมาภิบาล (Good Governance) ในหน่วยงานราชการทำให้ช่องว่างระหว่างชุมชนกับหน่วยงานภาครัฐ ลดลง ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้มากขึ้น รวมถึงมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายต่าง ๆ การปรับปรุงกลไกการทำงานในภาครัฐ ทำให้การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารมีประสิทธิภาพและทำให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจมากขึ้น

๔.๑.๓.๗ ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรและผู้เข้าใช้ประโยชน์แหล่งท่องเที่ยว หลายแห่งในประเทศไทย ต้องมีการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับ (Carrying Capacity : CC) ไม่ให้เกินขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ที่ทำให้ทรัพยากรเสื่อมโทรมลงไปเรื่อย ๆ แต่ภายหลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีการฟื้นตัวของทรัพยากรในทางที่ดี ซึ่งเป็นผลพลอยได้จากสถานการณ์ดังกล่าว ดังนั้นควรทบทวนเกี่ยวกับเรื่องของอุปสงค์ (Demand) คือ ความต้องการของผู้บริโภค ให้มีความสอดคล้องกับขีดความสามารถในการรองรับ (Carrying Capacity : CC) อย่างจริงจัง เพื่อหาจุดสมดุล (Optimization) ระหว่างกัน คือ นักท่องเที่ยวได้รับความพึงพอใจต่อการมาท่องเที่ยว และทำให้ทรัพยากรทางธรรมชาติได้รับการฟื้นฟู รวมทั้งผู้ประกอบการก็สามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างไม่มีผลกระทบ ซึ่งการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ (Carrying Capacity : CC) ต้องพิจารณา ๕ ด้านหลัก คือ

๑) ด้านนิเวศวิทยา (Ecological Carrying Capacity : ECC) คือ ขีดความสามารถในการรองรับด้านชีวภาพ เป็นระดับของกิจกรรมการท่องเที่ยวและการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวสามารถรองรับได้

๒) ด้านกายภาพ (Physical Carrying Capacity: PCC) คือ จำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุดที่ขนาดพื้นที่ทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ จะสามารถรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวได้ โดยไม่เกิดผลกระทบกับพื้นที่ รวมทั้งความราบรื่นในการประกอบกิจกรรมท่องเที่ยวในพื้นที่บนเกาะ และกิจกรรมดำน้ำในพื้นที่ทางทะเล

๓) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Facility Carrying Capacity : FCC) คือ สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่สำคัญสำหรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ ที่พัก ร้านอาหาร ห้องสุขา และที่จอดรถ รวมถึงท่อน้ำในกรณีที่มีการสัญจรทางน้ำ

๔) ด้านจิตวิทยา (Psychological Carrying Capacity : PsCC) คือ จำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุดในแหล่งท่องเที่ยวในช่วงเวลาหนึ่งที่ยังคงทำให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ท่องเที่ยวที่มีคุณภาพได้ โดยเฉพาะด้านความรู้สึกและอารมณ์ แนวความคิด ความสงบเป็นส่วนตัว และความเป็นธรรมชาติ

๕) ด้านสังคมและวัฒนธรรม (Social - Cultural Carrying Capacity : SCC) คือ จำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุด ต่อช่วงเวลาที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบด้านลบต่อสังคม และวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น ในแหล่งท่องเที่ยวจนชุมชนเกิดความรู้สึกอึดอัด และส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน

๔.๑.๓.๘ การควบคุมกิจกรรมการท่องเที่ยวให้มีความเหมาะสม เช่น การจัดการน้ำเสีย ขยะ การติดตั้งชุดท่อน้ำจืดและชุดท่อน้ำโคลนเพื่อควบคุมจุดดำน้ำ การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องน้ำ - ห้องสุขา บ้านพัก ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ให้ได้มาตรฐานสาธารณสุข และจัดตั้งร้านค้าสวัสดิการเพื่อสวัสดิการของเจ้าหน้าที่อย่างแท้จริง เป็นต้น

๔.๑.๓.๙ การรักษาความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยว เช่น การจัดตั้งศูนย์คัดกรองและประสานงานกู้ภัยอุทยานแห่งชาติ และการดำเนินการจัดหาอุปกรณ์ช่วยเหลือนักท่องเที่ยว ตลอดจนสร้างมาตรการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว (ใช้ GPS ติดตามตัวนักท่องเที่ยว) รวมทั้งเพิ่มมาตรการเตรียมความพร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยวในช่วงฤดูท่องเที่ยว เป็นต้น

๔.๑.๓.๑๐ การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินงาน เช่น การซื้อตั๋วค่าธรรมเนียมล่วงหน้าเพื่อเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติผ่านแอปพลิเคชันคิวคิว (Que Q) หรือการใช้ตั๋ว E-Ticket เป็นต้น

จากข้อมูลการเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และนักวิชาการ มาให้ข้อมูล พบว่า ผลกระทบต่อความเสื่อมโทรม และปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทางน้ำที่สำคัญ คือ การบูรณาการและการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานของภาครัฐด้วยตนเอง และภาครัฐกับภาคเอกชน ตลอดจนกฎหมายที่ยังไม่ส่งเสริมต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว

ส่วนแนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (เน้นภายหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19)) นั้น เครื่องมือที่เห็นเป็นรูปธรรมชัดเจน คือ การกำหนดขีดความสามารถในการรองรับ (Carrying Capacity : CC) ของจำนวนนักท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่โดยต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วม รวมทั้งการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการบริหารจัดการ เช่น แอปพลิเคชันคิวคิว (Que Q) หรือการใช้ GPS ติดตามตัวนักท่องเที่ยว เพื่อความปลอดภัย เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าแนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่นำเสนอมาจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และโดยเฉพาะของนักวิชาการนั้น จะมีความสอดคล้องกันกับหลักการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขององค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (WTO) และแนวคิดของเชอร์ลี อีเบอร์ (Shirley Eber) ในทุก ๆ ข้อ ซึ่งจะทำให้การดำเนินการเป็นไปตามหลักมาตรฐานสากล

๔.๒ การเดินทางไปศึกษาดูงานและรับฟังบรรยายสรุปข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ณ จังหวัดภูเก็ต เพื่อสอบถามข้อมูลจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และนักวิชาการ

๔.๒.๑ การศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำโดยทั่วไป ก่อนสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) และผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19)

๔.๒.๑.๑ ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำโดยทั่วไป ก่อนสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19)

จังหวัดภูเก็ตเป็นจังหวัดที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ ในการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก เนื่องจากมีแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่สวยงามและมีชื่อเสียงระดับโลก โดยจังหวัดภูเก็ตมีแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลประเภทชายหาด จำนวน ๒๖ หาด โดยเฉพาะชายหาดที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว ได้รับผลกระทบจากความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ หาดป่าตอง หาดกะรน หาดกะตะ หาดราไวย์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลประเภทเกาะอีกกว่า ๑๕ เกาะ โดยเฉพาะเกาะที่มีชื่อเสียง เช่น เกาะไม้ท่อน และเกาะเฮ เป็นต้น ทั้งนี้ ก่อนสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) จังหวัดภูเก็ตประสบปัญหาแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติเสื่อมโทรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ ประกอบด้วย ชายหาด เกาะ รวมทั้งสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ใต้ท้องทะเล จากการพิจารณาศึกษา พบว่าปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำของจังหวัดภูเก็ต เกิดจากปัจจัยต่าง ๆ ๕ ปัจจัย ดังนี้

๑) การปล่อยน้ำเสียลงสู่ลำคลองและทะเล ปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำของจังหวัดภูเก็ต ส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากการลักลอบปล่อยน้ำเสียลงสู่ลำคลองและทะเล โดยน้ำเสียดังกล่าวเกิดจากการซักผ้าและเทน้ำทิ้งลงในลำคลองของแหล่งชุมชน การปล่อยน้ำเสียจากตลาดสด การปล่อยน้ำเสียจากผู้ประกอบการร้านซักรีด ร้านค้าร้านอาหาร ผู้ประกอบการโรงแรมที่พักที่ไม่มีระบบบำบัดน้ำเสีย มีบ่อบำบัดไม่เพียงพอต่อการบำบัดและไม่ได้มาตรฐาน เมื่อน้ำเสียถูกปล่อยลงในลำคลองและไหลลงสู่ทะเล ทำให้ชายหาดสกปรก น้ำทะเลมีสีดำและส่งกลิ่นเหม็น จึงส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในการท่องเที่ยว และก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำในจังหวัดภูเก็ตเป็นอย่างมาก

ภาพน้ำเน่าเสียไหลลงทะเลบริเวณหาดบางเทา จังหวัดภูเก็ต
ที่มา : <https://thethaiger.com/>

๒) การทิ้งขยะทะเล ปัญหาขยะทะเล ได้ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะบริเวณชายหาดสำคัญของจังหวัดภูเก็ต พบว่ามีขยะต่าง ๆ อาทิเช่น เศษพลาสติก ขวด กระดาษ เศษไม้ และเศษอวนเป็นจำนวนมาก ส่งผลทำให้ทัศนียภาพขาดความสวยงาม ทำให้สิ่งมีชีวิตบางชนิดอาจเสียชีวิตได้ กรณีเต่าทะเลที่กินขยะเข้าไปโดยคิดว่าเป็นอาหาร สำหรับขยะทะเลดังกล่าว อาจมีแหล่งที่มาจากเรือประมง เรือท่องเที่ยว เรือสินค้า หรือมาจากการท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งที่มีการทิ้งขยะบนฝั่งอีกด้วย ที่ผ่านมามีการรณรงค์ให้เรือประมงห้ามทิ้งขยะลงในทะเล ซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม ในช่วงฤดูมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ จังหวัดภูเก็ตจะต้องรับขยะที่พัดพามาจากสาธารณรัฐอินโดนีเซียเป็นจำนวนมากอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ภาพขยะทะเลในช่วงฤดูมรสุม บริเวณหาดในยาง-หาดไม้ขาว จังหวัดภูเก็ต
ที่มา : <https://travel.kapook.com/view213068.html>

๓) การบุกรุกพื้นที่ชายหาด จังหวัดภูเก็ต ประสบปัญหาการบุกรุกพื้นที่ชายหาดมาอย่างยาวนาน โดยกลุ่มนายทุนพยายามรุกล้ำพื้นที่ชายหาดเพื่อใช้ในการประกอบธุรกิจโรงแรม ร้านอาหารขนาดใหญ่ รวมทั้งการก่อสร้างบ้านพักอาศัย นอกจากนี้ ยังมีการอนุญาตให้คนในพื้นที่เข้ามาใช้พื้นที่ชายหาดในการประกอบธุรกิจเตียงผ้าใบเพื่อหารายได้ ทำให้จำนวนร่มและเตียงผ้าใบเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและมีเป็นจำนวนมาก ดังนั้น ทำให้ชายหาดมีสีดำและสกปรก และแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำเสื่อมโทรม รวมถึงนักท่องเที่ยวไม่สามารถเข้าใช้พื้นที่ชายหาดเพื่อการพักผ่อนได้ ทั้งนี้ จังหวัดภูเก็ตมีความพยายามในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวและมีการจัดระเบียบชายหาดอย่างต่อเนื่อง

ภาพการบุกรุกสร้างเวทีและสิ่งปลูกสร้างบริเวณหาดพันซี อำเภอลาง จังหวัดภูเก็ต
ที่มา : https://www.khaosod.co.th/around-thailand/news_2242166

๔) กิจกรรมการท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นสาเหตุหลักที่ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ แบ่งได้ดังนี้

- ความหนาแน่นของนักท่องเที่ยว จำนวนนักท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ โดยแต่ละปีจะมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต จำนวนประมาณ ๑๔ ล้านคน ที่ผ่านมาจังหวัดภูเก็ตประสบปัญหาจำนวนนักท่องเที่ยวมีมากเกินไปเกินศักยภาพในการรองรับ จึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำตามมา

- การรบกวนธรรมชาติของนักท่องเที่ยว จังหวัดภูเก็ต ติดอันดับ ๑ ใน ๑๐ สถานที่ที่มีชื่อเสียงด้านการดำน้ำและมีชื่อเสียงโด่งดังไปทั่วโลกในด้านสีสันที่งดงามของน้ำทะเล และรายล้อมไปด้วยปะการังหลากสี จากการติดตามสถานภาพแนวปะการังของจังหวัดภูเก็ตในปัจจุบัน พบว่าแนวปะการังหลายแห่งของจังหวัดภูเก็ต โดยเฉพาะแนวปะการังใกล้ฝั่งมีแนวโน้มเสื่อมโทรมลง สาเหตุเกิดจากกิจกรรมการดำน้ำ ซึ่งเป็นการรบกวนการดำรงชีวิตของปะการังใต้ทะเล รวมทั้งกิจกรรมการเดินใต้ทะเลแบบ Sea Walker ของนักท่องเที่ยวทำให้เกิดการเหยียบปะการัง จนได้รับความเสียหายและเป็นการรบกวนสัตว์น้ำอีกด้วย

ภาพกิจกรรมการเดินใต้ทะเลแบบ Sea Walker ที่เกาะเฮ จังหวัดภูเก็ต
ที่มา : <https://www.happinesstrip.com/product/6-tourphuket-coral-island-seawalker/>

๕) ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ จังหวัดภูเก็ตได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำในพื้นที่ ดังนี้

- ปรากฏการณ์ปะการังฟอกขาว เป็นสภาวะที่ปะการังสูญเสียสาหร่ายเซลล์เดียว (Zooxanthellae) ที่อาศัยอยู่ในเนื้อเยื่อของปะการังแบบพึ่งพากัน (Symbiosis) ทำให้ปะการังอ่อนแอ เนื่องจากไม่ได้รับสารอาหารที่เพียงพอ และอาจตายหากไม่สามารถทนต่อสภาพนี้ได้ ซึ่งสภาวะปะการังฟอกขาวเกิดขึ้นได้จากหลายสาเหตุ ส่วนใหญ่เกิดจากอุณหภูมิน้ำทะเลที่สูงขึ้นอย่างผิดปกติ อันเนื่องมาจากสภาวะโลกร้อน ทั้งนี้ พบการเกิดปะการังฟอกขาวบริเวณจังหวัดภูเก็ต ตั้งแต่ปี ๒๕๕๓ เป็นต้นมา ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบนิเวศของแนวปะการัง และส่งผลต่อการท่องเที่ยวจนถึงปัจจุบัน

ภาพปรากฏการณ์ปะการังฟอกขาว จังหวัดภูเก็ต
ที่มา : <https://news.thaipbs.or.th/content/279613>

- ปรากฏการณ์แพลงก์ตอนบลูม (Plankton Bloom) เป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่ทำให้น้ำทะเลเปลี่ยนสีเป็นสีน้ำตาล สีแดง หรือสีเขียว เนื่องมาจากการเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างมหาศาลของสาหร่ายเซลล์เดียวในทะเล ทำให้เห็นน้ำทะเลเป็นสีที่ต่างออกไปจากเดิม ปรากฏการณ์ดังกล่าวอาจเป็นอันตรายต่อปลาและสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ในทะเล จากการที่สาหร่ายเซลล์เดียวบางชนิดปล่อยสารพิษออกมา สาหร่ายเซลล์เดียวที่ก่อให้เกิดปรากฏการณ์นี้โดยมากเป็นสาหร่ายเซลล์เดี่ยวกลุ่มไดโนแฟลกเจลเลต (Dinoflagellate) เป็นแพลงก์ตอนพืชชนิดหนึ่งที่ถือเป็นสัตว์เซลล์เดียว เมื่อมีการรวมตัวกันจะทำให้เกิดสีบนแหล่งน้ำ นอกจากนี้ สาหร่ายที่เจริญเติบโตอย่างรวดเร็วและมีจำนวนมากแน่น จะกั้นไม่ให้แสงอาทิตย์ส่องลงไปยังแหล่งน้ำได้ ทำให้พืชที่อยู่ใต้น้ำตาย เนื่องจากไม่สามารถรับแสงอาทิตย์เพื่อสังเคราะห์แสงและสร้างอาหาร ทำให้สัตว์อื่นที่กินพืชตายตามไปด้วยจากการที่ไม่มีแหล่งอาหาร เมื่อสาหร่ายตายลง น้ำทะเลก็จะพัดพาสาหร่ายเหล่านี้เข้าสู่ชายฝั่งทะเล ซากสาหร่ายจะเกิดการเน่าเสีย ส่งผลให้น้ำทะเลมีลักษณะสีเขียว เหนียว และมีกลิ่นคาว นอกจากนี้ การปล่อยน้ำเสียลงสู่ทะเลโดยไม่ผ่านการกำจัดธาตุ NPK จะช่วยเร่งการเจริญเติบโตของสาหร่ายเซลล์เดียวในทะเล ซึ่งจะทำให้เกิดปรากฏการณ์แพลงก์ตอนบลูม (Plankton Bloom) เร็วขึ้นอีกด้วย

ภาพการเกิดแพลงก์ตอนบลูม (Plankton Bloom) ที่หาดป่าตอง จังหวัดภูเก็ต
ที่มา : <https://mgronline.com/south/detail/9600000014056>

๔.๒.๑.๒ ผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19)

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) และลุกลามไปทั่วโลกในระยะเวลาอันรวดเร็ว ตั้งแต่ปลายปี ๒๕๖๒ จากเมืองอู่ฮั่น สาธารณรัฐประชาชนจีน จนถึงปัจจุบัน ส่งผลให้ประเทศไทยรวมถึงหลายประเทศจำเป็นต้องกำหนดมาตรการป้องกัน และควบคุมการแพร่ระบาดของโรคในประเทศของตน สำหรับประเทศไทยได้มีการประกาศใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ เพื่อเป็นเครื่องมือในการควบคุมสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดต่ออันตรายร้ายแรง โดยรัฐบาลได้ออกมาตรการต่าง ๆ อาทิ มาตรการปิดประเทศ (Lock Down) เพื่อควบคุมการเดินทางเข้า - ออกประเทศของนักท่องเที่ยว การห้ามสายการบินทำการบินระหว่างประเทศ การงดกิจกรรมที่มีบุคคลจำนวนมากมารวมตัวกัน การเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) การทำงานอยู่ที่บ้าน (Work from Home) รวมทั้งการประกาศปิดการท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติและวนอุทยานทุกแห่งทั่วประเทศ เป็นต้น มาตรการต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นการจำกัดการเดินทางของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลงเป็นอย่างมาก จึงส่งผลกระทบต่อภาคการท่องเที่ยวของประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจังหวัดภูเก็ต ซึ่งรายได้ของจังหวัดร้อยละ ๘๗ มาจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และต้องพึ่งพาการท่องเที่ยวจากชาวต่างชาติเป็นอย่างมาก จากการศึกษาผลกระทบสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) ที่มีต่อการท่องเที่ยวทางน้ำของจังหวัดภูเก็ตทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ได้แก่

ผลกระทบเชิงบวก

๑. จำนวนของนักท่องเที่ยวที่ลดน้อยลง ส่งผลทำให้ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมได้รับการฟื้นฟูและกลับมาสวยงามมากขึ้น อาทิ การฟื้นตัวของท้องทะเลและชายหาด การฟื้นฟูของปะการัง สัตว์น้ำไม่ถูกรบกวนจากนักท่องเที่ยว รวมทั้งการปรากฏตัวของสัตว์ทะเลหายากบางชนิด เป็นต้น

๒. ปริมาณน้ำเน่าเสีย ของเสีย และขยะต่าง ๆ ที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยวทางน้ำลดลง เนื่องจากจำนวนนักท่องเที่ยวและการใช้ประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำลดลง

๓. ผู้ประกอบการท่องเที่ยวทางน้ำ เริ่มตระหนักและให้ความสำคัญกับความปลอดภัย และสุขอนามัยของนักท่องเที่ยวมากขึ้น

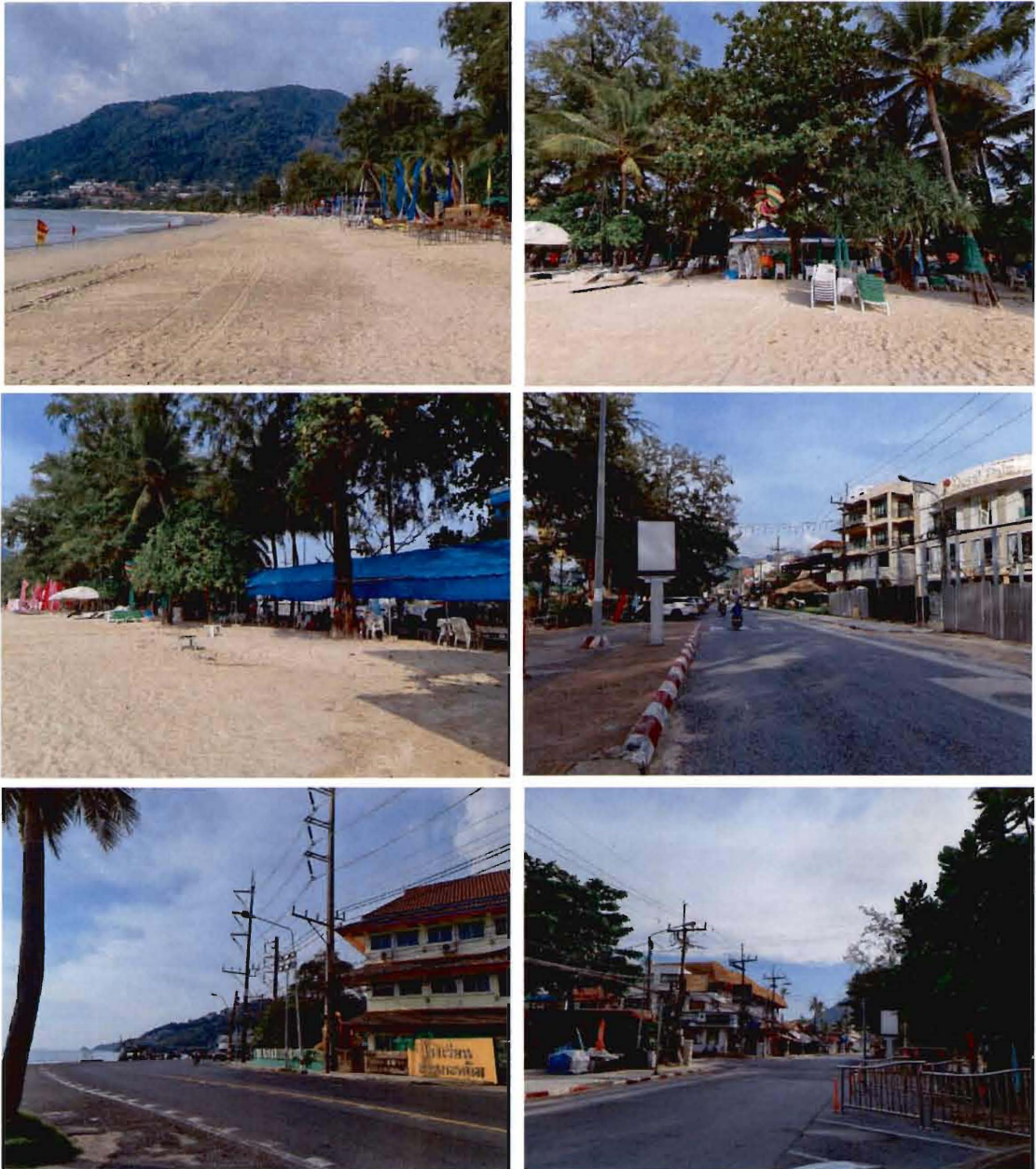
๔. ผู้ประกอบการท่องเที่ยวทางน้ำเริ่มพิจารณาในการปรับโครงสร้างธุรกิจให้กระจายออกจากการท่องเที่ยว

ผลกระทบเชิงลบ

๑. ผู้ประกอบการท่องเที่ยว ได้รับผลกระทบจากการประกอบธุรกิจ อาทิ ผู้ประกอบการธุรกิจเรือท่องเที่ยว ผู้ประกอบการธุรกิจเรือสปีดโบ๊ท ผู้ประกอบการเจ็ทสกี ผู้ประกอบธุรกิจกีฬาทางน้ำ ผู้ประกอบการธุรกิจเกี่ยวกับการดำน้ำ และธุรกิจทางน้ำประเภทอื่น ๆ ได้รับผลกระทบเนื่องจากขาดรายได้จากการท่องเที่ยวโดยชาวต่างชาติ ตั้งแต่นโยบายการปิดประเทศเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) จนถึงปัจจุบัน

๒. ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์และชื่อเสียงของจังหวัด โดยจังหวัดภูเก็ตถูกมองในภาพลบว่าเป็นเมืองที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อไวรัสดังกล่าว

๓. กลุ่มแรงงานได้รับผลกระทบจากการเลิกจ้างงานเป็นจำนวนมาก เนื่องจากผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวทางน้ำสูญเสียรายได้จากการท่องเที่ยว

ภาพชายหาดป่าตองที่จำนวนของนักท่องเที่ยวลดน้อยลงเป็นอย่างมาก เป็นผลกระทบ
จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19)

๔.๒.๒ การวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ

๔.๒.๒.๑ ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ

๑) ปัญหาเกี่ยวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต

เนื่องจากความไม่เชื่อมโยงกันของกฎหมายและการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้เกิดปัญหาหลายประการ เช่น การบูรณาการ หรือการดำเนินการบางอย่างไม่มีรับผิดชอบหลักที่ชัดเจน เป็นต้น

ดังนั้น ควรดำเนินการจัดทำระบบฐานข้อมูลที่เชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานของรัฐเข้าด้วยกัน เพื่อให้ง่ายต่อการดำเนินการและมีประสิทธิภาพในการประสานงานระหว่างหน่วยงาน ซึ่งจะต้องมีการแบ่งขอบเขตอำนาจในการดำเนินการแต่ละหน่วยงานที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน ทั้งนี้ อาจอยู่ในรูปแบบของหน่วยงานกลาง อันเป็นสื่อกลางในการประสานงานเกี่ยวกับเรื่องการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ต

นอกจากนี้ ควรที่จะเตรียมการเพื่อรองรับระบบดิจิทัล (Digital) เพื่อความสะดวกทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้ประกอบการ หรือนักท่องเที่ยว โดยต้องมีการเผยแพร่ต่อสาธารณะ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในขั้นตอนการปฏิบัติงานของแต่ละภาคส่วน และสามารถสอบถาม หรือปรึกษาได้ถูกต้องตรงกับหน่วยงานผู้รับผิดชอบในเรื่องนั้น ๆ

๒) ปัญหาและแนวทางการแก้ไขความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต

(๑) ปัญหาจากการใช้ประโยชน์ทางน้ำของชุมชน

เนื่องจากปัญหาน้ำเสียจากชุมชนที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศโดยรวม และปัญหาการบุกรุกชายหาดโดยชุมชน ซึ่งเกิดจากการดำเนินกิจกรรมโดยชุมชน เช่น การทิ้งน้ำเสียลงในลำคลอง หรือการปล่อยน้ำทิ้งจากตลาดชุมชนในแต่ละพื้นที่ โดยไม่มีการบำบัดน้ำเสีย ซึ่งถือเป็นสาเหตุทำให้เกิดปัญหาความเสื่อมโทรมของระบบนิเวศทางน้ำในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต และเป็นอันตรายต่อสัตว์น้ำ ตลอดจนมีผลกระทบต่อระบบนิเวศหากน้ำเสียเหล่านี้ไหลลงสู่ทะเล^๖

ดังนั้น การดำเนินการในขั้นแรกจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐ และภาคประชาชน ช่วยกันร่วมสร้างจิตสำนึกให้แก่ชุมชนในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต รักษาภาพลักษณ์ในการท่องเที่ยวให้ยั่งยืน และให้ความรู้ต่อชุมชนในการแก้ไขปัญหา น้ำเสียจากชุมชน และกำหนดมาตรการเชิงลงโทษแก่ผู้ที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบนิเวศ และจะต้องกำหนดมาตรการในการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางน้ำที่เป็นปัญหาพื้นฐานที่ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมของการท่องเที่ยวทางน้ำของจังหวัดภูเก็ตต่อไป

^๖ สำนักทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, “เร่งแก้ปัญหาน้ำเสียไหลลงทะเลภูเก็ต-กระบี่,” สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๓, <https://news.thaipbs.or.th/content/๒๗๐๑๒๗>

(๒) ปัญหาการประกอบธุรกิจที่ก่อให้เกิดน้ำเน่าเสีย

สาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาน้ำเน่าเสียในพื้นที่จังหวัดภูเก็ตส่วนหนึ่งเกิดจากมีการประกอบธุรกิจร้านซักผ้า โดยธุรกิจประเภทนี้ในช่วงสถานการณ์ปกติมีการใช้น้ำและการเทน้ำทิ้งโดยไม่มีการบำบัด ซึ่งน้ำทิ้งจากธุรกิจซักผ้าในจังหวัดภูเก็ตเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหามลพิษทางน้ำจากชุมชนลงสู่ทะเล และเป็นสาเหตุของปรากฏการณ์แพลงก์ตอนบลูม (Plankton Bloom) ทำให้น้ำทะเลเน่าเสีย อันเป็นการสร้างความเสียหายในวงกว้างแก่การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต

ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกรณีนี้จะต้องควบคุมและบังคับให้มีการบำบัดน้ำเสีย เพื่อแก้ไขปัญหาในระยะยาวต่อไป^๗ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายใต้กระทรวงมหาดไทยเข้ามากำกับดูแลในการประกอบธุรกิจประเภทนี้ และขอความร่วมมือจากกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคอยให้คำแนะนำและช่วยเหลือทางเทคนิคต่อท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหาต่อไป

ในส่วนการดำเนินการพัฒนาคุณภาพของการท่องเที่ยวทางน้ำและทางทะเลทั้งระบบ ต้องมีการจัดทำระบบบำบัดน้ำเสีย (Wastewater Treatment Plant) ของโรงงาน โรงแรม หรือผู้ประกอบการร้านอาหารในแต่ละพื้นที่โดยเฉพาะ เช่น พื้นที่ร้านอาหารที่ติดกับชายหาดหรือพื้นที่ริมทะเล น้ำทิ้งและน้ำเสียที่เกิดขึ้นจากแหล่งกำเนิดมลพิษทางน้ำต่าง ๆ ก่อนที่จะมีการปล่อยน้ำเหล่านั้นลงสู่ทะเล จะต้องมีการลดปริมาณสิ่งปนเปื้อนในน้ำจนมีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานโดยสภาพปัญหาจากผู้ประกอบการประเภทร้านอาหารส่วนใหญ่พบว่าไม่มีการทำบำบัดน้ำเสียและไม่มีการแยกการเก็บกากไขมันจากการประกอบอาหาร^๘ หน่วยงานของภาครัฐที่เกี่ยวข้องจะต้องกำหนดให้ผู้ประกอบการธุรกิจประเภทนี้ จัดทำบ่อแยกการเก็บไขมันและมีการบำบัดก่อนปล่อยลงสู่ทะเล และกำหนดโทษปรับต่อผู้ที่ฝ่าฝืนและไม่ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

ส่วนปัญหาระบบบำบัดน้ำเสียที่ไม่มีประสิทธิภาพ ส่วนใหญ่เกิดกับพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดำเนินการจัดทำระบบด้วยตนเอง ประกอบกับการขาดความรู้ ความชำนาญ ขาดบุคลากร และงบประมาณ ทำให้ระบบบำบัดน้ำเสียขาดการดูแล และการบำรุงรักษาที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ จนเกิดการชำรุดเสียหาย และใช้งานไม่ได้ในที่สุด

ภาครัฐจึงจำเป็นต้องทบทวนนโยบายที่จะแก้ไขและป้องกันน้ำเสีย โดยการสำรวจประเมินผลตามความเป็นจริงในภาพรวมของระบบบำบัดน้ำเสีย ทั้งที่สร้างไว้แล้วไม่เกิดประโยชน์ใช้สอย และที่อยู่ระหว่างก่อสร้าง ตลอดจนที่มีแผนจะสร้างต่อไป ซึ่งทั้งหมดส่งผลต่องบประมาณ เศรษฐกิจ และสังคมโดยรวมของจังหวัดเป็นอย่างมาก อีกทั้ง ภาครัฐควรมีนโยบายในการฟื้นฟู ระบบบำบัดน้ำเสียของชุมชนให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้สามารถบริหารงานได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

^๗ สมใจ สุวรรณศุภพนา , “รายงานการประชุมรับฟังบรรยายสรุปเกี่ยวกับสถานการณ์การท่องเที่ยวทางน้ำของจังหวัดภูเก็ต” : ณ ห้องประชุมแคสเสด อาคารเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, (วันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๓)

^๘ สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดภูเก็ต, “การดำเนินการพัฒนาคุณภาพของการท่องเที่ยวทางน้ำและทางทะเลทั้งระบบ” สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๓, <https://www.khaophuket.comD-๓๔๗๑.php>

(๓) ปัญหาความเสื่อมโทรมจากกิจกรรมการท่องเที่ยวทางน้ำ

กำหนดหลักเกณฑ์เพื่อบังคับใช้กับผู้ฝ่าฝืนและบุกรุกพื้นที่ชายหาด เพื่อป้องกันความเสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล แล้วยังมีปัญหาการประกอบธุรกิจท่องเที่ยวที่ไม่ได้มาตรฐาน ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมาก โดยไม่ได้มีการคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ (Carrying Capacity : CC) ทำให้เกิดปัญหานักท่องเที่ยวมากเกินไปเกินความสามารถในการรองรับของธรรมชาติ ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมของการท่องเที่ยวทางน้ำในจังหวัดภูเก็ต นอกจากนี้ ปัญหาการดำน้ำที่รบกวนการดำรงชีวิตของสัตว์น้ำและปะการังใต้ทะเลทำให้ระบบนิเวศใต้ทะเลได้รับความเสียหายจากการดำน้ำของนักท่องเที่ยว

ดังนั้น จำเป็นต้องมีการออกกฎหมายหรือกฎเกณฑ์เพื่อที่จะสามารถนำไปใช้บังคับได้อย่างเด็ดขาด และต้องกำชับให้มัคคุเทศก์ ตลอดจนบริษัทนำเที่ยวที่เกี่ยวข้องในกิจกรรมการดำน้ำต้องสร้างความเข้าใจ และแจ้งเตือนให้นักท่องเที่ยวระมัดระวังอย่างเข้มงวด รวมถึงปฏิบัติตามข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการดำน้ำ และต้องมีบทลงโทษหากเกิดการฝ่าฝืนกฎ ระเบียบ และข้อบังคับที่หน่วยงานภาครัฐกำหนดไว้ ทั้งนี้ เพื่อสร้างความตระหนักแก่นักท่องเที่ยวให้เกิดความเข้าใจ และสร้างจิตสำนึกในการรักษาความสมบูรณ์ของระบบนิเวศให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

(๔) ปัญหาความเสื่อมโทรมจากทรัพยากรธรรมชาติจากสาเหตุอื่น ๆ

การกำจัดขยะที่มีอยู่จำนวนมากในจังหวัดภูเก็ต ควรมีวิธีการในการกำจัดขยะอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นการเผาหรือฝังกลบ แต่ด้วยเตาเผาขยะในจังหวัดภูเก็ตมีเพียง ๑ เตา จาก ๒ เตา ที่สามารถใช้งานได้ (เนื่องจากอีก ๑ เตาอยู่ในระหว่างการซ่อมบำรุง) ซึ่งไม่เพียงพอต่อการกำจัดขยะที่มีประมาณ ๖๐๐ ตันต่อวัน จึงจำเป็นต้องจัดทำเตาเผาขยะเพิ่มหรือใช้วิธีการฝังกลบเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้ดีขึ้น ทั้งนี้ ควรริบเร่งดำเนินการแก้ไขปัญหานี้ เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวมีปริมาณน้อยลง ส่งผลให้ปริมาณขยะลดลงไปด้วย จึงควรที่จะมีมาตรการในการกำจัดขยะก่อนที่สถานการณ์จะกลับมาสู่ภาวะปกติ

ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเทศบาลนครภูเก็ต ควรมีแนวทางการส่งเสริมให้มีการลดใช้ขยะพลาสติกและลดการบริโภคการใช้ภาชนะที่ก่อให้เกิดขยะ รวมทั้งรณรงค์การใช้วัสดุจากธรรมชาติแทนการใช้พลาสติก ซึ่งวิธีการดำเนินการในระยะแรกให้หน่วยงานของรัฐเป็นผู้จัดหา หรือประสานขอความร่วมมือไปยังผู้ประกอบการเพื่อจัดการใช้วัสดุธรรมชาติหรือวัสดุที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ ทั้ง Reuse และ Recycle

นอกจากนี้ ยังมีปัญหาขยะทะเลจากการเททิ้งขยะจากเรือประมงในพื้นที่ ซึ่งปัญหานี้หน่วยงานภาครัฐจากทุกภาคส่วน มีการรณรงค์ขอความร่วมมือห้ามเรือประมงทิ้งขยะลงสู่ทะเลเพื่อรักษาคุณภาพของน้ำและภาพลักษณ์ในการท่องเที่ยว ซึ่งที่ผ่านมาได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

จากที่ได้กล่าวมาสอดคล้องกับหลักเกณฑ์เพื่อลดการสร้าง ความเสียหายที่ก่อให้เกิดมลภาวะทางน้ำที่ไหลลงสู่ทะเล และสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ในการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ เป็นต้น^๔

๔.๒.๒.๒ การวิเคราะห์แนวทางแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว ทางน้ำในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ที่เสนอให้หน่วยงานที่รับผิดชอบแก้ไขปัญหามีดังนี้

ให้กระทรวงมหาดไทยมีคำสั่งโดยตรงต่อหน่วยงานในท้องถิ่น ที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต เทศบาลนครภูเก็ต เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาและให้ข้อมูลในพื้นที่เพื่อที่จะได้กำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาคความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต โดยให้หน่วยงานในระดับท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม ในการบริหารจัดการ และการดำเนินการแก้ปัญหาดังกล่าวจะต้องดำเนินการควบคู่ไปกับกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อกำหนดแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

ทั้งนี้ การแก้ไขปัญหาดังกล่าวจะต้องมีการรับฟังความคิดเห็น จากภาคประชาชนในพื้นที่ โดยกำหนดเป็นมาตรการในการแก้ไขปัญหาคที่จะต้องใช้ความร่วมมือระหว่าง ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน รับฟังปัญหาและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน เพื่อกำหนด แนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาคได้อย่างตรงจุด

ประกอบกับใช้หน่วยงานบูรณาการหลายหน่วยงาน ได้แก่ “ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.)” ซึ่งเป็นความร่วมมือของหน่วยงาน ภาครัฐหลายหน่วยงาน เช่น กระทรวงมหาดไทย กองทัพเรือ กองบังคับการตำรวจน้ำ กรมศุลกากร กรมเจ้าท่า กรมประมง และกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เป็นต้น ปัจจุบันผู้ว่าราชการจังหวัด ในฐานะ “ผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลจังหวัด” สามารถบูรณาการ การทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ ประกอบกับได้มีการเตรียมแผนปฏิบัติงานร่วมกันในการตรวจติดตาม ควบคุมเรือ และพิสูจน์ทราบ ตลอดจนสามารถแสดงผลการปฏิบัติไปยังหน่วยปฏิบัติการหลักของ ศรชล. ทุกหน่วยงานได้ อีกทั้ง ยังสามารถสร้างเครือข่ายระหว่าง ศรชล. กับผู้ประกอบการการท่องเที่ยวทางน้ำ เพื่อดำเนินการกำกับดูแลแหล่งท่องเที่ยว และความปลอดภัยของการท่องเที่ยวทางน้ำด้วย

๔.๒.๓ ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาคผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) ในระยะสั้น

ปัจจุบันจังหวัดภูเก็ตมีแนวทางการดึงดูดนักท่องเที่ยว เพื่อฟื้นฟูการท่องเที่ยว หลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดในเบื้องต้น ซึ่งเป็นวิธีการแก้ไขปัญหาคเฉพาะหน้า โดยมีการจัดทำ โครงการฟื้นฟูเศรษฐกิจในช่วงเดือนสิงหาคม - ตุลาคม ๒๕๖๓ ดังนี้

๑. เดือนสิงหาคม ๒๕๖๓ จัดเทศกาลอาหารทะเล โดยได้รับความร่วมมือ จากสำนักงานพาณิชย์จังหวัดภูเก็ต กรมการค้าภายใน และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภูเก็ต

^๔ องค์การการค้าโลก, “หลักเกณฑ์การบริการในด้านสิ่งแวดล้อม General Agreement on Trade in Services หรือ GATS” สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๓, https://docs.wto.org/dol2fe/Pages/FE_Search/FE_S_Soo๙DP.aspx?language=E&CatalogueIdList=๑๗๙๕๗๖&CurrentCatalogueIdIndex=๐&FullTextHash=&HasEnglishRecord=True&HasFrenchRecord=True&HasSpanishRecord=True

๒. เดือนกันยายน ๒๕๖๓ จะมีการจัดการแข่งขันกีฬา เช่น การแข่งขันรถจักรยานกีฬาในรูปแบบอื่น ๆ ที่ใช้งบประมาณไม่มาก

๓. เดือนตุลาคม ๒๕๖๓ เป็นช่วงเทศกาลถือศีลกินเจ ซึ่งเป็นเทศกาลประจำปี ที่โด่งดังของจังหวัดภูเก็ต ซึ่งคาดว่าจะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้

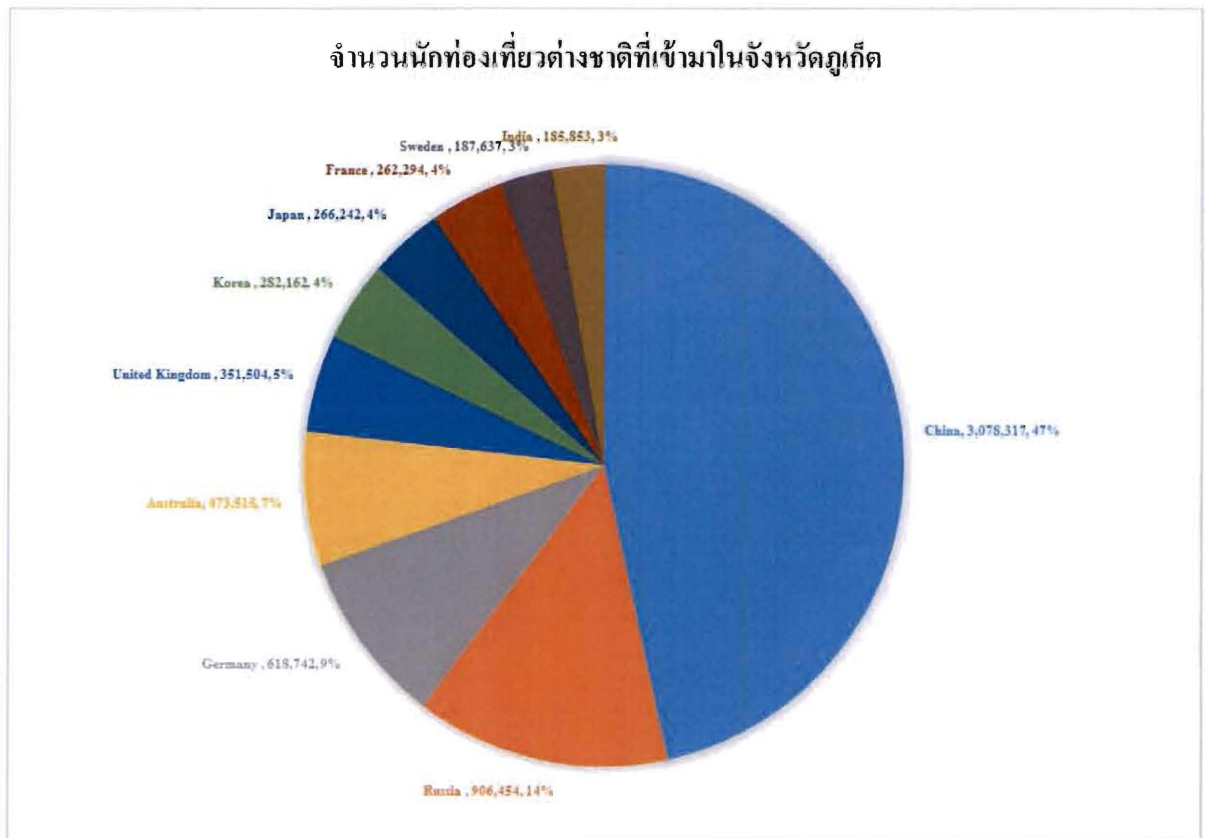
๔. นอกจากข้อ ๑) ถึง ๓) แล้วนั้นยังมีการสนับสนุนแพ็คเกจการท่องเที่ยวของรัฐบาลในโครงการ “กำลังใจ” เพื่อให้เจ้าหน้าที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เจ้าหน้าที่อาสาสมัครสาธารณสุข (ออสส.) และเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) ในพื้นที่ใกล้เคียงเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต แต่ด้วยผลกระทบที่มาจากปัญหาการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) ซึ่งได้สร้างความเสียหายให้แก่ระบบเศรษฐกิจในจังหวัดภูเก็ตเป็นอย่างมาก โดยจังหวัดภูเก็ตเป็นเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญในการรองรับนักท่องเที่ยวต่างชาติเป็นอันดับต้น ๆ ของประเทศไทย โดยตัวเลขล่าสุดปี ๒๕๖๒ ช่วงเดือนมกราคม - กรกฎาคม มีจำนวนนักท่องเที่ยวกว่า ๙.๐๕ ล้านคน ซึ่งจังหวัดภูเก็ตมีจำนวนนักท่องเที่ยวระดับแสนคนต่อเดือน ถือเป็นสถิติสูงสุดของภาคใต้ และสร้างรายได้เข้าจังหวัดมากกว่า ๓.๑ หมื่นล้านบาทต่อเดือน^{๑๐} ทั้งนี้ ชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตมากที่สุดในช่วงปี ๒๕๖๑ - ๒๕๖๒

๑๐ อันดับแรก คือ

ลำดับ	ประเทศ	จำนวนชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต ช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๒
๑	China	๓,๐๗๘,๓๑๗ คน
๒	Russia	๙๐๖,๔๕๔ คน
๓	Germany	๖๑๘,๗๔๒ คน
๔	Australia	๔๗๓,๕๑๕ คน
๕	United Kingdom	๓๕๑,๕๐๔ คน
๖	Korea	๒๘๒,๑๖๒ คน
๗	Japan	๒๖๖,๒๔๒ คน
๘	France	๒๖๒,๒๙๔ คน

^{๑๐} กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, “ข้อมูลสถิติ Tourism Statistics ๒๐๑๔-๒๐๑๙”, สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๓, <https://www.terrabbk.com/articles /๑๙๖๘๙๗ /๘๗%E๐%B๙%๘๓ %E๐%B๘%AB% E๐%B๘% A๑% E๐B>

ลำดับ	ประเทศ	จำนวนชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยว ในจังหวัดภูเก็ต ช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๒
๙	Sweden	๑๘๗,๖๓๗ คน
๑๐	India	๑๘๕,๘๕๓ คน

สำหรับสถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ตในปี ๒๕๖๓ มีจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งสิ้น จำนวน ๓,๐๘๙,๖๐๘ คน สร้างรายได้จากการท่องเที่ยวทั้งสิ้น จำนวน ๑๐๑,๑๙๒.๓๙ ล้านบาท ซึ่งเป็นสถิติก่อนมีสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) และก่อนมีการประกาศปิดประเทศตามนโยบายของรัฐ^{๑๑}

นอกจากนี้ ผลการวิจัยของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต ได้ให้ข้อมูลตัวเลขของผลกระทบที่อาจสร้างความเสียหายต่อรายได้จากการท่องเที่ยวจากกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีมูลค่าสูงสุดถึง ๑.๒๗ แสนล้านบาท ทั้งนี้ การประเมินผลกระทบต่อรายได้จากการท่องเที่ยวดังกล่าว ยังไม่รวมผลกระทบจากการหยุดชะงักในการเดินทางของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย^{๑๒} โดยผลกระทบที่หนักที่สุด คือ ๖ ธุรกิจท่องเที่ยวหลัก ได้แก่ ธุรกิจโรงแรม ร้านอาหาร สถานประกอบการบันเทิง การบริการ และภาคขนส่งภายในจังหวัด ทั้งทางน้ำและทางบก นอกจากผลกระทบทางการท่องเที่ยวชะงักแล้วยังส่งผลต่อธุรกิจอื่น ซึ่งเป็นธุรกิจต้นน้ำของการท่องเที่ยว เช่น การไฟฟ้า ประปา และธุรกิจผลิตภัณฑอาหาร

จากตัวเลขสถิติดังกล่าวเห็นว่าจังหวัดภูเก็ตนั้นพึ่งพาภาคธุรกิจการท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียวมากเกินไป และจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) ทำให้จังหวัดภูเก็ตได้รับผลกระทบอย่างหนักจากการขาดนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ซึ่งเป็นปัจจัยหลักสำหรับรายได้ภายในจังหวัดภูเก็ต

เมื่อเกิดเหตุการณ์เช่นนี้แล้ว ควรกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว และพิจารณาเส้นทางการสร้างรายได้ประเภทอื่นเข้ามาเพิ่มเติม ซึ่งไม่ใช่แต่เพียงการพึ่งพารายได้จากการท่องเที่ยวอย่างเดียว เพื่อให้เกิดการดำเนินกิจกรรมภายในพื้นที่จังหวัดภูเก็ตและก่อให้เกิดรายได้อื่น ๆ คำนึงถึงศักยภาพความเป็นไปได้ในการผลักดันและดำเนินการ ซึ่งต้องได้รับความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ในการเสนอแนวทางฟื้นฟูเศรษฐกิจต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อให้จังหวัดภูเก็ตสามารถปรับเปลี่ยนแนวทางการสร้างรายได้ใหม่ จากเดิมที่มุ่งเน้นเฉพาะรายได้จากการท่องเที่ยวเท่านั้น ให้สามารถประกอบอุตสาหกรรมประเภทอื่น เพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้กับจังหวัดและเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจให้กับทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือภาคเอกชน โดยมีแนวทางการฟื้นฟูเศรษฐกิจของจังหวัดภูเก็ต แบ่งเป็นอุตสาหกรรม ๕ กลุ่ม ดังนี้

๔.๒.๓.๑ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเรือสำราญ (Cruise Tourism)

โดยผลักดันให้จังหวัดภูเก็ตเป็นท่าเทียบเรือต้นทาง (Home Port) สำหรับเรือสำราญขนาดใหญ่ (Cruise Terminal) และเป็นศูนย์กลางมารีน่าของอาเซียน (Marina Hub of ASEAN) ซึ่งอุตสาหกรรมประเภทนี้มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และอยู่ในยุทธศาสตร์

^{๑๑} สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดภูเก็ต, “รายงานการประชุมรับฟังบรรยายสรุปเกี่ยวกับสถานการณ์การท่องเที่ยวทางน้ำของจังหวัดภูเก็ต”, ณ ห้องประชุมแคสแต อาคารเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, วันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๓.

^{๑๒} พันธุ์ ทองขุนทด, ชยานนท์ ภูเจริญ, “รายงานการประชุม คณะอำนวยการขับเคลื่อน เพื่อรองรับมาตรการนโยบายช่วยเหลือเยียวยาและฟื้นฟู ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓” ณ ห้องประชุมคอซิมบี๊ ศาลากลางจังหวัดภูเก็ต, สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๓, <https://www.khaophuket.com/๘๙-๖๐๗๑.php>

กลุ่มอันดามัน ๖ จังหวัด และยุทธศาสตร์ของจังหวัดภูเก็ต โดยอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเรือสำราญนั้น ยังไม่ได้รับการผลักดันเท่าที่ควร ปัจจุบันจังหวัดภูเก็ตมีท่าเรืออยู่ จำนวน ๕ ท่า เป็นของภาคเอกชน จำนวน ๔ ท่า และขององค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต จำนวน ๑ ท่า ซึ่งในกรณีดังกล่าวจำเป็นจะต้องแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับระยะเวลาที่ไม่สัมพันธ์กันระหว่างระยะเวลาการอยู่ในราชอาณาจักรของบุคลากรเรือกับระยะเวลาของเรือที่มีความยืดหยุ่นและไม่สัมพันธ์กันโดยหลักการ

ทั้งนี้ จะต้องทำการศึกษาถึงข้อจำกัดและอุปสรรคทางกฎหมาย ในการผลักดันอุตสาหกรรมประเภทนี้อย่างรอบคอบ และจะต้องศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนด แนวทางการแก้ไขเบื้องต้นอย่างเป็นรูปธรรม

ตัวอย่างเช่น กรณี “มีเรือซูเปอร์ยอร์ช (Super Yacht) ขนาดเกิน ๓๐ เมตร เดินทางเข้ามาในจังหวัดภูเก็ต จะมาจอดซ่อมสีแต่การนำยานพาหนะเข้ามาในน่านน้ำไทย มีอายุไม่เกิน ๖ เดือน ต้องนำเรือออก วิซ่าของบุคลากรที่ติดมากับเรือครบ ๖ เดือน คนต้องออกไปจาก ประเทศไทย แต่เรือลำใหญ่ ๆ หากนำมาขึ้นคานกว่าจะซ่อมเสร็จต้องใช้เวลาประมาณ ๙ - ๑๒ เดือน”^{๑๓} เป็นต้น โดยประเด็นนี้จะต้องศึกษาถึงข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องและกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาต่อไป ทั้งนี้ เพื่อเป็นการส่งเสริมอุตสาหกรรมมารีน่าของจังหวัดภูเก็ตให้เป็นศูนย์กลางที่มีความทันสมัย และเป็นที่น่าสนใจในการนำเรือเข้ามาใช้บริการในประเทศ โดยหวังให้อุตสาหกรรมมารีน่ามีมูลค่าน่าสนใจ เรือขนาดใหญ่ ๑ ลำเข้ามาจอด และสามารถท่องเที่ยวไปถึงชุมชนที่มีการเชื่อมโยงกันในแถบ ๖ จังหวัด อันดามันที่มีเขตติดต่อทางทะเล คือ จังหวัดภูเก็ต จังหวัดพังงา จังหวัดกระบี่ จังหวัดตรัง จังหวัดสตูล และจังหวัดระนอง จากการศึกษาพบว่า เรือ ๑ ลำ จะมีการซื้ออาหารขึ้นเรือ ๑ ล้านบาท และเติมน้ำมัน เชื้อเพลิงครั้งละ ๒ ล้านบาท เท่ากับจะเป็นการสร้างรายได้ให้กับจังหวัดภูเก็ตปีละ ๒๑,๖๐๐ ล้านบาท หากมีการผลักดันและส่งเสริมให้จังหวัดภูเก็ตเป็นศูนย์กลางมารีน่าอาเซียน ย่อมก่อให้เกิดผลดีต่อเศรษฐกิจ และสร้างรายได้ให้กับจังหวัดภูเก็ตอีกทางหนึ่ง และในจังหวัดกระบี่ภาคเอกชนได้ลงทุนก่อสร้างมารีน่า บนพื้นที่ ๗๐ ไร่ ด้วยงบประมาณกว่า ๕๐๐ ล้านบาท เพื่อรองรับการเติบโตของธุรกิจที่เกี่ยวข้อง กับเรือยอร์ช^{๑๔}

ข้อเสนอแนะในส่วนดังกล่าวนี้มีความเชื่อมโยงกับเป้าประสงค์ เชิงยุทธศาสตร์ของแผนฟื้นฟูการท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นการฟื้นฟูเศรษฐกิจ สภาพแวดล้อมให้กลับมาเป็นดังเดิมหลังผ่านพ้นจากวิกฤตสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ ไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) โดยข้อเสนอแนะที่ได้กล่าวไปมุ่งประสงค์ในการสร้างงาน สร้างรายได้ เสริมสร้างสภาพคล่อง กระตุ้นการบริโภคของภาคประชาชนผ่านการเดินทางภายในประเทศ และสร้างรายได้จากฐานนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีศักยภาพในการใช้จ่ายสูง โดยสร้างสมดุลเชิงโครงสร้าง ขึ้นใหม่ เพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนให้สามารถเกิดขึ้นกับจังหวัดภูเก็ตต่อไป ส่วนการกำหนดหน่วยงาน ที่รับผิดชอบในการผลักดันให้จังหวัดภูเก็ตดำเนินการส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเรือสำราญ คือ

^{๑๓} ประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัดภูเก็ต, “รายงานการประชุมรับฟังบรรยายสรุปเกี่ยวกับสถานการณ์ การท่องเที่ยวทางน้ำของจังหวัดภูเก็ต”, ณ ห้องประชุมแคสเสด อาคารเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, วันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๓.

^{๑๔} พลวัต ณ นคร, สัมภาษณ์โดย หนังสือพิมพ์ประชาชาติ, วันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๖๑

- กระทรวงคมนาคม เป็นผู้รับผิดชอบหลักที่มีอำนาจโดยตรงในระดับกระทรวง ซึ่งการพัฒนาท่าเรือท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นแนวทางการพัฒนาท่าเทียบเรือยอร์ช (Yacht) ท่าเทียบเรือโดยสารเพื่อรองรับเรือสำราญขนาดใหญ่ (Cruise) และท่าเรืออื่น ๆ ในกรณีนี้กระทรวงคมนาคม ได้มอบหมายให้กรมเจ้าท่าเป็นผู้ดูแลและดำเนินการศึกษาในเบื้องต้นแล้ว

- การผลักดันการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายในการจัดทำอุตสาหกรรมอู่ต่อเรือและซ่อมเรือในจังหวัดภูเก็ต สภาพปัญหาในการจัดทำอู่ซ่อมสร้างมีความขัดแย้งกันของข้อกฎหมาย คือ ระยะเวลาที่ไม่สัมพันธ์กันระหว่างระยะเวลาการอยู่ในราชอาณาจักรของบุคลากรเรือกับระยะเวลาของเรือที่นำเข้ามา เพื่อซ่อมบำรุงหรือต่อเรือในราชอาณาจักร โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง ได้แก่ กรมศุลกากร ภายใต้สังกัดกระทรวงการคลัง กรมเจ้าท่า ภายใต้สังกัดกระทรวงคมนาคม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย และสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง

สำหรับกฎหมายเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขอุปสรรคของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเรือสำราญ เช่น พระราชบัญญัติส่งเสริมการพาณิชย์นาวี พ.ศ. ๒๕๒๑ พระราชบัญญัติการเดินทางเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช ๒๕๔๖ พระราชบัญญัติเรือไทย พุทธศักราช ๒๕๔๘ พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ พระราชกำหนดพิกัตอัตราศุลกากร พ.ศ. ๒๕๓๐ และกฎหมายหรือกฎกระทรวงฉบับอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น^{๑๕} ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดจะต้องร่วมกันหารือและกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายต่อไป

๔.๒.๓.๒ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health and Wellness Tourism)

ข้อเสนอแนะดังกล่าวนี้เป็นการมุ่งเน้นไปที่ฐานนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตโดยไม่ใช่การรักษาที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์ แต่แยกส่วนเป็นกิจกรรมสันทนาการอื่นที่มีลักษณะเป็นการเฉพาะทางไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการฟื้นฟู การดูแลเพื่อเน้นให้เกิดความผ่อนคลาย^{๑๖} เป็นต้นว่า การทรีตเมนต์ (Treatment) หรือสปา (Spa) ปัจจุบันโรงพยาบาลวชิระภูเก็ตได้ยื่นโครงการ Medical Plaza นี้ไปที่กระทรวงสาธารณสุขเพื่อขอรับการจัดสรรงบประมาณ จำนวน ๒,๐๐๐ ล้านบาท เพื่อดำเนินโครงการ โดยขอใช้ที่ดินกรมธนารักษ์บริเวณ “หัวเกาะ” จำนวน ๑๔๐ ไร่ และกระทรวงสาธารณสุขจะจัดสรรงบประมาณให้ระยะแรก ๑,๒๐๐ ล้านบาท โครงการมีครบทั้งดูแลสุขภาพด้านการแพทย์ ทั้งการรักษา ฟื้นฟู ดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งคาดว่าจะสร้างรายได้ให้กับประเทศถึงปีละ ๑๐,๐๐๐ ล้านบาทต่อไป

^{๑๕} กรมเจ้าท่า, “รายงานการสัมมนาเชิงปฏิบัติการการพัฒนาคุณภาพการทำงานของกรมเจ้าท่าให้มีประสิทธิภาพ”, ณ โรงแรมบางกอกเซ็นเตอร์ กรุงเทพมหานคร, วันศุกร์ที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๐.

^{๑๖} สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต “รายงานการประชุมรับฟังบรรยายสรุปเกี่ยวกับสถานการณ์การท่องเที่ยวทางน้ำของจังหวัดภูเก็ต”, ณ ห้องประชุมแคแสด อาคารเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, วันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๓.

นอกจากนี้ การจัดทำศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติก็เป็นสิ่งที่สำคัญเช่นเดียวกัน มีจุดประสงค์หลักเพื่อที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวหรือบุคคลผู้ที่ต้องการรักษาสุขภาพไม่ว่าจะเป็นกลุ่มคนไทยหรือต่างชาติให้เข้ามาใช้บริการที่จังหวัดภูเก็ต เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจอีกทางหนึ่ง นอกเหนือจากการท่องเที่ยว ลักษณะของศูนย์กลางสุขภาพนานาชาตินั้นจะประกอบไปด้วยการรักษาโรครวมไปถึงดูแลสุขภาพในทุกรูปแบบ แต่ในทุกส่วนของการเป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติต้องมีจุดเด่นในแต่ละส่วนด้วย^{๑๗} ทั้งนี้ ศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติอาจมีการแยกสัดส่วน อันได้แก่^{๑๘}

- ๑) ศูนย์บริการทางการแพทย์และสาธารณสุขระดับนานาชาติครบวงจร
- ๒) ศูนย์อภิบาลสุขภาพผู้สูงอายุนานาชาติ
- ๓) สถาบันเกี่ยวกับโรคติดต่อ
- ๔) ศูนย์เวชศาสตร์โรคเขตร้อน
- ๕) ศูนย์ดูแลผู้ป่วยในระยะประคับประคอง
- ๖) ศูนย์เวชศาสตร์ฟื้นฟูครบวงจร
- ๗) ศูนย์รังสีรักษา

ศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ (Medical Hub) เป็นแผนงานที่เป็นทางเลือกหนึ่งที่ได้รับ ความสนใจเป็นอย่างมาก เนื่องจากบุคลากรทางการแพทย์และการสาธารณสุขของประเทศไทยมีความพร้อม และทั่วโลกต่างให้การยอมรับถึงความเป็นมาตรฐานสากล

ตัวอย่างเช่น ปัจจุบันมีการนำระบบคัดกรอง ซึ่งสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดภูเก็ตได้มีการเตรียมความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวที่มีรายได้สูงและมีความพร้อมต่อการรักษา หากนักท่องเที่ยวรายนั้นมีการติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) ปัจจุบันมีผู้ประกอบการโรงแรมในจังหวัดภูเก็ตยื่นขอใช้โรงแรมเป็นพื้นที่ในการกักตัว เพื่อสังเกตอาการภายใต้ระบบ (Alternative State Quarantine) แล้วจำนวน ๑๘ แห่ง แต่ได้รับอนุญาตเพียง ๓ แห่งเท่านั้น ทั้งนี้ สภาพปัญหาเกิดจากการให้ส่วนกลางเป็นผู้อนุมัติโรงแรมที่จะนำมาใช้เป็นพื้นที่ในการกักตัว เพื่อสังเกตอาการเท่านั้น ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาการบริหารจัดการภายในจังหวัด นอกจากนี้ มีนักท่องเที่ยวจำนวนมากติดต่อขอเดินทางเข้ามาในจังหวัดภูเก็ต และพร้อมปฏิบัติตามขั้นตอนด้านความปลอดภัยในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) แต่ยังคงติดปัญหามาตรการของรัฐที่ยังไม่ได้มีแนวทางการแก้ไขปัญหาในเรื่องนี้อย่างชัดเจน

ดังนั้น ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องกำหนดแนวทางที่เหมาะสม และกำหนดนโยบายที่ชัดเจนในการเปิดประเทศ เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้ามายังจังหวัดภูเก็ตได้ โดยจะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนในเบื้องต้นอย่างเคร่งครัด

^{๑๗} กฤษฎา กาญจนาลัย, “แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ กรณีศึกษาจังหวัดภูเก็ต”, หลักสูตรป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๐ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๖๐, ๔๒

^{๑๘} ไทยโพสต์, ภูเก็ตกับ “ศูนย์สุขภาพโลก”, สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๓ <https://www.thaipost.net/main/detail/๖๘๙๐๑>

การกำหนดหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบ เพื่อผลักดันอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health and Wellness) และการผลักดันศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ (Medical Hub) ซึ่งแนวทางดำเนินการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมีหน่วยงานหลักของรัฐที่เกี่ยวข้องที่จะต้องร่วมกันหารือและกำหนดแนวทางการท่องเที่ยวรูปแบบดังกล่าว เช่น กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงคมนาคม

๔.๒.๓.๓ ศูนย์กลางการศึกษาในระดับนานาชาติ (Education Hub)

เนื่องจากจังหวัดภูเก็ตมีโรงเรียนนานาชาติของภาคเอกชน จำนวน ๒๑ แห่ง แบ่งสัดส่วนเป็นต่างชาติ ร้อยละ ๕๐ ลูกครึ่งไทยกับต่างชาติ ร้อยละ ๓๐ และคนไทย ร้อยละ ๒๐ ดังนั้น เพื่อให้เกิดการย้ายฐานครอบครัวเข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่ของจังหวัดภูเก็ต โดยอาศัยการศึกษาเป็นฐานสำคัญ เพื่อให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจในท้องถิ่น ควบคู่ไปกับการส่งเสริมและพัฒนาด้านการศึกษาภายในจังหวัด

ตัวอย่าง หากมี ๑ ครอบครัวเลือกนำบุตรเข้ามาศึกษาในจังหวัดภูเก็ต ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนจบมัธยมศึกษาตอนปลาย เท่ากับมี ๑ ครอบครัวย้ายมาอาศัยอยู่ในพื้นที่ของจังหวัดภูเก็ต โดยธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ภูเก็ตได้รับผลประโยชน์และรวมถึงธุรกิจอื่น ซึ่งจะมีนักท่องเที่ยวที่เข้าอยู่อาศัยระยะยาวประมาณ ๑๓ ปี และคาดว่าจะสร้างรายได้ปีละ ๔๕,๖๐๐ ล้านบาท หากภาครัฐตั้งโรงเรียนนานาชาติที่มีชื่อเสียงระดับโลกเข้ามาตั้งในจังหวัดภูเก็ตและปลดล็อกกฎหมายที่เป็นอุปสรรค หรือให้มีการส่งเสริมการลงทุน จากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (บีโอไอ) ให้สิทธิประโยชน์ภาษี ๖ - ๘ ปี

ทั้งนี้ จะต้องศึกษาถึงข้อจำกัดทางกฎหมายและความพร้อมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กำหนดแนวทางในการดำเนินนโยบายต่อไป เพื่อรองรับการปรับเปลี่ยนรูปแบบการท่องเที่ยว

การกำหนดหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบโดยตรงในการพัฒนาศูนย์กลางการศึกษาในระดับนานาชาติ (Education Hub) นั่นคือ กระทรวงศึกษาธิการ ที่ต้องดำเนินการผลักดันและกำหนดมาตรฐานสถานศึกษาในพื้นที่ และให้ กระทรวงมหาดไทย กำหนดหลักเกณฑ์ในการเข้ามาศึกษาในประเทศและกฎหมายที่เกี่ยวกับคนเข้าเมืองต่อไป

๔.๒.๓.๔ อุตสาหกรรมอาหาร และอุตสาหกรรมทUNA

อุตสาหกรรมอาหารท้องถิ่นภูเก็ต (Phuket Gastronomy) องค์กรยูเนสโกได้ยกระดับให้จังหวัดภูเก็ตเป็นเมืองท่องเที่ยวระดับโลกด้าน Gastronomy มาเป็นปีที่ ๔ ติดต่อกัน โดยประชาชนในพื้นที่ดั้งเดิมนั้นมีความรู้และภูมิปัญญาและวัฒนธรรมด้านอาหาร ซึ่งสามารถเชื่อมโยงและสร้างมูลค่าเพิ่ม เช่น สับปะรด GI ฟาร์มหอยเป๋าฮื้อคุณภาพดี หรือกุ้งมังกร ๗ สีของจังหวัดภูเก็ต เป็นต้น

นอกจากนี้ อุตสาหกรรมทูน่าเคยเป็นอุตสาหกรรมที่มีความรุ่งเรืองอย่างมากในจังหวัดภูเก็ต และเคยขึ้นที่ท่าเทียบเรือน้ำลึก ซึ่งอุตสาหกรรมนี้ได้ลดน้อยลงและหายไปเป็นระยะเวลา ๕ ปีมาแล้ว เนื่องจากปัญหาการทำประมงโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือขัดต่อกฎหมาย (Illegal Unreported and Unregulated Fishing) หรือ IUU Fishing ซึ่งจังหวัดภูเก็ตมีอุตสาหกรรมแปรรูปทูน่าขนาดใหญ่อยู่จำนวน ๕ โรงงาน ในปัจจุบันเหลืออยู่เพียง จำนวน ๒ โรงงานเท่านั้น เนื่องจาก

ไม่มีเรือประมงมาส่งวัตถุดิบปลาทูน่า โดยในอดีตอุตสาหกรรมปลาทูน่าเคยทำเงินให้จังหวัดภูเก็ตเป็นจำนวนมาก ดังนั้น หากมีการผลักดันและแก้ไขปัญหาในประเด็นนี้ย่อมก่อให้เกิดอุตสาหกรรมทางเลือก และสามารถนำรายได้เข้าสู่ประเทศและจังหวัดภูเก็ตต่อไป

การกำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมอุตสาหกรรมอาหารและอุตสาหกรรมทูน่า เป็นการผลักดันอุตสาหกรรมอาหารท้องถิ่นภูเก็ต Phuket Gastronomy และการพัฒนาภูมิปัญญาด้านอาหาร รวมถึงวัฒนธรรมอาหาร ซึ่งสามารถเชื่อมโยงและสร้างมูลค่าเพิ่มได้ และการพัฒนาและพลิกฟื้นอุตสาหกรรมทูน่าในจังหวัดภูเก็ต คือ **กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** ซึ่งจะต้องร่วมหารือกำหนดแนวทางการผลักดันการส่งเสริมอุตสาหกรรมอาหารและอุตสาหกรรมทูน่าในจังหวัดภูเก็ตต่อไป

๔.๒.๓.๕ อุตสาหกรรมสปอร์ตแอนด์อีเวนต์ (Sport & Event)

เป็นอุตสาหกรรมประเภทกีฬาและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ควบคู่กัน มีการผลักดันกีฬาประเภทอื่น ๆ ที่ได้รับความนิยมมาจัดการแข่งขันที่จังหวัดภูเก็ต เช่น การแข่งขันเจ็ตสกี รวมถึงการแข่งขันกีฬาทางน้ำประเภทอื่น ๆ ที่เพิ่มความน่าสนใจโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ

ภาพรวมการส่งเสริมอุตสาหกรรมสปอร์ตแอนด์อีเวนต์ (Sport & Event) ในจังหวัดภูเก็ต ถือว่ามีการจัดกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ โดยหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจและหน้าที่ในการส่งเสริมกิจกรรม ได้แก่ **กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา** ที่ควรผลักดันและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวประเภทนี้ **ส่วนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** มีหน้าที่คอยกำกับดูแลการใช้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวทางน้ำและการจัดกิจกรรม และป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมทางน้ำ

นอกจากนี้ ควรกำหนดให้ **กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา** และ**กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** ดำเนินการประสานความร่วมมือกับภาคเอกชนในการผลักดันการท่องเที่ยวแนวใหม่ และเป็นการส่งเสริมอุตสาหกรรมสปอร์ตแอนด์อีเวนต์ (Sport & Event) ในพื้นที่จังหวัดภูเก็ตต่อไป

ทั้งนี้ หนึ่งในกิจกรรมทางน้ำที่สำคัญลำดับต้น ๆ ของจังหวัดภูเก็ตนั้น ได้แก่ กิจกรรมการดำน้ำอันเกี่ยวกับเรื่องของความปลอดภัยทางน้ำ ที่ปัจจุบันยังไม่มีมาตรการควบคุมหรือส่งเสริมให้เกิดความปลอดภัยแก่กลุ่มนักท่องเที่ยวหรือผู้ประกอบการเอง และยังไม่ได้มีการศึกษาในเรื่องกิจกรรมการดำน้ำเอาไว้อย่างตรง ดังนั้น ควรทำการศึกษาปัญหาของกิจกรรมการดำน้ำต่อไป

๔.๒.๔ แนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทางน้ำ เมื่อเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19)

เมื่อเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) การดำเนินการมีปัญหาทุกภาคส่วน ดังนั้น เพื่อให้การพิจารณามีความชัดเจนขึ้น จึงได้แบ่งการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทางน้ำออกเป็น ๒ ด้าน คือ

๔.๒.๔.๑ ด้านการแพทย์ ได้มีการจัดเตรียมอุปกรณ์เครื่องมือ ตลอดจนความพร้อมของเจ้าหน้าที่เพื่อรองรับการรักษานักท่องเที่ยวที่ประสบภัยทางน้ำ และบุคลากรทางการแพทย์เฉพาะทางเวชศาสตร์ฉุกเฉินโดยเฉพาะเพื่อให้การรักษาโดยตรงและทันที่

กรณีนี้ควรให้หน่วยงานภาครัฐโดย กระทรวงสาธารณสุข เป็นผู้รับผิดชอบหลัก และประสานความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น เช่น กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดภูเก็ต และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ทั้งนี้ ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ และโรงพยาบาลวชิระภูเก็ตได้เตรียมความพร้อมและพัฒนาขีดความสามารถทางการแพทย์ให้สามารถตรวจหาเชื้อไวรัส COVID - 19 ได้แล้ว ณ ปัจจุบัน เพื่อเตรียมดำเนินการรองรับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) ซึ่งดำเนินการโดยคณะกรรมการควบคุมโรคติดต่อจังหวัดตามมาตรการของกระทรวงสาธารณสุขอย่างเข้มงวด

๔.๒.๔.๒ ด้านการท่องเที่ยว

- **ปัญหาชาวต่างชาติที่เข้ามาลงทุนและแย่งอาชีพชาวไทย** ไม่ว่าจะเป็นสาธารณรัฐประชาชนจีน สหพันธ์สาธารณรัฐประชาธิปไตยเนปาล สหพันธ์รัฐรัสเซีย ที่เข้ามาแย่งอาชีพคนไทยในรูปแบบการขายแพ็คเกจท่องเที่ยวที่ผิดกฎหมายโดยไม่ได้รับอนุญาต โดยมีลักษณะที่ไม่มีความเชี่ยวชาญในการนำเที่ยวเท่ากับคนในพื้นที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อภาคการท่องเที่ยว เช่น การให้ข้อมูลที่ผิดพลาด การไม่เข้าใจวัฒนธรรมของคนในพื้นที่ หรือการไม่เข้าใจธรรมเนียมปฏิบัติในแต่ละพื้นที่ โดยปัญหานี้เป็นปัญหาเรื้อรังและทำลายภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก

ดังนั้น การออกหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจนำเที่ยว หรือทัวร์ โดยจะต้องมีใบอนุญาตที่หน่วยงานของรัฐได้ออกให้ ทั้งนี้ อาจช่วยแก้ปัญหาและเป็นการป้องกันการประกอบธุรกิจนำเที่ยว หรือทัวร์ที่ผิดกฎหมาย และยังสามารถที่จะตรวจสอบการประกอบธุรกิจตามใบอนุญาตได้ง่ายขึ้น รวมทั้งยังช่วยลดการแย่งอาชีพการขายแพ็คเกจท่องเที่ยวที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายได้อีกทางหนึ่งด้วย

- **ปัญหาการขายแพ็คเกจต่ำกว่าทุน** ทำให้ขาดการปฏิบัติตามมาตรฐานด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว จากการนำเรือที่ไม่ได้มาตรฐานมาบริการนักท่องเที่ยว หรือการนำเรือที่มีการดัดแปลงและบรรทุกนักท่องเที่ยวเกินจำนวน และการฝ่าฝืนการห้ามเดินเรือ เป็นสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุทางน้ำ เช่น เหตุการณ์เรือฟินิกซ์ล่ม เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๑ มีผู้เสียชีวิตจำนวน ๕๖ ราย เป็นผู้โดยสารและลูกเรือของเรือฟินิกซ์ที่จมลงใกล้เกาะเฮ โดยเป็นนักท่องเที่ยวสาธารณรัฐประชาชนจีนทั้งหมด

ดังนั้น ควรมีการจัดทำระบบติดตาม (Tracking System) ไม่ว่าจะเป็นการติดตามเรือหรือการติดตามนักท่องเที่ยว เพื่อควบคุมการรุกล้ำหรือเข้าไปในพื้นที่อนุรักษ์ทางธรรมชาติ ซึ่งเป็นการทำลายระบบนิเวศรอบข้างมากเกินความจำเป็น และเพื่อเพิ่มความปลอดภัยให้การติดตามความเคลื่อนไหวของเรือทุก ๆ ลำ ไม่ว่าจะเป็นลักษณะของการบรรทุกที่ต้องมีการติดตามให้เป็นไปตามระเบียบของกรมเจ้าท่า หรือลักษณะของการติดตามเพื่อตรวจตราค้นหาอุบัติเหตุทางน้ำที่อาจเกิดขึ้นและสามารถดำเนินการช่วยเหลือได้อย่างทันที่

๔.๒.๕ แนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทางน้ำในพื้นที่ให้เกิดความยั่งยืน

แนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทางน้ำในพื้นที่ให้เกิดความยั่งยืนนั้น จะต้องแยกการพิจารณาออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่ ในส่วนของการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และในส่วนของการบริหารจัดการนักท่องเที่ยว สามารถพิจารณาจากหลักการพื้นฐานที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

๔.๒.๕.๑ หลักการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีหลักการพื้นฐานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้เกิดความสมดุลของระบบนิเวศ โดยมีหลักการที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑) หลักการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable development) คือ หลักในการพัฒนาอย่างเป็นระบบและมีแบบแผน เพื่อตอบสนองต่อความต้องการและคำนึงถึงความจำเป็นของคนในยุคปัจจุบัน โดยไม่ลดขีดความสามารถในการตอบสนองความจำเป็นของคนยุคต่อไปในเรื่องของสิ่งแวดล้อม หากจะกล่าวถึงหลักการพื้นฐานในการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม สิ่งแรกที่ต้องคำนึงถึง คือ หลักการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นลำดับแรกโดย หลักการพัฒนาที่ยั่งยืน^{๑๙}เป็นหลักในการพัฒนาที่สำคัญที่นักวิชาการทางด้านสิ่งแวดล้อมทั่วโลกให้การยอมรับ ซึ่งการพัฒนาที่ยั่งยืนจะต้องมีการคำนึงถึงด้านต่าง ๆ และมีการพัฒนาควบคู่กันไปทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะต้องเกื้อกูลและไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งต่อกัน ซึ่งการขยายตัวของเศรษฐกิจจะต้องมีการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ และต้องคำนึงถึงขีดความสามารถในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเท่าที่จำเป็น โดยต้องสงวนและรักษาไว้ใช้ประโยชน์ และต้องใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

บทวิเคราะห์ หลักการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นหลักสากลที่สามารถนำมาปรับใช้กับภาคการท่องเที่ยวทางน้ำในจังหวัดภูเก็ตให้เกิดความยั่งยืนได้ โดยอาศัยข้อมูลด้านการท่องเที่ยวและจำนวนนักท่องเที่ยว เพื่อกำหนดทิศทางในการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ หรือการท่องเที่ยวยุคใหม่ ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และสร้างจิตสำนึกในการหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติแก่นักท่องเที่ยว เพื่อรักษาความสมดุลและความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัด ทั้งนี้ การท่องเที่ยวแบบใหม่นั้นมีความแตกต่างไปจากการท่องเที่ยวแบบเดิม นั่นคือ มีการคัดคุณภาพของนักท่องเที่ยวและสร้างความรู้ความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งไม่เน้นปริมาณนักท่องเที่ยวดังเช่นอดีตที่ผ่านมา ที่ก่อให้เกิดปัญหาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่ไม่มีประสิทธิภาพและความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงขาดการพัฒนาการท่องเที่ยวทางน้ำในจังหวัดภูเก็ต

^{๑๙} อานาจ วงศ์บัณฑิต, “กฎหมายสิ่งแวดล้อม”, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, ๒๕๕๗), ๘๑-๘๒.

๒) หลักการบริหารจัดการเชิงระบบนิเวศ (Ecosystem approach)

คือ หลักการในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงระดับความสัมพันธ์เชิงระบบหรือองค์รวม^{๒๐} ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อการอนุรักษ์และดำรงอยู่ของระบบนิเวศอย่างยั่งยืน และการตอบสนองต่อความต้องการของมนุษย์ในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนั้น การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรทางทะเลในหลักการนี้ จะต้องเป็นการบริหารจัดการให้เกิดองค์รวม และให้สอดคล้องกับหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน จะต้องให้ประชาชนและผู้ประกอบการท่องเที่ยวสามารถใช้ทรัพยากรทางน้ำให้เกิดความสมดุลกับธรรมชาติที่สุด ซึ่งจะต้องควบคุมการใช้ทรัพยากรอย่างเข้มงวด เพื่อเป็นการป้องกันการทำลายความสมดุลในระบบนิเวศ ดังนั้น หลักการบริหารจัดการเชิงระบบนิเวศจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง และเห็นควรศึกษาและนำมาปรับใช้ในการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ตต่อไป

บทวิเคราะห์ การนำหลักการบริหารจัดการเชิงระบบนิเวศมาใช้ในการท่องเที่ยวทางน้ำในจังหวัดภูเก็ต ถือเป็นหลักการทางสิ่งแวดล้อมที่จะต้องถูกนำมาศึกษาเพื่อกำหนดแนวทางการท่องเที่ยวทางน้ำให้เหมาะสม โดยการนำหลักการนี้มาใช้เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ และสามารถทราบถึงข้อบกพร่องในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและความสะดวกต่อระบบนิเวศทางน้ำว่ามีมากน้อยเพียงใด เพื่อกำหนดแนวทางการแก้ไขอย่างเป็นระบบต่อไป

๓) หลักการระวังไว้ก่อน (Precautionary principle) เป็นหลักการที่เกิดขึ้น เพื่อมุ่งหมายในการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมจากอันตรายที่มีความเป็นไปได้ว่าจะเกิดขึ้น และอาจสร้างความเสียหายแก่สิ่งแวดล้อมในอนาคต ด้วยวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการจัดการกับความเสี่ยงและความไม่แน่นอนในการจัดการสิ่งแวดล้อม การบริหารจัดการในเชิงรุกล่วงหน้าที่มีมุ่งเน้นในการคุ้มครองและป้องกันผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น โดยการสร้างระบบการคุ้มกันให้กับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการสร้างระบบคุ้มกันพื้นที่ที่มีระบบนิเวศเปราะบาง และพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อความเสียหายในทางสิ่งแวดล้อมที่อาจได้รับผลกระทบทั้งในปัจจุบันและอนาคต^{๒๑}

บทวิเคราะห์ การนำหลักการระวังไว้ก่อนมาปรับใช้กับการท่องเที่ยวทางน้ำในจังหวัดภูเก็ต ซึ่งหลักการนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมที่มีความเป็นไปได้ที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อระบบนิเวศองค์รวมในพื้นที่ ซึ่งความเสียหายสิ่งแวดล้อมทางน้ำนั้น หากเกิดความเสียหายแล้วย่อมใช้ระยะเวลาพอสมควรในการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้กลับคืนสู่สภาพเดิม ดังนั้น การท่องเที่ยวทางน้ำจะต้องให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน มีการตรวจตรา

^{๒๐} สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๑๓, “กรอบแนวคิดและทิศทางของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙”, กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๓, <http://reo.๑๓.go.th/book/plan๕๖-doc/plan๕๕-๕๙.pdf>.

^{๒๑} บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ, “กฎหมายสิ่งแวดล้อมเปรียบเทียบ”, (กรุงเทพฯ : โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๖๐), ๑๒.

และเผื่อระวางกิจกรรมใดที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมได้ เพื่อป้องกันความเสียหายจากการท่องเที่ยวในระยะยาวต่อไป

๔) หลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (Polluter Pays Principle: PPP)

เป็นหลักการที่สำคัญ คือ มีการนำเอาต้นทุนที่เกิดจากการก่อมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม (environmental costs)^{๒๒} หรือผลกระทบภายนอก (externality) เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของต้นทุนการผลิตสินค้าและบริการที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะทำให้ต้นทุนและราคาสินค้าและบริการดังกล่าวสูงขึ้นและทำให้ผู้ผลิตและผู้บริโภคปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตน อันจะเป็นผลดีต่อการรักษาสิ่งแวดล้อม หลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่ายนี้สามารถช่วยแก้ปัญหาความล้มเหลวของตลาด (market failure) ที่เกิดจากการไม่ได้คิดต้นทุนของสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะทำให้ต้นทุนสินค้าและบริการไม่สะท้อนถึงต้นทุนทางสังคมอย่างแท้จริง ทั้งนี้หลักการดังกล่าวยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอีกด้วย โดยกำหนดให้ผู้ใช้ทรัพยากรเป็นผู้รับผิดชอบในความเสื่อมโทรมจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ หรืออาจเรียกได้ว่าเป็นหลักการผู้ใช้เป็นผู้จ่าย

บทวิเคราะห์ จากหลักเกณฑ์ดังกล่าวสามารถนำมาปรับใช้กับการท่องเที่ยวทางน้ำในจังหวัดภูเก็ตได้ โดยจังหวัดภูเก็ตมีปัญหาเรื่องการก่อมลพิษทางน้ำ เช่น การปล่อยน้ำทิ้งที่ไม่มีการบำบัดจากผู้ประกอบการท่องเที่ยวที่ไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม การลักลอบปล่อยน้ำเสียจากโรงแรมลงสู่ทะเล หากมีการนำหลักการนี้มาบังคับใช้ต่อผู้ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแล้ว ย่อมสามารถที่จะลดปัญหาการทำลายความสมดุลของระบบนิเวศและช่วยฟื้นฟูการท่องเที่ยวทางน้ำในจังหวัดภูเก็ตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๒.๕.๒ แนวทางการคัดกรองคุณภาพนักท่องเที่ยวเชิงคุณภาพในระยะแรก

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นทำให้ภาครัฐและภาคเอกชนประสบปัญหา คือ ไม่สามารถหาช่องทางสร้างรายได้ให้กับจังหวัดได้ ด้วยเหตุนี้เองจึงมีข้อเสนอแนะให้ภาครัฐช่วยเหลือโดยการจัดทำโครงการในการท่องเที่ยวระยะยาว (Long-Stay Travelling Package) โดยมุ่งเน้นไปที่กลุ่มบุคคลผู้มีสถานะทางการเงินที่ค่อนข้างสูง (High-income) รวมไปถึงบุคคลผู้มีอายุ ๕๐ ปี ขึ้นไป ซึ่งถือว่าเป็นผู้สูงวัยและมีกำลังจ่ายค่าดูแลทั้งหมดในการอาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ซึ่งคาดการณ์ว่าจะสร้างรายได้ให้กับประเทศไทยเป็นจำนวนมาก และถือว่าเป็นนโยบายการส่งเสริมที่ช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจได้เป็นอย่างดี

โดยในข้อเสนอแนะนี้ จะเสนอให้มีการตรวจตรานักท่องเที่ยวต่างชาติอย่างเข้มงวดควบคู่กันไป กล่าวคือ กลุ่มนักท่องเที่ยวประเทศใดที่มีความต้องการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวหรืออาศัยในจังหวัดภูเก็ตจะต้องผ่านขั้นตอนการตรวจสุขภาพ และรับรองว่ามีความปลอดภัยจากโรคระบาด โดยให้ประเทศต้นทางออกใบรับรอง (Certificate) แต่ละบุคคล และส่งใบรับรองนั้นมายังประเทศไทย และกำหนดให้มีการจัดทำประกันสุขภาพและยอมกักตัวตามหลักเกณฑ์ของประเทศไทย โดยใช้สถานที่ของโรงแรมที่ได้มีการจัดเตรียมเอาไว้ไม่น้อยกว่า ๑๔ วัน และเมื่อเดินทางเข้ามายังพื้นที่จังหวัดภูเก็ตแล้วจะต้องกักตัวในสถานที่กักกันที่เตรียมรองรับไว้ให้ผู้เดินทางทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติที่เข้ามา

^{๒๒} วาสิณี นันทขำ, “แนวคิดและหลักการกฎหมายภาษีสิ่งแวดล้อม”, วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, ภาควิชาการเงินและภาษีอากร คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๕, ๑๗.

ในราชอาณาจักร โดยใช้สถานประกอบธุรกิจโรงแรมที่มีการจัดเตรียมสถานที่และมีมาตรฐานสากล ในการรองรับด้วยระบบตรวจสอบคัดกรอง (Alternative State Quarantine) ซึ่งเป็นกระบวนการ ของการกักกันโรค ณ โรงแรมที่ได้รับอนุมัติจากรัฐบาล โดยผู้กักตัวต้องจ่ายเงินเอง และโรงแรมหลายแห่ง ได้ร่วมมือกับโรงพยาบาลเปิดตัวแพ็คเกจห้องพัก เพื่อรองรับคนที่เดินทางมาจากต่างประเทศ และป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด - 19 ทำให้ผู้ที่กักตัวมั่นใจว่าจะได้รับความปลอดภัย และความสะอาดสบายมากยิ่งขึ้น และสามารถกำหนดทิศทางและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ได้อย่างมีประสิทธิภาพในการท่องเที่ยวทางน้ำอย่างยั่งยืนแม้จะมีสถานการณ์การแพร่ระบาดของ โรคระบาดต่าง ๆ ได้ต่อไป

๔.๒.๕.๓ การปรับเปลี่ยนรูปแบบการท่องเที่ยวโดยนำการประเมินขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ (Carrying Capacity : CC) มาใช้ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทางน้ำ

เมื่อพิจารณาถึงหลักการทางสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องที่สามารถนำมาปรับใช้ ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่อให้เกิดความสมดุลต่อระบบนิเวศแล้ว เมื่อนำมาพิจารณาร่วมกับ ประเด็นที่สองในการคัดกรองคุณภาพนักท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ สามารถยืนยันสมมติฐานที่สามารถ ทำการท่องเที่ยวแบบใหม่ สำหรับการท่องเที่ยวทางน้ำอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดภูเก็ตได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ ด้วยเหตุผลในประเด็นที่ ๑ และประเด็นที่ ๒ สามารถนำมาปรับใช้สำหรับแนวทางการท่องเที่ยว อย่างยั่งยืนได้ โดยการนำเรื่องขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่โดยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ อย่างเหมาะสม (Carrying Capacity : CC) เข้ามาบริหารจัดการ และเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์กิจกรรม ของมนุษย์ที่มีผลกระทบต่อพื้นที่และสิ่งแวดล้อม โดยขีดความสามารถในการรองรับ คือ ค่าสูงสุด ของผลกระทบจากกิจกรรมของมนุษย์ที่สิ่งแวดล้อมสามารถรองรับได้ โดยไม่ทำให้เกิดผลกระทบต่อพื้นที่นั้น ๆ จนไม่สามารถดำเนินกิจกรรมและหน้าที่ได้อย่างเหมาะสมอีกต่อไป การวิเคราะห์ขีดความสามารถ ในการรองรับของพื้นที่ จึงเสริมสร้างกระบวนการวางแผนโดยรวม ตามแนวคิดเมืองนิเวศเพื่อการจัดการ สิ่งแวดล้อมของเมืองและชุมชนให้เกิดความยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขั้นตอนการวิเคราะห์สถานการณ์ และการพัฒนายุทธศาสตร์การดำเนินงานตามหลักการพัฒนาเมืองและชุมชนให้เกิดความสัมพันธ์กัน

โดยสรุป การพัฒนาการท่องเที่ยวทางน้ำอย่างยั่งยืน จะต้องมีการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยนำหลักการทางสิ่งแวดล้อมมาปรับใช้กับพื้นที่ และการสนับสนุนให้ผู้ประกอบการจัดทำมาตรฐานการท่องเที่ยวขั้นสูง (High Standard Tourism) และจัดอบรมมาตรฐานมัคคุเทศก์ เพื่อให้ความรู้และดูแลนักท่องเที่ยวอย่างทั่วถึง เพื่อให้เกิดมาตรฐาน ของผู้ประกอบการท่องเที่ยว และเป็นการพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวแบบใหม่ที่มีการคำนึงถึง ขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ในแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม โดยมีวัตถุประสงค์ ในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และก่อให้เกิดการท่องเที่ยวทางน้ำที่ยั่งยืน อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

ทั้งนี้ ต้องพัฒนาระบบการรักษาความปลอดภัยในการท่องเที่ยวทางน้ำ ซึ่งจะต้องเตรียมพร้อมแผนการดำเนินงานด้านความปลอดภัยอยู่เสมอ เพื่อป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้น จากการท่องเที่ยวทางน้ำ โดยกรณีนี้กรมเจ้าท่าได้มีความพร้อมด้านอุปกรณ์รักษาความปลอดภัยทางน้ำ ในท่าเรือทุกแห่งแล้ว และได้มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว

รวมถึงช่วยเป็นเครื่องมือในการคัดกรองบุคคลผู้ที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง หรือมีการจัดทำระบบติดตามนักท่องเที่ยว และระบบติดตามเรือนำเที่ยวเพื่อทราบตำแหน่งการเดินทางของเรือ และสามารถเข้าไปช่วยเหลือได้ทันทีหากเกิดอุบัติเหตุจากการท่องเที่ยวทางน้ำ เป็นต้น

๔.๒.๕.๔ การกำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมหารือแนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทางน้ำในพื้นที่ให้เกิดความยั่งยืน

การกำหนดแนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทางน้ำในพื้นที่ให้เกิดความยั่งยืนนั้น จะต้องได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานรัฐหลายภาคส่วน เพื่อที่จะกำหนดแนวทางที่สอดคล้องกันและมีแนวทางที่ชัดเจน โดยกำหนดให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงคมนาคม กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการคลัง และหน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องต้องร่วมกันสรุปและกำหนดแนวทางที่เหมาะสมต่อไป

๔.๒.๖ ปัญหากฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ที่มีผลกระทบด้านการส่งเสริมและการพัฒนาการท่องเที่ยว กฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

๔.๒.๖.๑ กฎหมายเกี่ยวกับองค์การที่ดูแลสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยทั่วไป ได้แก่

- พระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๒
- พระราชบัญญัติสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๔
- พระราชบัญญัตินโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑

๔.๒.๖.๒ กฎหมายควบคุมนักท่องเที่ยว ได้แก่

- พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒
- พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๐

๔.๒.๖.๓ กฎหมายควบคุมดูแลและพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว ได้แก่

- พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒
- พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒
- พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗
- พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔
- พระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓
- พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและ

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔

- พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕
- พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕
- พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย

ของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕

- พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๖๒
- พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒

๔.๒.๖.๔ กฎหมายควบคุมเกี่ยวกับธุรกิจการท่องเที่ยว ได้แก่

- พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๕๑
- พระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. ๒๕๔๗
- พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. ๒๕๐๙
- พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕
- พระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ. ๒๕๒๘
- พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. ๒๕๒๐
- พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย

พ.ศ. ๒๕๔๒

- พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒
- พระราชบัญญัติการทำอากาศยานแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๒

กล่าวโดยสรุป คือ กฎหมายทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้นนี้มีส่วนช่วยทั้งในการควบคุมกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการท่องเที่ยว และการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้มีความเติบโตอย่างยั่งยืน แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีปัญหาช่องว่างของกฎหมาย รวมถึงความบกพร่องในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวหลายกรณี ทำให้พบปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอยู่เสมอ ซึ่งกฎหมายที่ออกมาใช้บังคับทั้งหมดนี้ถือว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับประเทศไทย เนื่องจากกฎหมายฉบับใดก็ตามหากมีการประกาศใช้แล้วย่อมมีสภาพเป็นการบังคับทั่วประเทศ ดังนั้น กฎหมายแต่ละฉบับที่ประกาศใช้นั้นอาจไม่ได้สอดคล้องกับสภาพการท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่หรือแต่ละจังหวัด ซึ่งถือเป็นอุปสรรคในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวจากข้อกฎหมายที่ใช้บังคับในเรื่องนั้น ๆ อยู่ เป็นต้น

จากประเด็นปัญหาที่เกี่ยวกับหลักเกณฑ์และข้อบังคับต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันยังไม่เอื้ออำนวยต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตเท่าที่ควร ไม่ว่าจะเป็นปัญหาข้อมูลจากหน่วยงานของรัฐที่ไม่เชื่อมโยงระหว่างกัน หรือปัญหาการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เป็นเอกภาพและไม่มีความชัดเจน รวมถึงการขาดงบประมาณในการส่งเสริมแก้ไขปัญหาด้านการท่องเที่ยว

ดังนั้น ควรจัดตั้งคณะกรรมการของจังหวัดหรือส่วนของจังหวัดมีลักษณะเฉพาะจากแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนั้น ๆ หรือจัดเป็นกลุ่มในหมู่ของจังหวัดที่มีลักษณะการท่องเที่ยวที่เหมือนกัน เป็นต้นว่า กลุ่มจังหวัดที่เป็นการท่องเที่ยวแบบเกาะ ก็จัดให้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน เพื่อหารือและกำหนดกฎหมายที่บังคับใช้เพื่อแก้ปัญหาในแต่ละเรื่อง และกำหนดหน่วยงานของรัฐที่จะรับผิดชอบในเรื่องนั้น ๆ อันเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทางน้ำให้เกิดความชัดเจนและเป็นสัดส่วน รวมถึงให้ประชาชนมีส่วนร่วมกับภาครัฐและภาคผู้ประกอบการในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทางน้ำ เพื่อป้องกันปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่ เป็นต้น โดยในจังหวัดภูเก็ตเองควรกำหนดให้จัดตั้ง**คณะกรรมการจังหวัดภูเก็ตด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว** เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับออกหลักเกณฑ์ คำสั่ง หรือนโยบายเพื่อเป็นการควบคุมและส่งเสริมให้การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตก้าวหน้าอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เนื่องจากเป็นหน่วยงานในท้องถิ่นเองย่อมมีความคุ้นเคยในอัตลักษณ์และสภาพสังคมได้เป็นอย่างดี และไม่ต้องใช้อำนาจและการตัดสินใจจากหน่วยงานกลางในการดำเนินการต่าง ๆ ซึ่งอาจทำให้เกิดความล่าช้าและไม่สอดคล้องกับภาคท้องถิ่น

บทสรุปจากการวิเคราะห์ข้อมูล ควรพิจารณาจังหวัดภูเก็ตเป็นต้นแบบในการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ เพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน รวมทั้งเชื่อมโยงกับหลักเกณฑ์ของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขององค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (United Nations World Tourism Organization : UNWTO) และเชอร์ลี อีเบอร์ (Shirley Eber) ที่กำหนดลักษณะของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนเอาไว้ ๑๐ ข้อ^{๒๓} ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นตามที่ได้กล่าวมาแล้วทั้งหมด โดยแบ่งได้ดังต่อไปนี้

๑. ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต สอดคล้องกับลักษณะของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในเรื่องการพัฒนาบุคลากร (Training staff) และการจัดเตรียมข้อมูล คู่มือในการบริการชาวสารการท่องเที่ยว (Marketing tourism responsibly) ได้กำหนดให้มีหน่วยงานที่เป็นศูนย์กลางสามารถประสานงานได้ เป็นลักษณะของการพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพ และเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในการดำเนินการต่าง ๆ ด้านการท่องเที่ยว อีกทั้ง การจัดทำระบบดิจิทัล (Digital) ยังถือเป็นการจัดทำกรบริการในด้านข้อมูลข่าวสารต่อกลุ่มนักท่องเที่ยวควบคู่กันไป

๒. ปัญหาและแนวทางการแก้ไขความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำในพื้นที่จังหวัดภูเก็ตมีความสอดคล้องกับลักษณะของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในเรื่องอนุรักษ์ โดยใช้ทรัพยากรอย่างพอดี (Using resource sustainable) ลดการบริโภคและใช้ทรัพยากรที่เกินความจำเป็นกับการลดของเสีย (Reducing over- consumption and waste) และรักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม (Maintain diversity) จากปัญหาการใช้ประโยชน์ทางน้ำของชุมชน ปัญหาการประกอบธุรกิจที่ก่อให้เกิดน้ำเน่าเสียในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ปัญหาความเสื่อมโทรมจากกิจกรรมการท่องเที่ยวทางน้ำ และปัญหาความเสื่อมโทรมจากทรัพยากรธรรมชาติจากสาเหตุอื่น ๆ ทั้งหมด เป็นการจัดการการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างพอเพียงและสามารถนำมาใช้ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด รวมถึงยังเป็นการช่วยลดการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางธรรมชาติที่เกินความจำเป็น มีผลต่อการปล่อยของเสียออกสู่ธรรมชาติไม่ว่าจะทางบก ทางน้ำ หรือทางอากาศ และยังเป็นการรักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติ

๓. แนวทางการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) ในระยะสั้น มีความสอดคล้องกับลักษณะของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ในเรื่องการรักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม (Maintain diversity) และเรื่องประสานการพัฒนาการท่องเที่ยว (Integrating tourism into planning) ในการปรับเปลี่ยนโครงสร้างรายได้ของจังหวัดภูเก็ต โดยการส่งเสริมอุตสาหกรรมใหม่เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจนั้น แสดงให้เห็นถึงการส่งเสริมให้มีความหลากหลายเพิ่มขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว เป็นการขยายฐานรายได้ให้กับจังหวัด เพิ่มคุณค่าและมาตรฐานการบริการให้นักท่องเที่ยวใช้เวลาในการท่องเที่ยว

^{๒๓} เชอร์ลี อีเบอร์, “หลักการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน”, สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๓,

ณ สถานที่นั้นนานขึ้นหรือกลับไปท่องเที่ยวซ้ำอีก อีกทั้ง เป็นการพัฒนาหน่วยงาน ทั้งภาครัฐหรือภาคเอกชนให้มีธุรกิจหรืออุตสาหกรรมกลุ่มใหม่

๔. แนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทางน้ำเมื่อมีสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) มีความสอดคล้องกับลักษณะของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในเรื่องการพัฒนาบุคลากร (Training staff) ซึ่งการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทางน้ำ ในส่วนของการแพทย์ได้มีการจัดเตรียมอุปกรณ์ เครื่องมือ และความพร้อมของเจ้าหน้าที่ในการรองรับเรื่องภัยที่เกิดจากอุบัติเหตุหรือจากโรคระบาด โดยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงสาธารณสุขนั้น มุ่งเน้นการฝึกอบรม และการส่งเจ้าหน้าที่ศึกษาดูงานอย่างสม่ำเสมอ ให้มีความรู้ แนวคิด และวิธีปฏิบัติ ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน นับเป็นการพัฒนาบุคลากรในองค์กรและเป็นการช่วยยกระดับมาตรฐานการบริการการท่องเที่ยว

๕. แนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทางน้ำในพื้นที่ให้เกิดความยั่งยืน มีความสอดคล้องกับลักษณะของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ในเรื่องการอนุรักษ์โดยใช้ทรัพยากรอย่างพอดี (Using resource sustainable) ลดการบริโภคและใช้ทรัพยากรที่เกินความจำเป็นกับการลดของเสีย (Reducing over- consumption and waste) และการรักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม (Maintain diversity) การกำหนดหลักการต่าง ๆ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เช่น หลักการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หลักการพัฒนาที่ยั่งยืน หลักการบริหารจัดการเชิงระบบนิเวศ หลักการระวังไว้ก่อน หลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย เป็นต้น ได้นำแนวคิดมาจากหลักเกณฑ์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมตามลักษณะของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนทั้งสิ้น

นอกจากนี้ การปรับเปลี่ยนรูปแบบการท่องเที่ยวโดยนำการประเมินขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ ความสอดคล้องกับลักษณะของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในเรื่อง **ขยายฐานเศรษฐกิจในท้องถิ่น (Supporting local economy)** แม้ว่าจะเป็นการวิเคราะห์ถึงขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ แต่ก็เป็นการเสริมสร้างกระบวนการวางแผน โดยรวมตามแนวคิดเมืองนิเวศ เพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของเมืองและชุมชนให้เกิดความยั่งยืน เป็นการส่งเสริมการขายการท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปท่องเที่ยวให้มากขึ้น อันจะเป็นการสร้างรายได้กระจายสู่ประชากรที่ประกอบการในท้องถิ่นด้วย

๕.๑ บทสรุป

การพิจารณาศึกษา “แนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทางน้ำอย่างยั่งยืนในยุค New Normal” ได้รวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และนักวิชาการ และการลงพื้นที่จังหวัดภูเก็ต พบว่าที่ผ่านมาปัญหาอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวที่สำคัญ ๆ ประกอบด้วย ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐ และด้านโครงสร้างพื้นฐาน ที่ไม่เพียงพอในการรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวที่ขยายตัวสูงขึ้น รวมทั้งการจัดพื้นที่ให้บริการทั้งในเมือง ชายหาด และเกาะต่าง ๆ และใช้หลักเกณฑ์ขององค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (United Nations World Tourism Organization : UNWTO) และเซอร์ลี อีเบอร์ (Shirley Eber) มาเป็นกรอบแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงระบบการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำอย่างยั่งยืน ซึ่งพบว่าปัญหาทั้งหมดมีปัจจัยสำคัญที่เกิดจากการไม่มีการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับ (Carrying Capacity : CC) โดยมีรายละเอียดแยกเป็นประเด็นของปัญหาที่เกิดขึ้นก่อนสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) และภายหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) ตลอดจนนำเสนอวิธีการแก้ไข ดังต่อไปนี้

๕.๑.๑ ปัญหาของจังหวัดภูเก็ตก่อนการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) ในประเทศไทย

๕.๑.๑.๑ ด้านโครงสร้างพื้นฐานที่ไม่สามารถรองรับการเติบโตของการท่องเที่ยวส่งผลต่อสิ่งแวดล้อม เช่น ปัญหาการจราจร ปัญหาการขาดแคลนน้ำอุปโภค บริโภคในช่วงหน้าแล้ง ปัญหามัคคุเทศก์เถื่อน ผู้ประกอบการธุรกิจบริการและอสังหาริมทรัพย์ที่เพิ่มขึ้นอย่างมาก บางส่วนดำเนินการแบบไม่ถูกต้องตามกฎหมาย (ร้านซักรีด ร้านค้า ร้านอาหาร และผู้ประกอบการโรงแรมที่พัก) ทำให้มีการปล่อยน้ำเสียลงสู่ลำคลองและทะเล รวมทั้งพฤติกรรมกึ่งขยะลงทะเลของประชาชน และนักท่องเที่ยว (เศษพลาสติก ขวด กระดาษ เศษไม้ และเศษอวน) ซึ่งมีสาเหตุหลักมาจาก

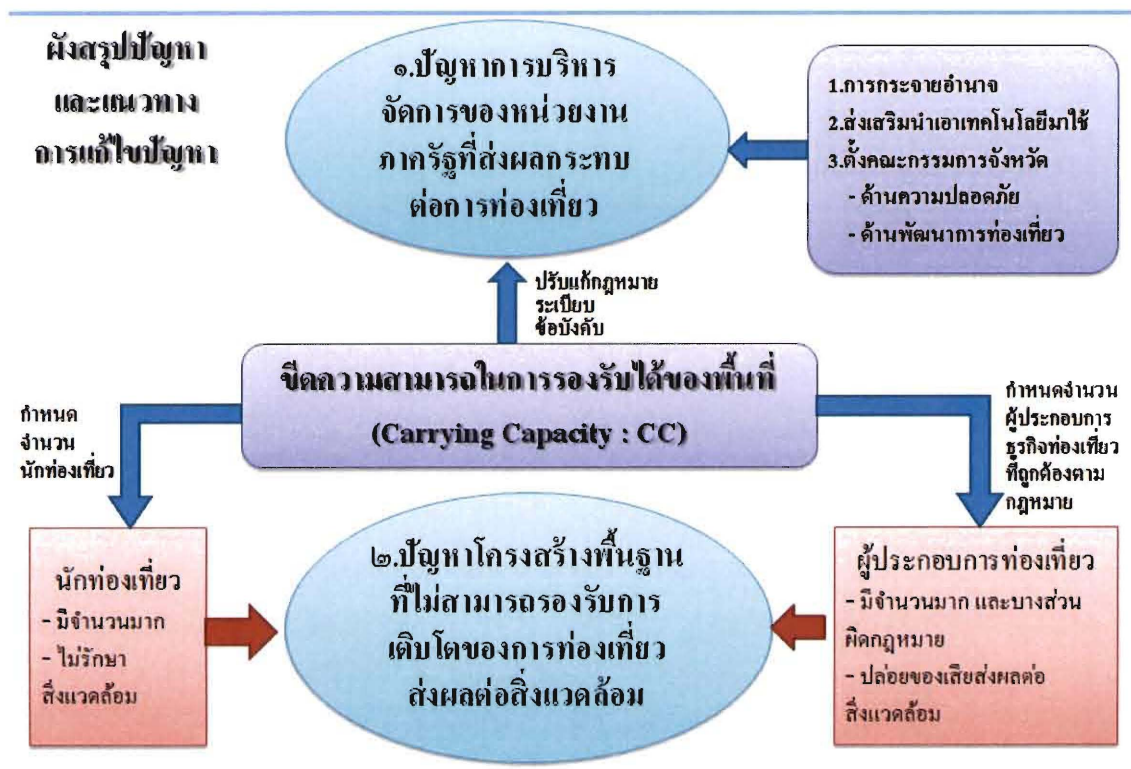
๑) ความหนาแน่นของนักท่องเที่ยว ก่อนสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) จำนวนนักท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งชาวไทยและชาวชาติ ทำให้จังหวัดภูเก็ตประสบปัญหาจำนวนนักท่องเที่ยวมีมากเกินไปเกินศักยภาพในการรองรับ

๒) ประชากรแฝงในจังหวัดภูเก็ต จากสภาวะการเจริญเติบโตของภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ต้องการแรงงานจำนวนมาก ซึ่งประชากรแฝงเหล่านี้มีที่พักอาศัยในพื้นที่แต่ไม่มีทะเบียนราษฎร์ ทำให้เกิดปัญหากับหน่วยงานภาครัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะในเรื่องงบประมาณที่ต้องดำเนินการเกี่ยวกับบริการสาธารณะต่าง ๆ ในพื้นที่

๕.๑.๑.๒ ด้านการบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐ ที่ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยว ได้แก่ การบังคับใช้กฎหมาย การไม่มีกฎหมายเฉพาะ การบูรณาการทำงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน

๑) การบังคับใช้กฎหมาย การไม่มีกฎหมายเฉพาะสำหรับการดูแลรักษาความปลอดภัยในการท่องเที่ยวทางน้ำ เช่น การบังคับไม่ให้เรือออกจากท่าเรือเมื่อมีพายุหรือคลื่นลมแรง หรือนักท่องเที่ยวพายเรือแคนูไปเที่ยวถ้าลัดในช่วงน้ำทะเลลด เมื่อถึงช่วงน้ำทะเลขึ้น นักท่องเที่ยวไม่สามารถออกจากถ้ำได้ ซึ่งความเสี่ยงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทำให้นักท่องเที่ยวมีความเชื่อมั่นลดลง

๒) อุตสาหกรรมท่องเที่ยว มีความเกี่ยวข้องกับหลายกระทรวง เช่น กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงมหาดไทย กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงคมนาคม กระทรวงวัฒนธรรม ทั้งนี้ ไม่มีเจ้าภาพหลักในการรับผิดชอบ ขาดแผนบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนในการทำงาน

๕.๑.๒ แนวทางการแก้ไขปัญหาของจังหวัดภูเก็ตก่อนสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) ในประเทศไทย

๕.๑.๒.๑ ด้านโครงสร้างพื้นฐานที่ไม่สามารถรองรับการเติบโตของการท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

๑) ควรมีการกำหนดระเบียบกฎเกณฑ์และคุณภาพเพื่อคัดกรองผู้ประกอบการกิจการท่องเที่ยวให้มีจำนวนที่เหมาะสมกับขีดความสามารถในการรองรับ ควบคู่ไปกับการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ (Carrying Capacity : CC) เพื่อความสมดุลของอุปสงค์กับอุปทานของการท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการขยายตัวของโรงแรม บ้านพัก และสถานบริการต่าง ๆ ต้องดำเนินการให้ถูกต้องตามกฎหมาย มีความพอดีกับพื้นที่ และทรัพยากรที่จะรองรับ ตลอดจนกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวที่เหมาะสมต่อช่วงเวลา โดยพิจารณาขีดความสามารถในการรองรับทางการท่องเที่ยวในแต่ละด้านร่วมกันเพื่อกำหนดค่าขีดความสามารถในการรองรับที่เหมาะสมที่สุด หากมีการใช้ประโยชน์หรือการพัฒนา มากไปกว่าที่กำหนดแล้ว มีโอกาสอย่างมากที่จะทำให้ทรัพยากรท่องเที่ยวในพื้นที่เสื่อมโทรมลงจนความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวและประชาชนท้องถิ่นลดลง และอาจส่งผลกระทบต่อด้านเศรษฐกิจ ดังนั้น การกำหนดขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ให้เหมาะสม ควรจะต้องพิจารณา ๕ ด้าน คือ

(๑) ด้านนิเวศวิทยา (Ecological Carrying Capacity : ECC) คือ ขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านชีวภาพ เป็นระดับของกิจกรรมการท่องเที่ยวและการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวสามารถรองรับได้

(๒) ด้านกายภาพ (Physical Carrying Capacity : PCC) คือ จำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุดที่ขนาดพื้นที่ทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ จะสามารถรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวได้โดยไม่เกิดผลกระทบกับพื้นที่ รวมทั้งความราบรื่นในการประกอบกิจกรรมท่องเที่ยว ในพื้นที่บนเกาะและกิจกรรมดำน้ำในพื้นที่ทางทะเล

(๓) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Facility Carrying Capacity : FCC) คือ สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่สำคัญสำหรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ ที่พัก ร้านอาหาร ห้องสุขา และที่จอดรถ รวมถึงจุดจอดรถในกรณีที่มีการสัญจรทางน้ำ

(๔) ด้านจิตวิทยา (Psychological Carrying Capacity : PsCC) คือ จำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุดในแหล่งท่องเที่ยวในช่วงเวลาหนึ่งที่ยังคงทำให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ท่องเที่ยวที่มีคุณภาพได้ โดยเฉพาะด้านความรู้สึกและอารมณ์ แนวความคิด ความสงบเป็นส่วนตัว และความเป็นธรรมชาติ

(๕) ด้านสังคมและวัฒนธรรม (Social - Cultural Carrying Capacity : SCC) คือ จำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุด ต่อช่วงเวลาที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบด้านลบต่อสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น ในแหล่งท่องเที่ยวจนชุมชนเกิดความรู้สึกอึดอัด และส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน

การจัดทำขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่นั้น หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา และวางแผนการท่องเที่ยวในระยะยาว โดยนำปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อทั้งทางบวกและทางลบต่อการท่องเที่ยวมาพิจารณาประกอบเพื่อนำไปสู่การกำหนดประเด็นร่วมกัน ภายใต้ข้อมูลที่ต้อง ครบถ้วน เช่น ปริมาณการใช้น้ำของการท่องเที่ยว ปัญหาขยะของชุมชน ผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่และผู้ประกอบการทุกภาคส่วน เป็นต้น ซึ่งการได้มาของจำนวนนักท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับขีดความสามารถในการรองรับได้ในแต่ละพื้นที่ (Carrying Capacity : CC) และประชาชนในพื้นที่ต้องให้ความร่วมมือถึงจะได้ข้อมูลที่ต้องการและมีประสิทธิภาพมากที่สุด โดยมีขั้นตอนสำคัญ ๆ ดังนี้

- รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เช่น ขนาดพื้นที่ในการรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยว จำนวนนักท่องเที่ยวและพฤติกรรมการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ขณะประกอบกิจกรรมท่องเที่ยว เป็นต้น

- กำหนดตัวชี้วัดในการประเมินขีดความสามารถในแต่ละด้าน

- สร้างแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นเครื่องมือหลัก

ในการรวบรวมข้อมูล

- รวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ เจ้าหน้าที่และประชาชนในพื้นที่ และวิเคราะห์ สรุปผลการศึกษา

๒) สร้างความร่วมมือกับภาคประชาชน ให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้ และพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง รวมทั้งปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนในท้องถิ่นเกิดความรัก ห่วงแหนในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของตนเอง เพื่อการแข่งขันทางการค้าในอนาคต โดยเน้นการสร้างผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนและทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการแปรรูปและถนอมอาหาร และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพทางทะเลให้คงอยู่อย่างยาวนาน

๕.๑.๒.๒ ด้านการบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐ ที่ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยว

๑) ควรมีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่ส่วนภูมิภาคและชุมชนท้องถิ่น (Decentralization) ส่งเสริมธรรมาภิบาล (Good Governance) ในหน่วยงานราชการ ลดช่องว่างกับชุมชน ส่งเสริมให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้มากขึ้น ปรับปรุงกลไกการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารภาครัฐให้มีประสิทธิภาพทำให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งรับฟังความคิดเห็นจากภาคประชาชนในพื้นที่ ในการกำหนดนโยบายต่าง ๆ โดยต้องกำหนดเป็นมาตรการในการแก้ไขปัญหาจากความร่วมมือ ๓ ฝ่าย (ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน) เพื่อกำหนดแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงจุด และยังเป็น การช่วยลดความขัดแย้งสภาพปัญหาในพื้นที่ให้ลดน้อยลงด้วย

๒) ส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ เพื่ออำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ แก่นักท่องเที่ยว และการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานของรัฐ ผู้ประกอบการ เช่น การเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานเข้าด้วยกัน เพื่อการประสานงานที่สะดวก รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ ลดปัญหาการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ ปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวง (Corruption) และการป้องกันความเสี่ยง เพื่อการรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยวทางน้ำ เช่น โครงการทำเรืออัจฉริยะ เน้นความปลอดภัยสร้างความเชื่อมั่นแก่นักท่องเที่ยว หรือโครงการระบบติดตามนักท่องเที่ยว (Tracking System) เป็นต้น

๓) จัดตั้งคณะกรรมการของจังหวัด เพื่อทำหน้าที่บูรณาการการทำงานของหน่วยงานภาครัฐ และกำหนดกฎหมายที่บังคับใช้แก้ไขปัญหาในแต่ละเรื่อง รวมทั้งพิจารณาจำนวน Carrying Capacity ตลอดจนกำหนดหน่วยงานของรัฐที่จะรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ ระดับจังหวัด อย่างชัดเจน เช่น

(๑) คณะกรรมการด้านความปลอดภัยของการท่องเที่ยวทางน้ำของจังหวัดภูเก็ต อาจมอบหมายให้หน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นใหม่ คือ ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.) ปัจจุบันผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะ “ผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลจังหวัดภูเก็ต : ผอ.ศรชล.จังหวัดภูเก็ต” รับผิดชอบโดยตรง เพื่อสามารถบูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัด ได้แก่ กองทัพเรือ กองบังคับการตำรวจน้ำ กรมศุลกากร กรมเจ้าท่า กรมประมง และกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เป็นต้น เรื่องดังกล่าวได้มีการเตรียมแผนบูรณาการให้ระบบตรวจการณ์ ตรวจติดตาม ควบคุมเรือ และพิสูจน์ทราบ สามารถแสดงผลการปฏิบัติไปยังหน่วยปฏิบัติการหลักของ ศรชล. ทุกหน่วยงานด้วย

(๒) คณะกรรมการจังหวัดภูเก็ตด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว ดำเนินการพิจารณากฎหมาย หลักเกณฑ์ คำสั่ง หรือนโยบายเพื่อเป็นการควบคุมและส่งเสริมให้การท่องเที่ยวในจังหวัดเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เนื่องจากเป็นหน่วยงานในท้องถิ่น ซึ่งมีความคุ้นเคยในอัตลักษณ์และสภาพสังคมได้เป็นอย่างดี ลดความล่าช้าจากหน่วยงานส่วนกลาง ตัวอย่างของกฎหมายที่คณะกรรมการต้องรับผิดชอบ เช่น กฎหมายเกี่ยวกับองค์การที่ดูแลสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยทั่วไป (พระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๒) กฎหมายควบคุมนักท่องเที่ยว (พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๐) กฎหมายควบคุมดูแลและพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว (พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒) และกฎหมายควบคุมเกี่ยวกับธุรกิจการท่องเที่ยว (พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๕๑) เป็นต้น

๔) การบริหารจัดการของภาครัฐ และกฎหมาย ระเบียบต่าง ๆ นั้น เมื่อนำเอา “การกำหนดขีดความสามารถในการรองรับ (Carrying Capacity : CC)” ต้องมีการปรับแก้กฎหมาย และระเบียบต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับการปรับเปลี่ยนการดำเนินการด้วย

๕.๑.๓ ปัญหาของจังหวัดภูเก็ตภายหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) ในประเทศไทย

ผลกระทบสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) ที่ทำให้ไม่มีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ซึ่งเป็นปัจจัยหลักของรายได้ภายในจังหวัดภูเก็ต จึงกำหนดแนวทางในการสร้างรายได้เพิ่มเติม โดยไม่พึ่งพารายได้จากนักท่องเที่ยวแบบเดิม ๆ เพียงอย่างเดียว แต่ต้องให้เกิดการดำเนินกิจกรรมที่หลากหลายและก่อให้เกิดรายได้จากแหล่งอื่น ๆ พิจารณาถึงศักยภาพและความเป็นไปได้ในการดำเนินการ ประกอบกับต้องได้รับความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในการเสนอแนวทางฟื้นฟูเศรษฐกิจ ดังนั้น **ควรมุ่งเน้นไปที่อุตสาหกรรมที่มีโอกาสในอนาคต ๕ กลุ่ม ดังนี้**

๕.๑.๓.๑ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเรือสำราญ (Cruise Tourism) ผลักดันให้จังหวัดภูเก็ตเป็นท่าเทียบเรือต้นทาง (Home Port) สำหรับเรือสำราญขนาดใหญ่ (Cruise Terminal) และเป็นศูนย์กลางมารีน่าอาเซียน (Marina Hub of ASEAN) ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และยุทธศาสตร์กลุ่มอันดามัน ๖ จังหวัด รวมทั้งเป็นยุทธศาสตร์ของจังหวัดภูเก็ตอยู่แล้ว

๕.๑.๓.๒ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health and Wellness Tourism) เพื่อที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวหรือบุคคลผู้ที่ต้องการรักษาสุขภาพไม่ว่าจะเป็นกลุ่มคนไทยหรือต่างชาติให้เข้ามาใช้บริการที่จังหวัดภูเก็ต เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจอีกทางหนึ่ง นอกเหนือจากการท่องเที่ยว ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นจุดแข็งของประเทศไทยอยู่แล้ว จากผลของการกำหนดมาตรการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) ซึ่งลักษณะการเป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาตินั้น จะประกอบไปด้วยการรักษาโรค รวมไปถึงการดูแลสุขภาพในทุกรูปแบบ

๕.๑.๓.๓ ศูนย์กลางการศึกษาในระดับนานาชาติ (Education Hub) จังหวัดภูเก็ต มีโรงเรียนเอกชนนานาชาติ จำนวน ๒๑ แห่ง สัดส่วนเป็นต่างชาติ ร้อยละ ๕๐ ลูกครึ่งไทยกับต่างชาติ ร้อยละ ๓๐ และคนไทย ร้อยละ ๒๐ ดังนั้น เพื่อให้เกิดการย้ายฐานครอบครัวเข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่ของจังหวัดภูเก็ต อาศัยการศึกษาเป็นฐานสำคัญทำให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจในท้องถิ่น อีกทั้ง ยังเป็นการส่งเสริมและพัฒนาด้านการศึกษาภายในจังหวัดอีกทางหนึ่งด้วย

๕.๑.๓.๔ อุตสาหกรรมอาหาร และอุตสาหกรรมทูน่า ประชาชนในพื้นที่ดั้งเดิมนั้นมีความรู้และภูมิปัญญาด้านอาหารและวัฒนธรรมอาหาร ซึ่งสามารถเชื่อมโยงและสร้างมูลค่าเพิ่ม แต่ปัจจุบันอุตสาหกรรมดังกล่าวได้ลดลงและหายไปเป็นระยะเวลา ๕ ปีมาแล้ว เนื่องจากปัญหาการทำประมงโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือขัดต่อกฎหมาย (Illegal Unreported and Unregulated Fishing) หรือ IUU Fishing ปัจจุบันจังหวัดภูเก็ตเหลือโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปทูน่าอยู่เพียง ๒ โรงงานเท่านั้น เนื่องจากไม่มีเรือประมงมาส่งวัตถุดิบ ดังนั้น หากมีการผลักดันการแก้ไขปัญหาในประเด็นนี้ย่อมก่อให้เกิดอุตสาหกรรมทางเลือก สามารถเพิ่มรายได้เข้าสู่ประเทศและจังหวัดภูเก็ตได้อีกทางหนึ่ง

๕.๑.๓.๕ อุตสาหกรรมสปอร์ตแอนด์อีเวนต์ (sport & event) เป็นอุตสาหกรรมประเภทกีฬาและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ควบคู่กันไป มีการผลักดันกีฬาที่ได้รับความนิยมมาจัดการแข่งขันในจังหวัดภูเก็ต เช่น การแข่งขันเจ็ตสกี การวิ่ง กิจกรรมการดำน้ำ และการแข่งขันกีฬาทางน้ำประเภทอื่น ๆ ที่เพิ่มความน่าสนใจ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติให้มีการเดินทางเข้ามาจังหวัดภูเก็ตเพิ่มขึ้น

๕.๒ ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการการท่องเที่ยว ภูเก็ต

จากปัญหาของจังหวัดภูเก็ตที่มีความหลากหลายและสะสมมาเป็นระยะเวลาเวลานาน แนวทางการแก้ไขปัญหาจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุก ๆ ฝ่าย ทั้งหน่วยงานภาครัฐส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และประชาชนในพื้นที่ ประกอบกับผลกระทบในทางที่ดีจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) เป็นโอกาสสำคัญในการเปลี่ยนแปลงให้จังหวัดภูเก็ตเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในยุค New Normal มีสภาพแวดล้อมที่ดี นักท่องเที่ยวมีความสุข และประชาชนมีวิถีชีวิตสะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชน คณะกรรมการการท่องเที่ยว ภูเก็ต มีข้อเสนอแนะในภาพรวมให้ดำเนินการ “กำหนดขีดความสามารถในการรองรับ (Carrying Capacity : CC) แบบบูรณาการอย่างจริงจัง ทั้งการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยว และจำนวนผู้ประกอบการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ ซึ่งการดำเนินการให้เกิดผลเป็นรูปธรรมจำเป็นต้องปรับแก้กฎหมาย และระเบียบต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับการปรับเปลี่ยนที่จะเกิดขึ้น ดังนั้น การกำหนดขีดความสามารถในการรองรับ (Carrying Capacity : CC) จึงเป็นจุดคานงัด (Leverage Point) ในการแก้ปัญหาที่สำคัญเชื่อมโยงทุกเรื่องเข้าหากันอย่างเป็นระบบ

บรรณานุกรม

หนังสือ

- กฤษฎา กาญจนาลัย. *แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพกรณีศึกษาจังหวัดภูเก็ต*, หลักสูตรป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๐ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๖๐.
- นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. *แนวทางการพัฒนาจังหวัดภูเก็ตให้เป็นเมืองแห่งนวัตกรรมการท่องเที่ยว*, ๒๕๖๐.
- บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ. *กฎหมายสิ่งแวดล้อมเปรียบเทียบ*, กรุงเทพฯ : โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๖๐.
- วาสนี นันทขว้าง. *แนวคิดและหลักการกฎหมายภาษีสิ่งแวดล้อม*, วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, กฎหมายการเงินและภาษีอากร คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๕.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.). *แนวทางการออกแบบและพัฒนาเมืองท่องเที่ยวสำหรับประเทศไทย ๔.๐ : กรณีศึกษาภูเก็ต เชียงราย และพัทลุง*, ๒๕๖๒.
- สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.). *การกำหนดขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวด้านกายภาพ จิตวิทยา สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ ของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่หมู่เกาะลันตา จังหวัดกระบี่*, ๒๕๖๒.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. *ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี*. กรุงเทพฯ : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, ๒๕๖๑.
- อำนาจ วงศ์บัณฑิต. *กฎหมายสิ่งแวดล้อม*, พิมพ์ครั้งที่ ๓, กรุงเทพมหานคร : บริษัท สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, ๒๕๕๗.

เว็บไซต์

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. *ข้อมูลสถิติ Tourism Statistics ๒๐๑๔-๒๐๑๙*, สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๓, [http://www.volunteerspirit.org/files/TSTA%๒๐๒๐๑๑_final.pdf](https://www.terrabbkk.com/articles /๑๙๖๘๙๗ /๘๗%E๐%B๙%๘๓ %E๐%B๘%AB% E๐%B๘%A๑%E๐B เซอร์ลี อีเบอร์. <i>หลักการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน</i>, สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๓, <a href=)
- ไทยโพสต์. *ภูเก็ตกับศูนย์สุขภาพโลก*, สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๓ <https://www.thaipost.net/ main/detail/๖๘๕๐๑>
- ปานฤทัย แห่งพุ่ม. *การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน*, สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๓ http://lhrs.ssru.ac.th/panruthai_he/pluginfile.php/๓๙/course/summary/การจัดการการท่องเที่ยวด้วยการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน-web.pdf
- สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดภูเก็ต. *การดำเนินการพัฒนาคุณภาพของการท่องเที่ยวทางน้ำและทางทะเลทั้งระบบ*, สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๓, <https://www.khaophuket.comD-๓๔๗๑.php>

สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๑๓. *กรอบแนวคิดและทิศทางของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙*, กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๑, <http://reo๑๓.go.th/book/plan๕๖-doc/plan๕๕-๕๙.pdf>.

สำนักทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. *เร่งแก้ปัญหา น้ำเสียไหลลงทะเลภูเก็ต-กระบี่*, สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๓, <https://news.thaipbs.or.th/content/๒๗๐๑๒๗>

องค์การการค้าโลก. *หลักเกณฑ์การบริการในด้านสิ่งแวดล้อม General Agreement on Trade in Services หรือ GATS*, สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๓, https://docs.wto.org/dol2fe/Pages/FE_Search/FE_S_Soo๙DP.aspx?language=E&CatalogueIdList=๑๗๙๕๗๖&CurrentCatalogueIdIndex=&FullTextHash=&HasEnglishRecord=True&HasFrenchRecord=True&HasSpanishRecord=True

รายงานการประชุม

กรมเจ้าท่า. รายงานการสัมมนาเชิงปฏิบัติการการพัฒนาคุณภาพการทำงานของกรมเจ้าท่าให้มีประสิทธิภาพ, ณ โรงแรมบางกอกเซ็นเตอร์ กรุงเทพมหานคร, วันศุกร์ที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๐.

ประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัดภูเก็ต. รายงานการประชุมรับฟังบรรยายสรุปเกี่ยวกับสถานการณ์การท่องเที่ยวทางน้ำของจังหวัดภูเก็ต, ณ ห้องประชุมแคแสด อาคารเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, วันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๓.

พันธ์ ทองชุมนุม, ชยานนท์ ภูเจริญ. รายงานการประชุม คณะอำนวยการขับเคลื่อน เพื่อรองรับมาตรการนโยบายช่วยเหลือเยียวยาและฟื้นฟู ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ ณ ห้องประชุมคอคอซิมบี๊ ศาลากลางจังหวัดภูเก็ต, สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๓.
<https://www.khaophuket.com/๘๙-๖๐๗๑.php>

สมใจ สุวรรณศุภพนา. รายงานการประชุมรับฟังบรรยายสรุปเกี่ยวกับสถานการณ์การท่องเที่ยวทางน้ำของจังหวัดภูเก็ต : ณ ห้องประชุมแคแสด อาคารเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, วันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๓

สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต. รายงานการประชุมรับฟังบรรยายสรุปเกี่ยวกับสถานการณ์การท่องเที่ยวทางน้ำของจังหวัดภูเก็ต, ณ ห้องประชุมแคแสด อาคารเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, วันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๓.

สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดภูเก็ต. รายงานการประชุมรับฟังบรรยายสรุปเกี่ยวกับสถานการณ์การท่องเที่ยวทางน้ำของจังหวัดภูเก็ต, ณ ห้องประชุมแคแสด อาคารเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, วันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๓.

การสัมภาษณ์

พลวัต ณ นคร. สัมภาษณ์โดย หนังสือพิมพ์ประชาชาติ, วันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๖๑.

ภาคผนวก

รายชื่อคณะกรรมการการท่องเที่ยว วุฒิสภา

๑. พลเอก ณะศักดิ์ ปภีมาพร	ประธานคณะกรรมการ
๒. พลอากาศเอก อติศักดิ์ กลั่นเสนาะ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. พลเรือเอก ชุมชุม อาจวงษ์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. พลเอก ไปฏก บุนนาค	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๕. นางฉวีรัตน์ เกษตรสุนทร	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สี่
๖. พลเรือเอก อิทธิคมน์ ภมรสุต	เลขานุการคณะกรรมการ
๗. พลเอก บุญธรรม โอริส	รองเลขานุการคณะกรรมการ
๘. นายอนุศักดิ์ คงมาลัย	โฆษกคณะกรรมการ
๙. พลเอก พิศณุ พุทวงศ์	รองโฆษกคณะกรรมการ
๑๐. พลเอก ไพโรจน์ พานิชสมัย	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๑. นายชลิต แก้วจินดา	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๒. พลเอก ชยุติ สุวรรณมาศ	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๓. พลเอก นาวัน ดำริกาญจน์	กรรมการ
๑๔. ร้อยเอก ประยุทธ์ เสาวคนธ์	กรรมการ
๑๕. พลเอก ปรีชา จันทร์โอชา	กรรมการ
๑๖. นายปัญญา งานเลิศ	กรรมการ
๑๗. นายไพโรจน์ พ่วงทอง	กรรมการ
๑๘. พลตำรวจโท วิบูลย์ บางท่าไม้	กรรมการ
๑๙. พลเอก ศุภรัตน์ พัฒนาวิสุทธิ	กรรมการ

รายชื่อที่ปรึกษาทิตติมศักดิ์ประจำคณะกรรมการ

๑. นายสุรพงษ์ เตชะหรวุจิตร
๒. นายวิชิต ประกอบโกศล
๓. นายกรด โรจนเสถียร
๔. นายสุเมธ สุทัศน์ ณ อยุธยา
๕. นายภราเดช พยัฆวิเชียร
๖. นายชนะพันธ์ แก้วกล้าไชยวุฒิ
๗. นายวิชัย ปิยวรรณวงศ์
๘. นายพรชัย พัฒนะจินดา
๙. นายกรณ์ย์ สุทธารมณ
๑๐. นายสมชาย พฤทธิศิลป์
๑๑. นายจิรุตต์ อิศรางกูร ณ อยุธยา
๑๒. นายอดิษฐ์ ชัยรัตนานนท์
๑๓. พันตำรวจเอก ชัยพร ออฟูวงศ์
๑๔. นางเพชรรา ศิริตระกูลชัย
๑๕. นายปัญญา แสงสุริยัน
๑๖. นายอนันต์ วงศ์เบญจรัตน์
๑๗. นายสุเทพ เกื้อสังข์
๑๘. นายศิริปกรณ์ เชี่ยวสมุทร
๑๙. นายนพดล ภาคพรต
๒๐. นายวิชิต พัฒนโกศัย
๒๑. นายยุทธ ลิம்பศิริระ

รายชื่อที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ และเลขานุการประจำคณะกรรมการ

๑. พลเอก บัณฑิตย์ บุนยะปาน	ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ
๒. นางสาวศุภวรรณ ถนอมเกียรติภูมิ	ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ
๓. นายศุภกรีย์ สิทธีวณิช	ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการ
๔. นางจุฑาพร เรืองรณอาษา	ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการ
๕. พลอากาศเอก ถาวรวัฒน์ จันทนาคม	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๖. นางสุพจี นิลอุบล	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๗. นางปฎิมา ตันติคมนตรี	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๘. นายประทีป เจริญพร	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๙. นายชลัฏภณ บุนนาค	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๑๐. นายรุ่งโรจน์ สีเหลืองสวัสดิ์	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๑๑. นาวาอากาศโท อภิระเดช ครามะคำ	เลขานุการประจำคณะกรรมการ
๑๒. พันตรี อาเขตต์ ชันธชัย	เลขานุการประจำคณะกรรมการ
๑๓. พลอากาศเอก วิริยะ มีศิริ	เลขานุการประจำคณะกรรมการ
๑๔. พลเรือตรีหญิง ภณินท์ทิพย์ สาดราภัย	เลขานุการประจำคณะกรรมการ
๑๕. นางสาวนพร ประวิณเมธ	เลขานุการประจำคณะกรรมการ
๑๖. นางสาววิภาดา เลิศสุวรรณกุล	เลขานุการประจำคณะกรรมการ
๑๗. นายชาคริต ปิตานพวงศ์	เลขานุการประจำคณะกรรมการ
๑๘. นายพิสิฐฐ์ ช่างผาสุข	เลขานุการประจำคณะกรรมการ
๑๙. นายวีระพล คงมัน	เลขานุการประจำคณะกรรมการ
๒๐. นางสาวปิยพัชร์ ภูศิริ	เลขานุการประจำคณะกรรมการ
๒๑. นายจักราทิตย์ ธนาคม	เลขานุการประจำคณะกรรมการ
๒๒. นางจุไรรัตน์ จุลจักรวัฒน์	เลขานุการประจำคณะกรรมการ
๒๓. นางสาวณัฐรส ตั้งประสิทธิ์	เลขานุการประจำคณะกรรมการ
๒๔. นายชาติชาย เทพแบ่ง	เลขานุการประจำคณะกรรมการ
๒๕. พลอากาศตรี วีระศักดิ์ นวลปลอด	เลขานุการประจำคณะกรรมการ
๒๖. นางสาวสุชาดา เชื้อโพลั้ง	เลขานุการประจำคณะกรรมการ
๒๗. นายจิรววัฒน์ จูเจริญ	เลขานุการประจำคณะกรรมการ
๒๘. นายพงศกร ใจภักดี	เลขานุการประจำคณะกรรมการ
๒๙. นายวันชัย คนงาม	เลขานุการประจำคณะกรรมการ
๓๐. นายจักรสิทธิ์ แก้ววิไล	เลขานุการประจำคณะกรรมการ

รายชื่อคณะกรรมการ ในคณะกรรมการ

คณะกรรมการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ
และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติด้านการท่องเที่ยว

๑. พลอากาศเอก อติศักดิ์ กลั่นเสนาะ	ประธานคณะกรรมการ
๒. นายชลิต แก้วจินดา	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. พลเอก นาวัน ดำริกาญจน์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. นายอนุศักดิ์ คงมาลัย	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๕. นางจุฬาพร เรืองธนาอาษา	อนุกรรมการ
๖. พลอากาศเอก เมธา สังขวิจิตร	อนุกรรมการ
๗. พลอากาศโท ธรรมนิตย์ สิงห์คะสะ	อนุกรรมการ
๘. นาวาอากาศโท มโน อุดมเวช	อนุกรรมการ
๙. นางสุพจี นิลอุบล	อนุกรรมการ
๑๐. พลอากาศเอก วิริยะ มีศิริ	อนุกรรมการ
๑๑. นายเกรียงศักดิ์ แสงจันทร์	อนุกรรมการ
๑๒. นาวาเอก หนึ่ง กาญจนัมพะ	อนุกรรมการและเลขานุการ
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ คือ	
๑. พันเอก อนุพล ดังสท้าน	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๒. นายอาร์ณ บุษย์ชัย	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๓. นายยุทธ ลิ้มปัสสิระ	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาการพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวทางบก

๑. พลเอก โปฏก บุนนาค	ประธานคณะอนุกรรมการ
๒. นายอนุศักดิ์ คงมาลัย	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. พลเอก พิศณุ พุทธวงศ์	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สอง
๔. นางฉวีรัตน์ เกษตรสุนทร	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สาม
๕. ร้อยเอก ประยุทธ์ เสาวคนธ์	อนุกรรมการ
๖. นายชลิต แก้วจินดา	อนุกรรมการ
๗. นายไพโรจน์ พ่วงทอง	อนุกรรมการ
๘. พลเอก อติศร สุวรรณตรา	อนุกรรมการ
๙. รองศาสตราจารย์ทวีศักดิ์ สุทกวาทีน	อนุกรรมการ
๑๐. นายชลัทภณ บุนนาค	อนุกรรมการ
๑๑. นางสาวนพร ประวีณเมธ	อนุกรรมการ
๑๒. นางจุไรรัตน์ จุลจักรวัฒน์	อนุกรรมการและเลขานุการ
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ คือ	
๑. นางนุชนาถ วสุรัตน์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒. รองศาสตราจารย์นริวรรณ จินตกานนท์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๓. นางสาวศิริณี ศิริพงษ์พันธ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๔. นายบวรวิชัย บางท่าไม้	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๕. นายวิชิต พัฒนโกศัย	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาการพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวทางน้ำ และอื่น ๆ

๑. พลเรือเอก ชุมชุม อาจวงษ์ ๒. พลเอก บุญธรรม โอริส ๓. พลเรือเอก อธิติคมน์ ภมรสุต ๔. พลเอก ชยุดิ สุวรรณมาศ ๕. นางสาวณัชชาวีล วาณิชย์สร้างค์ ๖. นายนันท์ชัย โรจน์วรรณสินธุ์ ๗. พลเรือเอก จุมพล ลุมพิกานนท์ ๘. นางปฎิมา ตันติคมน์ ๙. นายสุรวัช อัครวรรมาศ ๑๐. นาวาเอก หนึ่ง กาญจนัมพะ ๑๑. นายอภิชาติ พัชรภิญโญพงศ์ ๑๒. พลเรือตรีหญิง ภณินท์ทิพย์ สาตราภัย	ประธานคณะอนุกรรมการ รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สอง รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สาม อนุกรรมการ อนุกรรมการ อนุกรรมการ อนุกรรมการ อนุกรรมการ อนุกรรมการ อนุกรรมการ อนุกรรมการ อนุกรรมการและเลขานุการ
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ คือ	
๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธรรณธ์ อังรณาวาสวัสดิ์ ๒. นายพลวัต ณ นคร ๓. นางกัลยาณี ธรรมจารีย์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

**คณะอนุกรรมการพิจารณาเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์ และศึกษาปัญหา
ด้านความปลอดภัย ภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยว ทั้งในประเทศและต่างประเทศ**

๑. พลตำรวจโท วิบูลย์ บางท่าไม้	ประธานคณะอนุกรรมการ
๒. พลเอก ศุภรัตน์ พัฒนาวิสุทธิ์	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายปัญญา งานเลิศ	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สอง
๔. นายศรีศักดิ์ ว่องสงสาร	อนุกรรมการ
๕. นายประทีป เจริญพร	อนุกรรมการ
๖. พลตำรวจโท ยงยศ นาคเฉลิม	อนุกรรมการ
๗. พลตำรวจตรี สมเกียรติ ธรรมนิยาย	อนุกรรมการ
๘. พลตำรวจตรี ชัยวรินทร์ เพ็ญสุภา	อนุกรรมการ
๙. นายทวีศักดิ์ เดชเดโช	อนุกรรมการ
๑๐. นายณลิน ตั้งประสิทธิ์	อนุกรรมการ
๑๑. พลอากาศตรี วีระศักดิ์ นวลปลอด	อนุกรรมการ
๑๒. นายชาติชาย เทพแปง	อนุกรรมการและเลขานุการ
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ คือ	
๑. นายณัฐกิตติ์ โสภาคดิษฐ์พงษ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒. พันตำรวจเอก ศุภโชค หงษ์สตาร์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๓. นางวัชรี ปรชัญญานุสรณ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๔. นายจาตุรนต์ ภัคดีวานิช	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๕. นางสาวฐานีย์ เกียรติไพบูลย์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๖. ผู้ช่วยศาสตราจารย์กังวาน ยอดวิศิษฏ์ศักดิ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๗. พลตำรวจตรี พจน์ บุญมาภาคย์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๘. นายประวิทย์ จิตนราพงศ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

รายชื่อฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการการท่องเที่ยว วุฒิสภา

๑. นางสาวเกศชนก เสียงเปรม	วิทยากรชำนาญการพิเศษ ปฏิบัติหน้าที่ กำกับดูแลการปฏิบัติราชการ ของกลุ่มงานคณะกรรมการการท่องเที่ยว
๒. นางสาวสุดารัตน์ หมวดอินทร์	วิทยากรชำนาญการ
๓. นายฉัตรชัย ลายคราม	นิติกรปฏิบัติการ
๔. นางสาวสมหมาย คำมุงคุณ	นิติกรปฏิบัติการ
๕. นางสาวสว่างใจ มนตรีพิลา	วิทยากรปฏิบัติการ
๖. นางสาวจิตติมา สร้อยเงิน	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
๗. นางสาวนิภาพร เขาแก้ง	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
๘. นายภักพล ศรีแดง	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
๙. นางสาวชิตชนก ไชยกิจ	นักวิชาการสนับสนุนงานวิชาการ

กลุ่มงานคณะกรรมการการท่องเที่ยว
สำนักกรรมการ ๓
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๑๓ - ๔
โทรสาร ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๐๖

ได้รับกิตติมศักดิ์มาตรฐานคุณภาพ
ISO
9001:2015
QUALITY MANAGEMENT SYSTEM

ออกแบบและพิมพ์ที่ สำนักการพิมพ์
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
๐ ๒๘๓๑ ๙๔๑๕, ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๖๖,
๐ ๒๘๓๑ ๙๔๗๒, ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๗๑